Seniorii

REVISTA ASOCIAȚIEI SENIORILOR DIN EDUCAȚIE, ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ - VÂLCEA

An VIII • nr. 1(12) • decembrie 2016 • Preț 9 lei • Revistă semestrială

ISSN 2067 - 0060

SECOLUL XXI • ARTĂ ȘI TEHNOLOGIE

Râmnicu Vâlcea
1920-1968

CERNĂUȚI, 2016

Seniorii în vizită la Lozova, Republica Moldova, 2016

Arhiepiscopia Râmnicului l-a ales patron cultural al Râmnicului pe Luceafărul Poeziei Româneşti!

Revistă apărută sub egida
ASOCIAȚIEI SENIORILOR DIN EDUCAȚIE ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ
Editura INTOL PRESS, Rm. Vâlcea

Director: Gheorghe DUMITRAŞCU
Redactor şef: Petre CICHIRDAN
Redactor şef adj: Emil DIACONESCU
Sectretar de redacție: Gheorghe PANTELIMON
Tehnoredactare: SC INTOL SRL
Tehnoredactare computerizată: Bogdan CICHIRDAN
Colaboratori: Carmen Lelia FARCAŞ, Alexandru Popescu MIHĂEŞTI, Elena DUMITRAŞCU, Ioan LUCA, Ileana GEORGESCU, Angela CALANGIU-ENE, Constantin GRIGORE, Paraschiva CERNĂTESCU, Carmen Irina MATEI, Maria MATEI, Iulian COMĂNESCU, Laurențiu STILEA, Mihai SPORIŞ
Consilier editorial: Constantin POENARU

Calea lui Traian 169, bl. 5, sc.E, ap.3, Rm. Vâlcea
Tel./Fax 0250736615, 0746029824, cichirdan @yahoo.com

www.globalartfusion.com
Interferenta Artelor

Grafica, coperțile, fotografiile şi titlurile nesemnate aparțin Editurii Intol - Press.

Consiliul de conducere al Asociației Seniorilor urează membrilor săi, partenerilor şi colaboratorilor, cu ocazia Anului Nou, un sincer şi călduros La Mulți Ani!

Revista a fost editată şi tipărită prin contribuția financiară a membrilor Asociației *Seniorii*

Pe 24 noiembrie 2016, în Sala „Mircea cel Bătrân" a Consiliului Județean Vâlcea a avut loc Reuniunea seniorilor vâlceni din educație şi cultură, ediția a IV-a, dedicată mărețului act istoric de la 1 Decembrie 1918 – Marea Unire şi sărbătoririi Zilei Naționale a României.

CUPRINS

- VIRTUȚI ALE POPORULUI ROMÂN CARE AU FĂCUT MÂNDRIA NOASTRĂ DE SECOLE....3
- FORUMUL CULTURAL AL RÂMNICULUI - 15 ANI DE ACTIVITATE RODNICĂ PUSĂ ÎN SLUJBA VÂLCENILOR 4
- IGNORAREA TRECUTULUI: UN ATENTAT LA CONŞTIINȚA NAȚIONALĂ A ROMÂNILOR (II)....5
- ECOURI OVIDIENE ÎN CREAȚIA EMINESCIANĂ....8
- DE ZIUA LIMBII ROMÂNE....9
- WILLIAM SHAKESPEARE 400 de ani de la moarte....11
- GEORGE TOPÂRCEANU 130 de ani de la naştere....14
- GEORGE POMUȚ....16
- MARI GEOGRAFI ROMÂNI, SIMION MEHEDINȚI....17
- CARMEN SYLVA SAU REGINA ELISABETA A ROMÂNIEI....19
- BARDUL EROSULUI POPULAR....21
- DIN TAINELE VIEȚII LUI OCTAVIAN GOGA....22
- PREȚUIREA ŞCOLII ŞI A DASCĂLILOR EI DE ALTĂDATĂ....24
- RÂMNICUL - ORAŞ DOMNESC....26
- SĂ NE CUNPAŞTEM JUDEȚUL....27
- PETRE PANDREA - UN DESTIN (...) 28
- REZULTATELE REFLECTĂ STAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI ROMÂNESC....31
- EVALUAREA NAȚIONALĂ - 2016 DECALAJE MARI ÎN PREGĂTIREA ELEVILOR....32
- CONSTANTIN CEAUŞU SUB SEMNUL MĂIESTRIEI ARTISTICE....33
- FRUMUSEȚE, ÎNCÂNTARE ŞI ÎMPLINIRE....34
- LAURENȚIU STILEA Fiu de seamă al comunei Tomşani....35
- ÎNTÂMPLĂRI, AMINTIRI....36
- LAUDAȚIO: VIORICA ENESCU - ŞUICĂ 37
- PELERIN LA SFÂNTUL MUNTE ATHOS 39
- APEL Congresului Civilizației Traco-Geto-Dacice....40
- *Cumințenia Pământului* – marcă a firii unei patrii binecuvântate....41
- REUNIUNEA SENIORILOR DIN EDUCAȚIE ŞI CULTURĂ....45
- DUMITRU GHERGHINA, PROFESOR DOCTOR ŞI LITERAT 46
- SENIORII VÂLCENI, POEȚI 49
- ORA DE RÂS....51
- PROGRAMUL activităților care vor fi organizate de Asociația Seniorilor în anul 2017....52

www.culturaarsmundi.ro

CULTURA Ars Mundi

Legea nr. 186/2003 privind susținerea şi promovarea culturii scrise

CAPITOLUL I Dispoziții generale (Sublinierile aparțin Redacției)

Art. 1.

(1) Prezenta lege instituie cadrul juridic pentru susținerea şi promovarea culturii scrise.

(2) În sensul prezentei legi, prin cultură scrisă se înțelege domeniul de referință care cuprinde **cărți, reviste şi alte publicații, având caracter literar-artistic, tehnico-ştiințific, editate pe orice fel de suport.**

Art. 2.

De prevederile prezentei legi beneficiază activitățile de creație, producție editorială, tipografică, de difuzare şi promovare a culturii scrise.

Art. 3.

Nu fac obiectul prezentei legi tipăriturile de informare publicitară, publicațiile de modă, de decorațiuni interioare, de sport, de informare din domeniul televiziunii şi al radiodifuziunii, cotidienele sau periodicele **care nu au incidență cu domeniul de referință prevăzut la art. 1,** almanahurile, horoscoapele, calendarele, publicațiile pornografice, cele destinate jocurilor de noroc şi publicațiile de rebus.

CAPITOLUL II Măsuri de susținere a culturii scrise

Art. 4.

(1) **Autoritățile administrației publice centrale şi locale, precum şi instituțiile publice pot acorda sprijin financiar, parțial sau integral, singure ori în parteneriat, pentru editarea unor publicații din categoria celor prevăzute la art. 1.**

(2) Stabilirea publicațiilor pentru care urmează să se acorde sprijin financiar se face prin selecție de oferte în baza propunerilor comisiilor special constituite în acest scop, de către autoritățile sau instituțiile publice prevăzute la alin. (1); **ofertele sunt formulate de edituri şi de redacțiile publicațiilor.**

(3) În localitățile unde o minoritate etnică depăşeşte pragul de 20% din totalul populației, din comisiile constituite de autoritățile locale, în conformitate cu prevederile alin. (2), vor face parte şi reprezentanți ai minorității respective.

(4) În bugetele autorităților administrației publice centrale şi locale, precum şi ale instituțiilor publice pot fi prevăzute, în mod distinct, fonduri pentru acordarea de sprijin financiar în vederea editării de cărți, reviste şi alte publicații din categoria celor prevăzute la art. 1.

(5) **Sumele reprezentând sprijinul financiar acordat pot acoperi costurile de editare şi drepturile de autor, până la integral.**

...

CAP III Difuzarea şi promovarea

...

(4) Ministerul Educației şi Cercetării poate susține financiar organizarea unor evenimente de genul celor prevăzute la alin. (1) şi (2), singur sau în parteneriat cu Ministerul Culturii şi Cultelor, respectiv cu Institutul Cultural Român.

Art. 21.

Autoritățile administrației publice locale acordă o reducere de 50% a tarifelor reprezentând chiria pe metrul pătrat, percepute pentru spațiile comerciale destinate exclusiv difuzării publicațiilor prevăzute la art. 1, precum şi pentru spațiile destinate publicității acestora.

...

CAPITOLUL V Dispoziții tranzitorii şi finale

Art. 24.

Regulamentele de organizare şi funcționare, precum şi procedurile de lucru ale comisiilor prevăzute la art. 4 alin. (2), art. 7 alin. (2), art. 8 şi la art. 12 sunt stabilite prin ordin, respectiv hotărâre a autorității publice centrale sau locale, ori prin dispoziție a conducătorului instituției publice finanțatoare, după caz.

Art. 25.

(1) Editorii au obligația să tipărească, pentru întregul tiraj, numărul internațional standard corespunzător tipului de publicație.

(2) Editorii au obligația să tipărească pe fiecare exemplar al publicației descrierea C.I.P. realizată de Biblioteca Națională a României.

(3) Editorii au obligația să tipărească pe publicațiile lor codul de bare, în termen de un an de la intrarea în vigoare a prezentei legi, şi să asigure utilizarea codului de bare în evidența computerizată a vânzărilor şi a gestiunii.

...

Art. 28.

(1) Încălcarea prevederilor art. 25 constituie contravenție şi se sancționează cu amendă de la 5.000 lei la 10.000 lei.

EROI AU FOST, EROI SUNT ÎNCĂ!

Să fi fost fără rost acei ani cuprinşi între 1941-1945, când armata română alături de cea Germană, apoi alături de cea sovietică, şi-a dat sângele pe teritorii străine? Oare acest „dram” de libertate şi independenţă, de acum, de „România rotundă” ca şi Germania-de naţiune împlinită şi pe locul întâi între civilizaţiile lumii şi ca nivel de trai-nu se datoresc atacurilor armate de atunci pentru împlinirea voinţei neamului, dar şi pentru pedepsirea tiranilor? Impresionat a fost Stalin, ca şi Hitler până la înfrângerea sa, de armata română şi forţa spirituală a poporului român, cel mai latin şi cu mare cultură din sud estul Europei, de nu a lăsat, el, atunci, Transilvania, împlinirea dintotdeauna a rotundului românesc, în mâna ungurilor? care, oricum, o pierduseră pe veci în 1918; de nu a ciuntit, astfel, cea mai străveche cultură europeană? Da, cea mai străveche, dacă o privim doar prin prisma secolelor XIV, XV şi XVI...Păi cum să nu fie impresionat Stalin, când ţarul Ivan cel Groaznic i-a copiat opera lui Neagoe Basarab ca să-i cultive pe ruşi? Când generalii Kutuzov şi Kiseleff au venit să se odihnească şi să se întremeze în Ţările Române şi să repare nelegiuirile produse de greci? Când ţarul Nicolae al II-lea a tipărit primul manual de limba rumână în ţară românească-Basarabia- în 1865!? Când, ştia bine că în douăzeci de ani România va plăti cu vârf şi îndesat pagubele de război împotriva sovieticilor efectuate de toate naţiunile? Când România putea să hrănească jumătate din Europa? Când toţi cei care se uitau şi se uită peste Nistru şi Prut, către Europa, dau cu ochii de cea mai elegantă ţară, cu cea mai sănătoasă şi reală istorie, din toate timpurile, şi al cărui popor are actul de naştere, unic în lume, în piaţa din faţa Vaticanului!?...Columna lui Traian! şi pe care astăzi veghează Sfântul Petru, sprijinindu-se pe daci şi pe romani?...Nu, nu degeaba au murit aceşti eroi, cei calificaţi astfel pentru vărsarea sângelui, şi pe teritoriu străin, între 1941-1945. ...Mareşalul Antonescu a fost dus la Moscova, după arestare, pentru ca Stalin să-l cunoască, căci, doar el, cel mai iubit fiu al poporului român, atunci, a fost cinstit şi curajos fără seamă, a luptat onest, iar Stalin nu mai cunoscuse până atunci aşa oameni, cu astfel de calităţi...Să ne a-mintim, cum Hanul Tătar a vrut să-l cunoască pe Dan Căpitan de Plai...Să nu uităm că acest erou militar, mareşal, la Moscova, i-a cerut lui Stalin, în schimbul morţii sale, să nu dezlipească Transilvania de România! Aşa că noi, acum, mai mult ca oricând, trebuie să cinstim eroii care au căzut la datorie între 1941 şi 1945. Un astfel de erou este şi maiorul post-mortem Valeriu Mărculescu!

Cu aceiaşi mare durere: Lucia soţie, Carmen şi Medeea fetiţele lui scumpe, Corneliu şi Elena Mărculescu frate şi cumnată, Elvira Cariadi soacră, George Cariadi cumnat, Margareta şi maior Ghiţă Popescu cu Sanda prietenii precum şi familiile înrudite preoţii Mărculescu, Bonciu, Drăgan, şi Savini anunţă prietenii şi camarazii că a trecut un an de când a plecat în lumea celor drepţi

Valeriu Mărculescu

Căpitan activ

Avansat „post mortem" maior

Decorat cu ordinul „Coroana României" cu spade în gradul de Ofiţer cu panglică de „Virtute Militară"

Mort pentru Patrie în ziua de 23 August 1941.

Pentru pomenirea sufletului său bun ce va fi veşnic între noi, se va oficia un parastas Duminică 23 August la biserica „Toţi Sfinţii" din R.-Vâlcea, la ora 11 jum.

*

Căpitanul Valeriu M. Mărculescu, maior post-mortem în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, s-a născut la 1 ianuarie 1899 în comuna Taşpunar, judeţul Constanţa, şi a fost căsătorit cu Lucia Eugenia Zoea Cariadi în ziua de 16 februarie 1928, la Iaşi.

A urmat Seminarul teologic din Galaţi şi Şcoala Militară de Ofiţeri de la Iaşi. Ofiţer la Iaşi, şi mai apoi la Râmnicu Vâlcea, în cadrul regimentului 2 Dorobanţi, până în 1939; când este transferat la Chişinău la regimentul 7 Vânători. Este concentrat în primele luni ale anului 1940 pe linia Tuluceşti-Galaţi. Pe 22 iunie 1941, Mareşalul Antonescu ordonă armatei Române să treacă Prutul! când, Căpitanul Valeriu Mărculescu pleacă pe acest front şi este rănit în luptele de la Ţiganca. Beneficiază de un scurt concediu medical şi apoi pleacă, din nou, pe acest front. În ziua de 23 august 1941 cade la datorie în luptele de la Odesa. A fost înmormântat în comuna Vacarjani, Cetatea Albă... (Datele şi decupajele din presa vremii ne-au fost înmânate de doamna profesor Carmen Farcaş, fiica eroului!)

Petre CICHIRDAN

Nr. 23.J.

TELEGRAMĂ

46286

D

G 2 DOROBANTI P S R VALCEA

LOK 100 SIRET NO 22 17 12 data ora m. timpul

ora m. timpul

CAPITANUL MARCULESCU VALERIU ESTE CAZUT EROIC IN LUPTELE DELA ODESSA IN ZIUA DE 23 AUGUST 1941 -

marţi 27 septembrie 2016 09:04:07

Ultima oră

Cotidian naţional independent Director: Ion MARIN

Cotidianului *Ultima oră* i s-a conferit Distincţia Culturală a Academiei Române

Fondat 1914

Serie nouă • anul XX

Raport de zi pe email

Email *

Publicat: duminică, 07 august 2016

CULTURA / CULTURĂ | de Ultima ora

Revista "Cultura Vâlceană" – valoare în cultura naţională română

VIRTUȚI ALE POPORULUI ROMÂN CARE AU FĂCUT MÂNDRIA NOASTRĂ DE SECOLE

Alexandru POPESCU-MIHĂEȘTI

Cititorule, iartă-mi mărturisirea de credință, introdusă în partea de început a articolului!

În calitate de cadru didactic de psihopedagogie şi coautor al unor programe şcolare, am simțit nevoia să efectuez cercetări pentru a cunoaşte trăsăturile psihologice şi de personalitate ale poporului nostru, filosofia sa de viață, ca – în raport cu aceste trăsături – să organizez situațiile de învățare şi de educație morală la elevi, studenți sau la formatori.

Desigur, am comparat aceste trăsături cu cele cunoscute la alte popoare.

Spiritualitatea şi filosofia unui popor se evidențiază prin aspirația sa şi prin comportamentul social de principiu, prin preocupările lui umanitare pentru semeni.

Pornim de la ideea că nimic nu are valoare din ceea ce face un om sau o colectivitate, dacă nu serveşte semenilor.

După opinia noastră bogăția de laude este legată de hărnicia, de principialitatea şi de solidari-tatea umană.

Putem caracteriza un om sau o colectivitate istoriceşte constituită, dacă avem în vedere următoarele repere: trebuințele fundamentale, interesele majore, aspirația, principialitatea, atitudinea față de muncă, cultura, caracterul şi civilizația. Ele pun în evidență firea omului şi a colectivităților.

În fiecare moment istoric, generațiile coprezente sunt dominate de o concepție filosofică cu privire la esența umană, au o conştiință civică, un anumit fel de responsabilitate socială, exprimă, propun şi promovează un sistem de valori; cultivă criterii pentru a stabili o ierarhie a valorilor. Aceste repere formează funcția axiologică a personalității umane, vizează conştiința şi conduita social-umană, atitudinea față de societatea în care trăieşte omul, față de relațiile dintre el şi alții, față de sine, față de activitatea proprie, toate raportate la idealul societății şi al omenirii, la menirea omului pe pământ.

Am sesizat foarte multe trăsături ale românilor, cu care ne putem mândri. Enumerăm doar câteva:

S-au construit de către români foarte multe mănăstiri, schituri şi biserici. Îşi aleg ca mod de viață socială, viața monahală, un număr mare de măicuțe şi de călugări, ceea ce poate reliefa un anumit spirit religios creştin.

A fost şi este evidentă trăsătura „iubirii necondiționate a semenilor". Țăranii români păstrau în locuință „odaia cea bună", unde primeau cu ospitalitate pe cei care le treceau pragul casei, îi îndestulau cu ceea ce aveau mai bun, le dădeau merinde la plecare, şi-i îndemnau să mai revină.

Întrajutorarea, colaborarea, sprijinul dat la nevoi, pomenile la săraci, au fost şi au rămas trăsături în comportamentul poporului. (În aceste condiții s-au fixat mulți străini de valoare la noi în țară, de tipul lui Antim Ivireanul, Anton Pann ş.a., dar s-au adăpostit şi multe neamuri care nu găseau înțelegere şi ajutor în țările lor).

Țăranul nostru dovedea bună credință, decență, politețe, respectarea cuvântului dat la tranzacții, nu făcea neapărat acte, nu punea martori. Acceptarea tranzacției se pecetluia cu „strângerea de mână", aşa zisa: „am bătut palma" şi uneori, cu „aldămaşul", adică se servea un păhărel, ca simbol al hotărârii definitive.

Cinstea era generalizată şi cu încredere totală. Nu se foloseau chei şi lacăte la locuințe sau la pivnițe, magazii, pătule, pentru că nu se fura.

Erau foarte rare conflictele în familie sau între vecini; nu se făceau crime.

Românii au dovedit, din strămoşi, un eroism colectiv, în situații extreme. Aşa se explică şi faptul că a supraviețuit o țară romanică şi mănoasă între imperii lacome şi neromane.

O altă trăsătură psihologică a poporului nostru este existența unui optimism robust şi cu aspirație înaltă, de şcolire, de performanță, uneori, cu gând de şefie.

Preocuparea de a se adapta situațiilor, mereu schimbătoare, şi de a găsi soluții cât mai adecvate, le-a dezvoltat românilor capacitățile de invenție, inovație şi creație.

Prin teste omologate, s-a constatat că românii au o inteligență nativă peste cea medie a omenirii.

Sunt recunoscute, pe plan internațional, sensibilitatea şi înclinațiile artistice ale românilor.

Am enumerat numai câteva trăsături pozitive ale poporului nostru, extrase din tezaurul său sufletesc şi al resurselor morale. De psihologia poporului român s-a preocupat – înaintea noastră – marele cărturar Dumitru Drăghicescu. Domnia sa a reliefat, dominant, trăsăturile negative ale românilor, având preocuparea ca ele să facă obiectul corectării prin educație. Dumitru Drăghicescu a iubit extrem de mult poporul român şi a dovedit, prin cercetări şi argumente convingătoare, că acele trăsături negative reliefate nu sunt ereditare, ci dobândite prin conjuncturi istorice nefericite. Deci ele pot şi trebuie corectate.

Societatea omenească este în evoluție şi în schimbare.

Şi idealurile sociale, trebuințele, filosofia de viață se pot modifica.

Fiecare popor păstrează o parte însemnată din trăsăturile psihologice şi de personalitate care au fost dominante în generațiile anterioare. Cele pozitive dau mândria unui neam, iar poporul român are din belşug trăsături pozitive psihologice şi de personalitate. Ele trebuie cultivate prin educație, legi şi modele umane.

Foto: Ion Cozma

Întâlnirea Seniorilor de la Consiliul Județean, 2016

FORUMUL CULTURAL AL RÂMNICULUI - 15 ANI DE ACTIVITATE RODNICĂ PUSĂ ÎN SLUJBA VÂLCENILOR

Gheorghe PANTELIMON

Se cunoaşte că Vâlcea reprezintă o vatră străveche de cultură şi spiritualitate românească. De pe aceste frumoase meleaguri, încărcate de istorie s-au ridicat numeroşi oameni de vază care s-au afirmat în cele mai diverse domenii, nu numai pe plan judeţean, contribuind la progresul societăţii, la îmbogăţirea tezaurului de valori materiale şi spirituale. Din dorinţa de a participa la cultivarea şi promovarea valorilor reprezentative ale culturii naţionale şi locale, 19 personalităţi au constituit, pe 3 mai 2001, Forumul Cultural al Râmnicului, o asociaţie etalon , cu ca-racter neguvernamental, apolitic şi nonprofit. Iniţiativa i-a aparţinut prof. dr. Gheorghe Dumitraşcu, cel care are vocaţie de întemeietor şi a întâlnit receptivitatea primarului Râmnicului din acea perioadă, inginerul Traian Sabău. Viaţa a demonstrat că ideea a fost inspirată, Forumul Cultural afirmându-se ca un factor activ în stimularea şi dezvoltarea vieţii cultural-spirituale a Vâlcii, în promovarea valorilor autentice. În 2016 s-au împlinit 15 ani de la crearea acestei organizaţii care şi-a demonstrat pe deplin utilitatea.

Manifestările aniversare s-au desfăşurat pe baza unui program special elaborat de Gheorghe Deaconu, coordonatorul „Clubului Oamenilor de Ştiinţă, Cultură şi Artă" al Forumului, care a fost discutat, completat şi aprobat de Consiliul de Conducere al acestuia. Sărbătorirea a 15 ani de activitate a fost integrată în complexul manifestărilor ştiinţifice şi sportive organizate de Primăria Municipiului Râmnicu Vâlcea cu prilejul împlinirii a 628 de ani de la prima atestare documentară a oraşului şi s-au desfăşurat pe durata a două zile, respectiv 19 şi 20 mai a.c., la Biblioteca Judeţeană „Antim Ivireanul"şi la Primărie. Am fost onoraţi de participarea unor reprezentanţi de seamă ai autorităţilor judeţene şi municipale, printre care Radu Renga, prefectul judeţului Vâlcea, Aurora Gherghina, subprefect, Eduard Vârlan, viceprimar al Râmnicului, conducători ai unor instituţii de cultură, zia-rişti etc. Festivitatea de la Bibliotecă a început cu o rugăciune, după care preşedintele Forumului, Alexandru Popescu Mihăeşti a vorbit despre semnificaţia evenimentului celebrat. În context a subliniat că progresul se realizează prin cunoaştere, invenţie, inovaţie şi creaţie. Cultura este purtătoare de progres, iar Vâlcea este cunoscută în peisajul cultural al ţării. În Forum activează personalităţi de mare valoare, cu profesii şi vârste diferite, unite de idealuri nobile. Producţia sa culturală este o parte din mândria Vâlcii şi din comoara ţării, iar sărbătoarea Forumului constituie un pas spre lumină.

Părintele Nicolae Moga a transmis „Cuvântul de Binecuvântare" al Înaltpreasfinţitului Varsanufie, Arhiepiscopul Râmnicului, preşedinte de onoare al Forumului Cultural, cu titlul „Forumul Cultural al Râmnicului -15 ani de apostolat cultural", prin care a apreciat că „Forumul Cultural este organizaţia care s-a implicat cel mai mult în promovarea culturii şi ştiinţei, pe plan judeţean şi chiar naţional". Membrii Forumului „au conştiinţa misiunii lor, şi, şi-au asumat slujirea oamenilor prin cultură"; şi le-a urat acestora „La mulţi ani cu mântuire!".

Secretarul general Gheorghe Dumitraşcu, a subliniat că Forumul Cultural nu este creaţia unei singure persoane. În ciuda unor împotriviri şi încercări de destabilizare, Forumul a rezistat în mod miraculos 15 ani, fiindcă membrii săi şi-au fixat un ideal generos şi sunt hotărâţi să continue această operă cu profunde valenţe umanitare.

Întreaga activitate a avut la bază cultul voluntariatului, a păstrat echidistanţa politică şi a beneficiat de sprijinul Primăriei Municipiului Râmnicu Vâlcea, care a pus la dispoziţie un sediu corespunzător şi a susţinut financiar atât manifestările culturale, cât şi preocupările editoriale. Forumul dispune de un potenţial uman valoros, care acoperă toate domeniile de activitate: ştiinţific, tehnic şi umanist, iar la conducere au fost oameni cu personalitate, care au acţionat cu dăruire şi responsabilitate. S-au prezentat mai multe mesaje prin care sunt apreciate eforturile creatoare şi realizările semnificative din cei 15 ani.

Un mesaj stimulativ a transmis IPS Irineu, Mitropolitul Olteniei, primul preşedinte al Forumului Cultural al Râmnicului.

Ana Maria Niţu, purtător de cuvânt al Instituţiei Prefectului a expus un mesaj prin care sunt apreciate manifestările Forumului, care s-au remarcat printr-o ţinută elevată.

Prezent în ziua a doua a ceremoniei, domnul prefect Radu Renga s-a declarat onorat că participă la activităţile din această zi specială. Şi doamna Aurora Gherghina, subprefectul judeţului, a apreciat în termeni elogioşi activitatea asociaţiei.

Antonie Chelcea, directorul Memorialului „Nicolae Bălcescu" a rostit un cuvânt din partea d-lui preşedinte al Consiliului Judeţean Vâlcea, Gheorghe Păsat, prin care s-a reiterat că Râmnicul este un puternic centru cultural şi spiritual al acestei frumoase zone de sub munte, o contribuţie specifică aducând Forumul Cultural. La rândul său, Eduard Vârlan, viceprimar al Râmnicului, a transmis mulţumiri, felicitări şi urări de succes deplin Forumului în activitatea viitoare.

Remus Grigorescu, directorul Bibliotecii Judeţene, un partener de nădejde, a urat Forumului Cultural activitate îndelungată şi şi-a exprimat speranţa într-o colaborare şi mai rodnică în viitor.

Urări de succes a transmis istoricul Eugen Petrescu, preşedintele Filialei „Matei Basarab" Vâlcea a Asociaţiei Naţionale Cultul Eroilor „Regina Maria". Şi prof.univ.dr. Dinică Ciobotea de la Universitatea din Craiova a apreciat realizările Forumului Cultural al Râmnicului care constituie un act de creaţie, un spirit nou în peisajul nostru cultural.

O parte din multitudinea activităţilor organizate de Forumul Cultural s-a regăsit în prezentarea video „Un Forum de 15 ani!", realizat de Maria Şufană şi Ion Soare.

Gheorghe Deaconu, Ion Soare şi Dumitru Lazăr au prezentat expoziția „15 ani de activitate în slujba culturii vâlcene şi naționale”. Constatăm că recolta valorică a asociației concretizată în tipărituri este substanțială... „Opera fundamentală”, realizarea cea mai importantă a celor 15 ani este „Enciclopedia Județului Vâlcea”, o lucrare „academică” tipărită cu sprijinul financiar al Consiliului Județean Vâlcea şi „coordonată de Ion Soare”, vicepreşedinte al Forumului. Echipa care a realizat această Enciclopedie a depus un travaliu considerabil. În perioada 2003-2014 s-au editat opt volume de „Studii vâlcene”, Gheorghe Dumitraşcu fiind cel care a înființat seria nouă a publicației. În anul 2006 a apărut primul număr al revistei trimestiale „Forum V”, înființată şi coordonată de Ion Soare; pentru ca o lună mai târziu să apară „Forum 5” revistă anuală înființată şi coordonată de Gheoeghe Dumitraşcu şi Petre Cichirdan, şi desființată în 2013, după ce s-au realizat 5 numere, ajungându-se la „Forum 10”.

În ultimii 5 ani s-au editat sub egida Primăriei mai multe cărți dedicate unor membri ai Forumului Cultural, buletine informative ale Centenarului „Spiru Haret” , ale programului complex „Frescele Vâlcii”, şi trei volume „Haretismul în actualitate. Județul Vâlcea”, sub semnătura lui Gheorghe Dumitraşcu.

Ion Soare a prezentat volumul aniversar editat în cinstea jubileului „Forumul Cultural al Râmnicului-15”, tipărit cu sprijinul financiar al Primăriei, care îi are ca autori pe Gheorghe Deaconu, Gheorghe Dumitraşcu, Ioan St Lazăr, Gheorghe Pantelimon şi Ion Soare. În partea finală conducerea Forumului a conferit distincții (plachete şi diplome aniversare).

În aceste momente de sărbătoare, Forumul Cultural aduce sincere mulțumiri tuturor celor care au sprijinit şi încurajat demersurile noastre de-a lungul celor 15 ani de existență a asociației noastre de suflet.

În cadrul programului aniversar, în prima zi, la Biblioteca Județeană s-au comemorat 300 de ani de la sfârşitul martiric al lui Antim Ivireanul, ctitorul tiparului râmnican, ocrotitorul Râmnicului, printr-o manifestare de ținută, coordonată de Ioan St Lazăr, preşedintele Fundației „Sfântul Antim Ivireanul” Râmnicu Vâlcea, membru în conducerea Forumului Cultural. Aceasta a cuprins un colocviu, prezentarea filmului documentar închinat acestuia, avându-i ca realizatori pe Ioan St Lazăr, Alina Nicola şi Flori Ghiță de la Biblioteca Județeană. În 2016 se împlinesc 25 de ani de la apariția revistei „Lumina lumii”, când va apare un număr jubiliar.

Având în vedere contribuția substanțială pe care Forumul Cultural al Râmnicului a adus-o la promovarea culturii, a unor personalități prestigioase din trecutul şi din zilele noastre facem un apel respectuos către autorități să susțină în mai mare masură cultura şi oamenii săi devotați, care au un rol important în evoluția societății românești.

La Mulți Ani Forumului Cultural şi slujitorilor săi!

IGNORAREA TRECUTULUI: UN ATENTAT LA CONŞTIINȚA NAȚIONALĂ A ROMÂNILOR (II)

Gheorghe DUMITRAŞCU

Odată cu trecerea la „noul capitalism”, după evenimentele din decembrie 1989, s-a produs o adevărată metamorfoză „înnoitoare” aproape în toate domeniile de activitate româneşti, prin demolarea trecutului păgubitor. În acest context, între ştiințele socio-umane, istoria a fost supusă unui dureros supliciu, prin care atât oameni cât şi opere ştiințifice consistente au fost trecute la index. Obiectivul principal era ştergerea identității şi conştiinței naționale prin crearea unui haos şi introducerea unui ne-gativism devastator în educație şi cultură. Aşa s-a ajuns ca în istoriografia românească să se producă o mare falie între istoricii de meserie, competenți, cu largi orizonturi în cercetarea ştiințifică şi „justițiarii” noi, persoane necunoscute în câmpul cercetării istoriei, nefiind profesionişti în domeniu ci amatori. În disputele şi controversele care s-au desfăşurat în „rescrierea” istoriei, s-a vorbit despre demitizarea istoriei noastre, idee care, inițial, a fost o direcție corectă în esența ei deoarece se urmărea ca is-toria să fie scrisă aşa cum s-a desfăşurat ea, cu lumini dar şi cu umbre, nu conjunctural şi nici sub presiunea politicului.

Succesul unei astfel de abordări în publicistica noastră „independentă” a dat prilejul unor im-postori şi unor forțe oculte ca ideile noului curent să fie denaturate iar tendința demitizării în înțelesul pozitiv, care ar fi trebuit salutată, s-a transformat în contrariul ei, fiind profund nocivă în prezentarea negativă a celor mai importante momente şi a personalităților din istoria noastră. Folosindu-se de exagerări, aberații, improvizații, minciuni şi interpretări forțate împotriva românismului, s-a ajuns ca marile valori culturale şi politice autohtone, cât şi esența marilor evenimente din istoria noastră identitară, să fie taxate de mituri şi eliminate din istoria românilor. Această idee antiromânească a fost transferată, voalat şi în mediul universitar, dar mai ales în mass-media, unde cei mai mulți justițiari, incompetenți şi nepatrioți au dat şi încă mai dau verdicte şi lecții despre cum trebuie să se scrie istoria noastră.

Asemenea oameni zgomotoşi şi-au făcut drum cu coatele către înalte funcții, chiar ministeriale, iar de acolo, îmbrăcați în mantia politicului, au lansat decizii nefavorabile românismului şi continuității procesului educativ şi cultural, evident, la alte cerințe contemporane. Aşa s-a ajuns ca istoriografia actuală, postdecembristă, cu ai săi „demistificatori”, între care Lucian Boia, istoria poporului român să fie prezentată cu o ironie excesivă, cu prea mult negativism şi verdicte contraproductive. S-a creat o stare accentuată de autodenigrare, de acceptare

frenezie în mass-media, care a aca-prat o mare parte din public prin distorsiuni specifice. S-a ajuns ca mai toată lumea să fie de acord că românul nu e bun de nimic, că mai toți suntem nişte lichele, că trecutul nostru nu e decât o înşiruire de mistificări, că nu avem de-a face, până la urmă, decât cu tentative de a ne construi şi reconstrui un trecut modern acum.

Traducerea în alte limbi şi distribuirea unor eseuri imaginare, de tip Lucian Boia, în străinăta-te, a creat în Occident, dar mai ales la vecinii noştri, impresia unui discurs istoriografic românesc total viciat de minciuni, a unei culturi româneşti impregnată de naționalism desuet şi periculos, a unei identități româneşti false, cu rezultate dintre cele mai păguboase în propaganda pentru români. În nicio istoriografie din lume, şi mai ales în cele ale vecinilor noştri – cum remarcă acad. Ioan Aurel Pop - nu există o critică, aşa cum se întâmplă la noi, unde se condamnă cu atâta vehemență „conştiința româ-nească" şi ne înfățişăm drept unici în „minciună", în „mituri" şi în „naționalismul" nostru.

În cotidianul obişnuit, în discuții colegiale, în discursuri publice, în mass-media, în special, ne place să îmbrățişăm cu multă uşurință negativismul, din lipsa de informații istorice reale sau datorită unor cozi de topor care fac jocul unor forțe obscure şi demitizăm astfel propria țară şi istoria ei.

Pe acest fond tulbure şi destabilizator în istoriografia noastră, şcoala ca o perspectivă de educație a tinerilor, şi-a redus substanțial menirea, în care istoria națională este lichidată pas cu pas şi cu bună ştiință. Istoria din programele recente se prezintă cu multe trunchieri, denaturări şi falsificări iar toate aceste tendințe periculoase la adresa conştiinței naționale au menirea ca aceasta să fie ştearsă din mintea elevilor.

De fapt, acest proces a evoluat la un nivel pe care nici socialismul totalitar defunct nu şi l-a permis. De la comisarii sovietici din anii '50 la cei europeni, istoriografia națională s-a aliniat cu tenacitatea cursului politic, iar profesorii de istorie, spre deosebire de cei de altă specialitate, sunt puşi în situații penibile şi compromițătoare, îndepărtându-se de cursul firesc al istoriei noastre în procesul de predare-învățare a elevilor.

Ingerințele politicului în predarea istoriei în şcoală împiedică pe elevi să cunoască în mod real cum a evoluat societatea românească, în condițiile când factorul extern, mai întotdeauna neprieten, a contribuit la întârzierea românilor în drumul lor parcurs spre unitate, independență şi civilizație, întârziere care şi astăzi ne distanțează de progresul statelor dezvoltate din „familia" europeană.

Dacă în trecut mistificarea istoriei în şcoală se făcea mai ales prin interpretări forțate ori exagerate, mai rar prin omisiuni, astăzi elevii învață o istorie amputată pe segmente mari ori redusă la o existență decorativă, ca un popor fără virtuți, neputincios şi incapabil să se ridice „prin noi înşine". Unele evenimente sau procese istorice, prin care au trecut înaintaşii noştri cu mari sacrificii, sunt ex-cluse sau modificate cu bună ştiință, pentru ca trecutul să corespundă prezentului. Se subliniază totuşi, o interesantă „armonie" cu perspectiva maghiară asupra istoriei românilor, cu toate că în țara vecină toate atlasele istorice şcolare plasează obârşia românilor în sudul Dunării – conform teoriei imigra-ționiste – în timp ce triburile maghiare se instalau comod în Transilvania.

Întâlnim şi alte denaturări şi falsuri în tratarea istoriei noastre naționale, existente în manualele de istorie, după care elevii învață cum să devenim europeni şi nu că suntem români autohtoni şi că facem parte din familia europeană.

Se ştie că „socialul", îmbrăcat în haina lui demografică şi economică, productivă, ocupă un loc esențial în evoluția umanității având un rol de echilibru în progresul societății. Experiența trecutului ne confirmă că, atunci când acesta este frustrat în mersul său istoric, prin apariția decalajelor în structurile sociale, care devin tot mai evidente – contradicția dintre bogați şi săraci – se manifestă ori paşnic (proteste, demonstrații, greve) sau violent (revolte deschise, mişcări revoluționare, răscoale etc.). Tocmai acest rol „periculos" este exclus din ecuația istorică şi înlocuit cu „armonia socială", în locul aşa-zisei „lupta de clasă" între exploatați şi exploatatori, socotită o relicvă a sistemului defunct socialist-totalitar. Realitatea istorică este confirmată prin documente şi alte dovezi pertinente de netăgăduit, că în anul 1907 s-a deschis foc în masele de răsculați pentru dreptate şi pământ, pentru a fi recunoscuți că sunt şi ei oameni şi nu numai robi ai stăpânului. Atunci, armata a fost mobilizată, ca de război, s-a tras cu armamentul din dotare, inclusiv cu tunurile, iar mii de țărani au fost omorâți, arestați şi torturați. Nicolae Iorga spune, că această răscoală a fost o ruşine pentru România şi o crimă națională care a uimit Europa. În programele şi manualele de istorie, de după decembrie 1989, răscoala țăranilor a dis-părut!

Asemănător constatăm că s-a întâmplat cu statuile ridicate în amintirea țăranilor ucişi pe nedrept în urmă cu un veac. Sugestive sunt şi cifrele țăranilor morți: de la 11.000 de victime (evident exagerat) s-a ajuns la „câteva mii", apoi la „câteva sute", apoi evenimentul a dispărut din manuale cu tot cu victime.

O asemenea prezentare este mai mult decât o falsificare a istoriei, este o amputare la adresa conştiinței istorice. Nu trebuie să ne mirăm că astăzi, noile generații, nu numai că nu cunosc dar nici nu trebuie să cunoască despre existența celei mai mari răscoale țărăneşti din Europa secolului XX, răscoala țăranilor de la 1907, petrecută în România. Atunci, în mod criminal, au fost ucişi cei care con-stituiau „talpa țării", iar disprețul față de acei martiri nevinovați a cunoscut o ucigătoare nepăsare, încât, o parte dintre țăranii „pedepsiți" au fost uitați prin închisori până în anul 1928 când, în urma u-nei amnistii, au fost grațiați. Aceste represalii condamnabile au fost şi au rămas o ruşine istorică. La fel s-a petrecut şi cu răscoala condusă de Gheorghe Doja; elevii nu trebuie să cunoască adevărații eroi ai sărăcimii care s-au jertfit pentru libertate şi drepate socială.

Urmărindu-se acelaşi scop, constatăm că în niciun manual de istorie, de concepție recentă, nu se pomeneşte de mişcarea revendicativă muncitorească, nu se aminteşte de nicio grevă în cadrul societății capitaliste. Revoltele şi grevele de la Lupeni (1929), de la Grivița, din Bucureşti (1933), unde au fost împuşcați şi răniți muncitori protestatari, au fost scoase din manualele de istorie. Surprinzător este că această formă de luptă paşnică, revendicativă, este prezentată şi tratată ca o formă de dizidență față de... regimul totalitar-socialist, iar în sistemul capitalismului sălbatic pe care-l traversăm, grevele sunt inexistente.

Escamotarea adevărului istoric se face din raționamente politice, iar cei care trebuie să răspundă în fața istoriei de represiuni prin împuşcare de vieți omeneşti nevinovate aparțin factorului politic, de la şeful statului (regele în 1907), la guverne şi partide politice. Din majoritatea manualelor alternative de istorie, care s-au perindat pe băncile elevilor după 1990, rezultă că evoluția societății româneşti, în special, relațiile între avuți şi săraci, ce s-au desfăşurat într-o totală înțelegere şi „armonie socială".

Dacă momentele din 1514 şi 1907 şi altele nu îşi mai găsesc loc în programele de istorie, domnii români nu sunt nici ei departe de a fi excluşi din propria istorie. Ei sunt menționați lapidar şi de formă, numai în câteva rânduri. Paradoxal este că strategiile şi tacticile de luptă ale voievozilor români sunt studiate la academiile militare din străinătate, iar la noi au dispărut din propriile noastre manuale de istorie cu tot cu lupte.

În direcția interpretării eronate a realităților istorice din țara noastră, reflectată în unele manuale alternative de istorie, se înscrie tendința tot mai accentuată de a se prezenta perioada interbelică în

mod denaturat ca o epocă cu o extraordinară ordine socială şi dezvoltare economică. Se omit fapte concrete din perioada respectivă, precum „luptele fratricide" de interese de grup şi de partid, între formaţiunile politice şi guvernele care s-au perindat la putere. Consecinţa acestor dispute a condus la o firavă dezvoltare a democraţiei, fiind profund afectată în februarie 1938 prin lovitura regală, când sce-na politică românească a fost dominată de lupta între totalitarismul regal şi totalitarismul Gărzii de Fier. Dorinţa regelui de a instaura o dictatură proprie avea ca obiectiv esenţial blocarea legionarilor de a ajunge la putere. Se neglijează faptul că, în perioada interbelică, principalul factor politic care reprezenta un pericol pentru România l-a reprezentat extrema dreaptă şi nu stânga care, la acea vreme era neînsemnată ca forţă politică sau de influenţă în mase, nu avea o pondere reală pentru a constitui un pericol pentru societate.

Din necunoaşterea suficientă a realităţilor din perioada interbelică, aceasta este tratată şi privită într-un fel de extaz, mai ales pe diferite televiziuni când se prezintă imagini frumoase despre viaţa cotidiană, evoluţia economică şi politică fiind înfăţişată într-o culoare cât mai roză. Chiar Bucureştiul este prezentat ca „Micul Paris" – evident slogan electoral al timpului – când realitatea Capitalei era alta reflectată în documente, în scrierile unor oameni de cultură, în memoriile unor politicieni, în sta-tisticile vremii.

O analiză istorică trebuie făcută cu discernământ şi echilibru, fără mistificarea realităţilor dar nici să le excludem din cadrul lor istoric.

Programele şcolare româneşti idealizează perioada „democratică şi liberală" capitalistă, mar-cată de Constituţia din 1866 şi prelungirea ei din perioada interbelică, Constituţia din 1923 ş.a., evidenţiindu-se că a fost perioada cea mai rodnică şi pacifistă a societăţii româneşti, fără convulsii sociale şi cu o economie prosperă şi un belşug pentru întreaga societatea românească. Se neglijează cu bună ştiinţă că atunci era o discrepanţă socială nemaipomenită, iar elita trăia într-un lux nemaiîntâlnit şi într-un dispreţ total faţă de masa populaţiei, care trăia în pelagră, mizerie şi lipsuri de tot felul. De fapt, stilul de viaţă al celor avuţi – în mare parte „politicienii"- era mult peste ceea ce erau standardele Europei orientale.

În acelaşi ton declarativ şi neargumentat este prezentată şi monarhia, ca factor determinant în edificarea României moderne. Susţinătorii acestei „teze" uită sintagma reală că „regele domneşte dar nu guvernează" şi că factorii decisivi şi răspunzători pentru evoluţia României, în perioada regalităţii, au fost guvernul şi parlamentul.

Şocant este că începutul României moderne, când se pun temeliile reformatoare în aproape toate domeniile de activitate – economic, social, juridic, administrativ, învăţământ, cultură etc. - deci perioada 1859-1866, marcată de Unirea Principatelor Române şi de domnia lui Al. Ioan Cuza, sprijinit de o strălucită guvernare formată din cei mai de seamă intelectuali patrioţi ce aparţineau generaţiei paşoptiste, tocmai acest moment istoric esenţial în devenirea României moderne, este eludat din istorie şi înlocuit cu venirea la tronul României a regelui Carol I, în februarie 1866, după detronarea forţată a lui Cuza. Cei care folosesc asemenea falsuri în scrierea manualelor de istorie nu au învăţat nimic din istorie, bunăoară din lecţia lui Carol I, care a înţeles că reformele lui Cuza erau fundamentale pentru statul român modern şi că, el însuşi, şi-a construit lunga sa domnie – de 48 de ani – pe această osatură de reforme ale primului domnitor al României moderne, Al. Ioan Cuza.

În general, procesul de continuitate în existenţa poporului român este exclus din istoria noas-tră. Următorul fragment, dacă s-ar găsi în manualul de istorie, ar produce derută în raţionamentul elevilor, în drumul sinuos spre adevărul istoric: „Călăii nu cunosc milă. La închisori ca [...] Aiud etc., cine intră puţini ani iese neom afară, candidat pentru groapă [...]. Pentru o mică abatere de la regulamentul închisorii sunt bătuţi până la sânge şi aruncaţi în alte celule numite «H», fără pat, fără rogojină, pe cimentul gol unde [se] mai aruncă şi o găleată de apă, care îngheaţă când este iarnă, pentru a ţine cât mai frig, iar deţinutului i se iau hainele şi este băgat numai în cămaşă, ca să-l distrugă şi în fiecare seară [i se dau] câte 50 de lovituri la popou şi spate, apoi îl aruncă îndărăt. Ca mâncare li se dă, celor pedepsiţi cu «H», un sfert de pâine crudă şi neagră ca pământul şi apă, odată pe zi, iar de 3 ori pe săptămână (post negru) nici pâine, nici apă, toată ziua. De afară nu li se permit ajutoare etc."*

Fragmentul citat, care reprezintă o scrisoare a unui deţinut politic, poate fi încadrat în ceea ce manualul actual de istorie consideră, după tratamentul inuman descris, că aparţine regimului totalitarist „stalinist" din România anilor '50. Dar, fragmentul se referă la închisorile regimului „democratic" românesc interbelic şi aparţine deţinutului politic Gheorghe Gheorghiu-Dej, fiind scris în 1934 la închi-soarea din Craiova. Aşadar, debusolarea şi fragmentarea învăţământului, ce se petrece prin „reforme-le" sale din ultimul sfert de veac „cu un analfabetism apropiat cu cel de la începutul secolului XX", fac jocul globalismului care nu are nevoie de oameni cu un larg orizont de cultură, să fie creativi, ci să fie numai de specialişti, performanţi într-un domeniu restrâns. Urmărind cu stăruinţă acest curs – nu impus ci acceptat cu uşurinţă de incompetenţa decizională – fireşte că ne îndreptăm deja spre o sărăcie intelectuală, care va transforma România într-un pustiu cultural, dacă nu va fi oprit la timp.

Este de neînchipuit cum guvernanţii noştri nu preţuiesc mai nimic din moştenirea lăsată de alte generaţii, care s-au sacrificat pentru păstrarea ţării şi a neamului în conştiinţa naţională. A milita pentru interesul naţional, la noi, a devenit aproape un delict periculos.

În România, politica de apărare a interesului naţional este aproape inexistentă. Încă nu reuşim să înţelegem dezinvoltura cu care toate ţările europene realizează în mod firesc dezideratul naţional prin şcoală şi educaţie civică ori mass-media, în care istoria naţională şi marile personalităţi istorice revin în orice moment educativ în conştiinţa elevilor. La noi, în România, această obligaţie „constituţională" şi „patriotică" este atenuată sau eliminată cu desăvârşire. Există o temere obsedantă ca elevii, de pildă, ar putea să cunoască unele din marile noastre personalităţi politice şi de stat ca Ion I. C. Brătianu sau Nicolae Titulescu – nume de rezonanţă europeană – aceşti titani ai românismului care nu ezitau cu niciun chip să se confrunte cu marii lideri politici ai vremii, atunci când, la masa tratativelor, aceştia încercau să nu respecte drepturile şi demnitatea ţării noastre. Astăzi nu se doreşte să se cunoască faptul că pentru dăinuirea ţării noastre au existat mari personalităţi care, prin inteligenţa şi patriotismul lor au ştiut să conducă poporul la izbândă folosind cu abilitate diplomaţia, care nu au cedat în faţa marilor puteri ale vremii şi au fost capabili de mari sacrificii.

Paradoxal este că tot mai mulţi dintre cei care ne conduc de mai bine de un sfert de secol, printr-o incompetenţă şi iresponsabilitate crasă, nu vor ca generaţiile tinere şi întreaga naţiune să cunoască istoria şi înaintaşii, pentru a avea repere şi modele, dorindu-se ca românii să fie un popor ascultător, obtuz şi fără orizont, pentru a fi cu uşurinţă manipulat. Astăzi, din nefericire, conştiinţa naţională, patriotismul, demnitatea naţională, mândria de a aparţine unei naţii, unei civilizaţii, unei limbi, unei culturi şi unei tradiţii proprii, sunt considerate, de unele minţi conservatoare, dar „europenizate" peste noapte, ca fiind perimate şi interpretate ca o expresie a naţionalismului şi comunismului, deşi aceste elemente, definitorii pentru un popor, sunt cultivate cu mândrie şi perseverenţă, prin toate mijloacele, de toate marile state civilizate de pe mapamond.

Bibliografie:

Acad. Dinu C. Giurescu, *Ofensiva împotriva istoriei continuă*, în „Clipa”, aprilie 2009, p. 5;

Ioan Scurtu, *Învățământul încotro? O decizie stupefiantă*, în „Opinia națională”, nr. 472 din 23 martie 2009, p. 3;

Acad. Dan Berindei, *Manuale comune – pentru construcția europeană*, în „Cultura”, nr. 38/17 octombrie 2013;

Corneliu Riegler, *Istoria românilor – între descentralizare și desființare*, în „Cultura”, nr. 37/ 9 octombrie 2014, p. 8;

Acad. Alexandru Zub, *Istorici români în cultura Europei*, în „Cultura”, nr. 38/16 octombrie 2014, p. 4;

Acad. Ioan Aurel Pop, *Despre educația prin limbă și istorie*, în „Clipa”, I mai-iunie 2015, p. 7 și II – sept.2015, p. 5;

Valeriu Pricină, *Cu dragoste și durere, despre Patrie*, în „Clipa”, septembrie 2015;

Ioan Scurtu, *Ștergerea identității naționale și transformarea românilor într-o populație fără coloană vertebrală*. Interviu luat prof. univ. dr. Ioan Scurtu de prof. univ. dr. Sorin Ivan și publicat în „Tribuna Învățământului” și republicat în Revista Artemis, 21 februarie 2016.

*Lavinia Betea, *Povești din Cartierul Primăverii*, Editura Curtea Veche, București, p. 276.

ECOURI OVIDIENE ÎN CREAȚIA EMINESCIANĂ

Carmen FARCAȘ

Încercări ale unor critici și istorici literari de a-l considera pe scriitorul latin P. Ovidius Naso primul poet român sunt poate hazardate sau chiar exagerate. Dacă dăm însă crezare unor personalități străine, competenți în materie, ca H. Fränkel, L. P. Wilkinson, H. Bardou, trebuie să admitem că Ovidiu este un înaintaș îndepărtat al procedeelor artistice moderne, printre care întrezărim elemente baroce, constînd în înclinații spre bizar, absurd, grotesc, nesocotirea canoanelor rigide ale clasicismu-lui, sentimentul naturii. La rîndul lui, George Călinescu vede în Ovidiu primul îndepărtat romantic din literatura universală. El a semnalat chiar unele apropieri dintre poetul latin exilat la Tomis și poetul român Eminescu, în ceea ce privește viziunea asupra lumii și vieții, unele motive și teme de inspirație comune, cum ar fi natura, iubirea, încrederea în dăinuirea peste secole a creației proprii, deci conștiința genialității lor.

O primă trăsătură care-l apropie pe Eminescu de Ovidiu este aceea a încrederii în valoarea operei sale, trăitoare peste veacuri. O exprimase și poetul clasic latin, Horațiu (65-8 î.e.n.) în vestitul său „Exegi monumentum aere” pe care Eminescu l-a tradus: „Mi-am zidit monument, decît acel de fier/ Mult mai trainic și nalt ca piramizi cereşti;/ Nu de tot voi muri...”. în ciclul „Amores” (Amoruri) al lui, Ovidiu ne întîmpină toposul iubirii unice și al nemuririi prin poezie a femeii care-i va fi alături prin dragoste și înțelegere: „Cusururi multe soarta îmi va găsi: se poate/ Dar tu vei fi vestită prin chiar talentul meu...” sau „De ți-aș fi dat avere, nu ți-aș fi dat atîta:/...Nimic nu ia cu sine cînd moare cel bogat/ Dar eu un nume veșnic ți-am dat”.

Ideea eternizării femeii prin dragostea ce ea i-ar acorda-o omului de geniu e prezentă în poezia eminesciană „Pe lîngă plopii fără soț”. În primele strofe creația eminesciană nu se deosebește de romanțele la modă din acea vreme: „Pe lîngă plopii fără soț...”. Treptat însă mesajul se ridică pe treptele unei cugetări înalte, pe care G. Călinescu o traduce astfel: „în care n-ai înțeles că te iubesc, tu eşti aceea care a pierdut. Puteam să te ridic la eternitatea astrelor. Prin mine ai fi trăit perpetuu, străbătînd generațiile: „Ai fi trăit în veci de veci/ Şi rînduri de vieți/ Cu ale tale brațe reci/ Înmărmureai măreț,/ Un chip de-a pururi adorat/ Cum nu mai au perechi/ Acele zîne ce străbat/ Din timpurile vechi”.

Capodopera eminesciană „Luceafărul” reia ideea. Hyperion îi promite fetei de împărat eternitatea, cu condiția să-l urmeze în lumea lui, adică să-l înțeleagă și să-i fie alături: „Colo-n palate de mărgean/ Te-oi duce veacuri multe/ Şi toată lumea în ocean/ De tine o s-asculte”.

Exilat din capitala lumii, Roma, într-un ținut sălbatic, geros, neprimitor, Ovidiu se plînge de vitregia locurilor, dar are cuvinte de recunoștință pentru îndepărtații noștri moși, geți și daci: „Urăsc a voastre locuri, dar vă iubesc pe voi”, pentru că l-au înconjurat cu dragoste, l-au scutit de dări, i-au pus pe frunte cunună de iederă, semn al supremei cinstiri.

Eminescu la rîndu-i nu i-a uitat pe străbunii daci. Viziunea lui e însă alta: îi vede aureolați de vitejie, în proporții aproape uriașe.

Și ținutul este văzut diferit de cei doi; deși Moesia e mărginită de Istrul care curge în marea de azur, pentru Ovidiu, peisajul e sălbatic, pustiu, iernile înspăimîntă și rîndunica, iar cîmpia e goală. Locuitorii au glas și chip sălbatic, aidoma lui Marte, au păr și bărbi lungi, poartă în mîini cuțite cu care nu se sfiesc să te înjunghie. Peste veacuri multe, aceşti sălbatici viețuitori ai plaiurilor carpato-dunăreano-pontice sînt văzuți de Eminescu ca niște uriaşi cu barbă ca o negură argintie, cu pletele umflate de furtună, cu brațul amenințînd stîncile. Îi vede în luptă cu vecinii romani și ca în epocile antice, zeii amestecați printre oameni: „Îşi zdobesc armele-n scuturi pe a cerului cîmpie: Neînvinşi și unii și alții – ş-unii ş-alții nemuritori”.

Întrezărim în aceste similitudini nu imitații, poate nici influențe, ci doar coincidențe de gîndire și simțire, cunoaştere și prețuire pentru valorile clasicismului antic, un omagiu pentru nefericitul dar genialul exilat ce a înnobilat, cu arta și cu lacrimile lui, plaiurile Pontului Euxin atît de frumoase în sălbăticia lor.

DE ZIUA LIMBII ROMÂNE

31 august 2016

Ozi a limbii române instituită prin lege ar trebui să fie o mărturie a prețuirii pe care un popor o acordă elementului celui mai definitoriu pentru o națiune. Cuvinte frumoase, rostite cu acest prilej în instituții de cultură, şcoli, universități, cărți consacrate problemelor limbii, emisiuni radio sau T.V., toate aceste activități ne-ar duce cu gîndul la respectul pe care-l nutrim ca români pentru limba definită aşa de frumos de oameni cu har, ca „graiul pîinii", „foc ce arde", „taină zămislită încet, după ținut şi soare", „făptură de aer ce dă floare şi lumină / şi are ca porumbul şi volbura, tulpină" (Tudor Arghezi).

Realitățile de fiecare zi ne infirmă însă iluziile. Că stăm de vorbă cu oameni mai mult sau mai puțin şcoliți, că audiem o conferință sau o emisiune T.V., urechea şi simțul nostru lingvistic sînt oripilate de multe şi felurite abateri, cuvinte sau formulări şablon, mai nou, anglicisme, nu dintre cele necesare pentru a denumi noi realități economice sau politice, ci pur şi simplu barbarisme, mult utilizatul şi inutilul O.K. Conştiente, unele persoane se scuză cu absurdul „eu nu sînt profesor de limba română". Dar limba maternă nu e pîinea numai a profesorilor de română, ci a tuturor celor care trăim străjuiți de Dunăre, Carpați şi Nistru. Ea se învață din primii ani de viață, în familie, în grădiniță, în şcoală. Şi în afară de noțiunile ştiințifice, pe care orele de curs le transmit viitorilor cetățeni, prin ele trebuie să se formeze şi spiritul critic şi curiozitatea lingvistică. E bine aşa? E corect? Nu de alta, dar după cum deschide omul gura ne formăm o primă impresie despre interlocutor. Scrisul este şi mai edificator. Cu un umor amar, „umor de spînzurătoare", cum spun nemții, înregistrăm nu numai oral, ci şi în scris fraze ca acestea: „Trupul aparține fie unei femei fugite de acasă şi a ajuns să vagabondeze în zonă, fie al unei prostituate" (Național) sau: „A trăit în concubinaj cu un individ, patru ani şi trei luni, care avem contract de închiriere".

Înşişi noi, cei care îi învățăm pe alții, nu ne preocupăm de corectitudinea limbii şi nu ne simțim deloc ofensați să ne recunoaştem în „proful" sau „profa", „dirigul" sau „diriga". Distinsa lingvistă Tatiana Slama-Cazacu consideră că aceste prescurtări denotă nu numai o lipsă de respect pentru persoanele denumite astfel, ci şi o atitudine de derîdere, de minimalizare, de „luare în băşcălie". Nu s-ar consuma prea multă energie vocală, rostind în întregime cuvintele „profesor", „diriginte", „matematică", „bacalaureat". Ideea prescurtărilor vine din perioada revoltei studenților francezi din 1968, o revoltă sterilă şi scandaloasă, care n-a avut nicio țintă precisă şi care degenerînd a emis graffiti de felul următor, mîzgălite pe zidurile Sorbonei: „Şi dacă am da foc Sorbonei?" sau „Sorbona va fi Stalingradul Sorbonei".

De un tratament la fel de degradant se bucură şi examenul de înalt nivel, care îți dă dreptul să aspiri la un loc în învățământul superior: termenul „bacalaureat" provine din latina medievală: „bacca" însemnînd „boabă", „sîmbure", iar „laurea" = „ramură de lauri", „cunună de lauri". Bacalaureatul este deci un examen serios – e drept, redus în prezent la trei obiecte față de şapte, cum au avut generațiile anilor '40, '50, '60. De aceea, aducerea lui în derizoriu, prin infantilul „bac" este şi o autoflagelare, o autodepreciere pentru cei implicați (absolvenți, profesori). Se pare că adepții „bac"-ului posedă numai boabele fără cununa de lauri.

Tot din cîmpul lexico-semantic al şcolii îl avem pe „promovabilitate", folosit nu în situația aprecierii unui test dat în cursul anului, ci după rezultatele finale.: „Promovabilitatea la bacalaureat a fost de 70%". Ar trebui să se ştie de către toți cei ce se află în situația de a comunica cu marele public, că sufixul – bil are sensul „care poate fi", „care e demn de, apt de". El indică deci posibilitatea unei acțiuni, dar nu şi realizarea ei. Deci, după încheierea unui examen, avem situația de promovare, nu de promovabilitate.

Pentru a extinde sfera semnificațiilor:

şantajabil = care se pretează la şantaj, e o latență de şantaj;

ministeriabil = e posibil să fie numit ministru, dar încă nu e;

prezidențiabil = care ar putea fi ales preşedinte, dar încă nu e.

Deci, „promovabil" cu compusul lui - itate, devenit substantiv, înseamnă „care ar putea fi promovat, dar nu e încă promovat".

Suferințele românei contemporane nu se încheie aici. O carieră înfloritoare face expresia „ca şi". Apărută nu cu multă vreme în urmă, ca o ciupercă otrăvitoare în peisajul limbii române, ea e în mare prețuire la vorbitorii de toate categoriile sociale şi intelectuale. Dacă cumva, din grabă, vorbitorul îl omite pe „şi", el revine şi „se corectează", plasîndu-l la locul lui, nu „menit din cer", ci izvorît din neştiință şi lipsă de simț lingvistic. Ex: „Eu consider ca şi coleg" (Ministrul Sănătății); „Cred că 90% ca şi cifră aproximativă erau traumatizante"; „Cum era el ca şi om?" (Reporter Pro T.V.); „Pacientul se simte bine ca şi tratament" (doctor).

Cacofoniile sunt uneori de neînlăturat; ex: „obşteasca cavalerie", „biserica catolică", „muzica cultă", „muzica corală", „banca comercială". Cele mai multe cacofonii pot fi evitate prin inversarea ordinei cuvintelor în propoziție sau prin introducerea unui determinant între cele două cuvinte; exemple: „înțeleaptă ca Cocuța (ca prietena, ca verişoara mea Cocuța).

Cacofonia nici nu e cel mai grav defect din vorbirea românească. Îl evităm cînd e posibil, dacă nu, trecem peste el fără să-l semnalăm în vreun fel şi în niciun caz spunînd „ca – virgulă – Catrinel". De altfel, găsim cacofonii şi în operele lui Eminescu, Vianu, G. Călinescu etc.; ex.: „Atunci lumea-n căpățînă se-nvîrtea ca o morişcă/ De simțeai ca Galilei că comedia se mişcă" sau

„Şi albinele-aduc miere, aduc colb mărunt de aur,
Ca cercei din el să facă cariul, care-i meşter faur."

Precizăm totodată că termenul „cacos" în limba greacă, de unde provine, nu are o semnificație la care ne-am putea gîndi cu ruşine, el înseamnă pur şi simplu „urît". Dar urîtă este şi repetarea silabelor „de", „la", „cu". De exemplu: „la Lacul Sărat", „Iubito, de departe-ți scriu" sau „Cu cuvintele acestea m-ai convins".

Fenomenul de hipercorectitudine, adică o corectare acolo unde nu e nevoie, e şi el prezent în vorbire: „instituții noi create", „drepți credincioşi", „handicapați motori", „problemă simplă de rezolvat". Cuvintele noi, drepți, motori, simplă au aici valoare de adverbe; ele nu determină substantivele „instituții", „credincioşi", „handicapați", „problemă", ci adjectivele „create", „credincioşi", verbul la supin „de rezolvat", substantivul provenit din adjectiv „handicapați".

Această exprimare neglijentă a explodat odată cu libertatea noastră fără margini de după '89. Eruditul şi mult regretatul profesor George Pruteanu caracteriza atmosfera morală de după '89 ca „un ocean de mîrlănie şi mizerie, care se lălăieşte în jurul nostru". Pentru expresia pretins distinsă „am servit masa" în loc de „am mîncat", avea metaforele „mitocănie cu dantelă", „rochie de seară cu tîrlici" sau „sclifoseală țopească". El credea şi trebuie să credem şi noi cu distinsul profesor că „Unde e carte, doar acolo e bine" şi că

„Nu trăim numai prin pîntec,
Nu e viață fără cîntec."

Rîndurile care urmează vor puncta alte formulări neconforme cu spiritul limbii române şi cu gramatica Academiei:

„Fiecare dintre noi s-au dus” (dezacord, pronumele nehotărît „fiecare” impune acordul la singular).

„Putea să fie posibil”

„Faptele ce au urmat pe urmă...”.

Frazele conțin inadmisibile pleonasme.

Deci, conjuncție concluzivă, adevărată vedetă lexicală, stîlp de sprijin al oricărei propoziții, e prezentă pe buzele tuturor vorbitorilor, mai puțin cu rost, de cele mai multe ori fără rost; „e un jolly joker, ajuns în fruntea bucatelor”, spunea despre ea profesorul George Pruteanu.

Probleme, uneori irezolvabile pentru vorbitori, pune acordul pronumelui relativ „care”, în genitiv, precedat sau nu de articolul posesiv genitival:

„Dosar în urma căreia trebuia să fie consemnat...”

„Legi ale căror însemnătate...”

În aceste construcții există un acord încrucişat: pronumele relativ „care” se acordă în gen şi număr cu substantivul pe care-l înlocuieşte: „dosar” în primul exemplu, „legi” în al doilea; articolul posesiv genitival „a” se acordă cu substantivul ce urmează după pronumele relativ; corect e deci: „dosar în urma căruia” şi „legi a căror însemnătate...”.

Folosirea pronumelui relativ „care” în acuzativ fără prepoziția „pe” a devenit o eroare ce apa-re, în vorbirea tuturor, de la omul cu puține clase la politicieni, profesori chiar universitari, scriitori.

O altă cerință a limbii române este că pronumele relativ „care” trebuie folosit imediat în urma substantivului pe care îl înlocuieşte. Pe cine înlocuieşte el însă în formulările următoare?

„A violat-o pe vecina mea care ne desparte peretele.”

„Foarte rar se întîmplă în care să revină un copil.”

„Am fost bătută de soț în luna a şasea, drept care este un handicapat.”

Înfloritoare, dar nemeritată carieră face prepoziția „pe”:

„Îți spun pe telefon” (la)

„Internat pe secția de chirurgie...” (în)

„Înrolat pe regimentul...”. (în)

S-au generalizat în mod surprinzător pentru contemporanii noştri hiper şi ultra inițiați în limba lui Shakespeare pronunțiile „sprei” şi „stres”. Numai în limba germană grupurile consonantice sp şi st se pronunță şp şi şt; în limba engleză, ele se pronunță sp şi st; deci „sprei” şi „stres”.

Mai semnalez şi adevărate slagăre ale vorbirii contemporanilor noştri:

„M-a consultat doamna doctoră”.

Există două greşeli în această propoziție: substantivul „doctor” are o singură formă şi pentru masculin şi pentru feminin;

în al doilea rînd, nu doctorul consultă pe pacient, ci pacientul, iar doctorul îl examinează pe pacient.

„Ministrul X va fi remaniat”.

A remania = a face modificări în cadrul unui guvern. Deci guvernul se remaniază, nu un ministru.

„Drage colege şi dragi colegi!”

Adjectivul „drag” are numai trei forme flexionare: drag, dragă, dragi, deci „Dragi colege şi dragi colegi!”.

Sufăr „cu inima”, „cu ficatul”, „cu picioarele”...

În loc de complementele circumstanțiale de cauză, „inima”, „ficatul” şi „picioarele” au devenit tovarăşi de călătorie pe drumul vieții, deci complemente sociative, în loc de complemente circumstanțiale de cauză: sufăr de inimă...etc.

Considerațiile de mai sus cuprind doar o mică parte a suferințelor actuale ale limbii române. Ca români, dar mai ales ca oameni care transmitem cultură celorlalți, avem datoria s-o respectăm cu strictețe, să fim atenți, critici şi suspicioşi la toate inovațiile şi să le primim numai pe cele admise de simțul cultivat al limbii. O vorbă celebră spune: „Caesar non supra grammaticos” (Împăratul nu-i mai presus de gramatici). E o replică devenită maximă, pe care i-a dat-o episcopul Placentius regelui Sigismund al Germaniei (1368-1437), cînd acesta, la observația făcută, a răspuns plin de trufie: „Ego sum rea Romanus et supra grammaticos” („Eu sunt rege roman şi mai presus de gramatică”). Ideea a fost frumos reformulată de Molière în piesa „Femeile savante”:

„Gramatica, regină peste învățați şi regi,
Ce ştie să-şi impună eternele ei legi”

şi de Mihai Eminescu:

„Noi nu sîntem stăpînii limbii, ci limba e stăpîna noastră, este însăşi floarea sufletului etern al românilor”

Prof. Carmen FARCAŞ

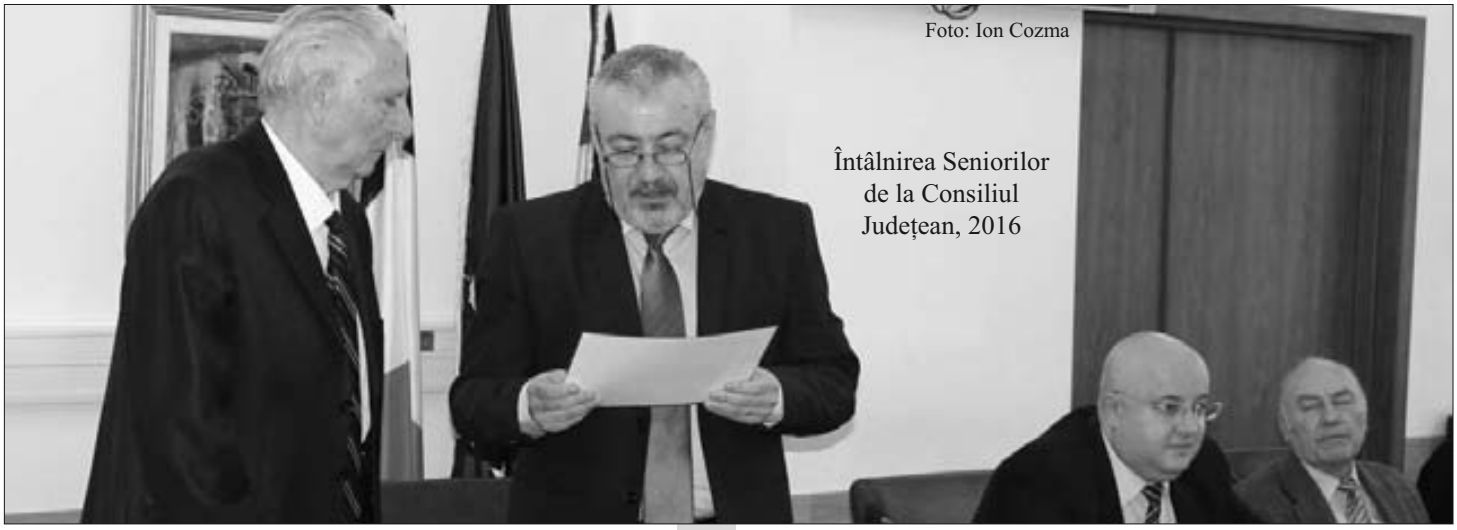

Foto: Ion Cozma

Întâlnirea Seniorilor de la Consiliul Județean, 2016

WILLIAM SHAKESPEARE

(23.03.1564 – 23.03.1616)

400 de ani de la moarte

Soneltele lui W. Shakespeare

Emil DIACONESCU

Privit prin întreaga sa creație, W. Shakespeare pare a ieşi din legendă, venind mereu spre noi, spre realitatea contemporană, pentru că „...opera lui este cu adevărat o CARTE a OMULUI”[1].

Conducător al unei Companii de actori înainte de 1594, trupa sa devine Companie regală („Oamenii regelui”) în 1608, deținător al teatrului Blakfriars (închiriat de la trupa Burbage), apoi al Teatrului GLOBE (distrus într-un incendiu în 1613, unde pierde multe manu-scrise şi reconstruit în 1614), actor, poet, dramaturg, W. Shakespeare este recunoscut drept unul dintre cei mai mari (dacă nu cel mai mare) creatori dramatici ai lumii, din toate timpurile.

Lumea personajelor lui Shakespeare este lumea noastră cu întâmplări şi caractere, concepte, probleme, elemente ale psihologiei moderne în toată varietatea şi complexitatea ce li se presupune. Dacă Psihologia este adesea o ştiință abstractă, scriitura shakespeareană devine tărâmul unei psihologii aplicate, concrete. În fiecare personaj este un adevărat univers şi nimic nu pare a lipsi din opera lui: „luptătorul, decăzutul, avântatul, uneltitorul, îndrăgostitul, cinicul, sacrificatul, călăul, revoluționarul, tiranul, subjugatul, învingătorul, savantul, nulitatea, poetul, farsorul, curajosul, laşul, cinstitul, perfidul, bunul, răul, dreptul, intrigantul, sănătosul, bolnavul, iubitorul, idiferentul, seriosul, capriciosul, lucidul, visătorul, eroul, fricosul”[2]. Este un psiholog desăvârşit al firii umane mulată pe generațiile de indivizi cu semnele actualității incontestabile.

Shakespeare este, mai întâi de toate, un mare dramaturg. În cei 21 de ani, cât a scris, a dat scenei 37 de piese de teatru: 10 drame din Istoria Angliei; 7 cu subiecte din Istoria greco-romană; 15 comedii. Sunt de remarcat marile tragedii – opere perene, ce vor fi prezente mereu pe scenele teatrelor lumii: „Romeo şi Julieta”, „Hamlet”, „Mackbeth”, „Richard III”, „Othe-llo”, „Regele Lear”.

O parte a creației shakespeareane, una de marea valoare, o constituie celebrele SONETE care, alături de creația dramatică, formează o operă unitară a marelui Will. Versuri din sonete se regăsesc în replicile şi monologurile multor personaje din operele sale...

Cei mai mulți cercetători ai operei lui W. Shakespeare au stabilit că sonetele au fost scrise, probabil, între 1593-1597, publicate apoi în volum, într-o structură consacrată până în zilele noastre, în anul 1609 – prima ediție (se pare fără ştirea-consimțământul autorului).

S-a spus deseori despre „Sonetele” lui Will că sunt mai ales o confesiune lirică, pornind de la ideea că versurile relatează sau reconstituie „confesiunea unui moment din viața lui Shakespeare”[3] şi s-ar impune facerea ordinii poemelor față de ediția din 1609, urmărind de data aceasta firul dezvoltării sentimentului „mărturisit de poet”[4]. Totul rămâne o problemă controversată, greu de rezolvat acum...

De la italienii Renaşterii Dante şi Petrarca, la poetul şi diplomatul Wyatt care, pe la 1527, încetățenește sonetul ca specie lirică în Anglia, trecând prin scrierile poeților elisabetani, acesta străbate un drum apreciabil până la Shakespeare. Înaintea lui, care avea să-i de o supremă strălucire, scoțându-l din zona liricii orizontale, poeții Sidney şi Spenser modelaseră o formă în engleză a sonetului.

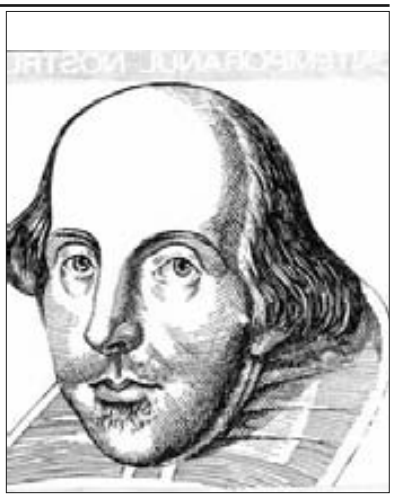

Recunoaştem, înainte de William Shakespeare, contribuția lui Dante şi a lui Petrarca, cei care imortalizează chipul femeii iubite în versuri memorabile structurate în forme ale sonetului, ridicând lirica la înălțimi nebănuite.

Dante Aligheri (1265-1321) este cunoscut ca un mare poet, poate cel mai mare pe care Italia l-a dăruit lumii care, prin scris, şi-a dorit să cunoască şi să transforme destinele acesteia.

A zărit-o pentru prima dată pe la nouă ani, dar, revăzând-o la 18 ani pe Beatrice, a fost cuprins de o dragoste ce nu se va stinge toată viața. Beatrice, persoană vie, reală, care nu a răspuns iubirii adevărate, stingându-se la 24 de ani, lasă posterității o imagine a frumuseții feminine ideale, în opera dantescă „Vita Nuova”, prin 25 de sonete, din cele 31 de compuneri ce o alcătuiesc. Cartea este povestea unei iubiri pure, intense, după ce Beatrice se ridicase la ceruri (în 1290). Această poveste este trimisă în eternitate, în finalul capodoperei „Divina Comedie”, când Dante, după ce fusese condus de umbra poetului Virgiliu, este însoțit de Beatrice în grădinile PARADISULUI. Ultimele cuvinte sunt ale dragostei: „...IUBIREA ce roteşte SORI şi STELE”..[5].

XIX

Tocește gheara Leului, o, timpe,
pământul lasă-l puii să-şi înghită
şi smulge-i Tigrului tăiosul ghimp
şi Phoenix ardă-n sânge tăvălită !
Faci ore dulci şi triste pe cînd lun
faci, timpule, tot ce poftești ; supr
ori veştejeşte lumea, poți s-o-nlun
dar te opresc să-ncerci cumplita er
cu multe ore nu-i cresta sprincean
ființei dragi, n-o scrie cu peniița
şi lasă-i liniştea şi neprihana,
tipar de frumusețe lasă-i vița !
Sau fă-i ce vreai, bătrîne strîmb
Ea va intineri cu chip neşters...

Trad. de Vasile Voiculescu

SONETUL XIX

Timp lacom, leului tocește-i ghear
Fă glia să-şi înghită rodul, frînge
Tăiosul colț de tigru şi, ca para,
Să ardă Phoenixul în propriul sîng

Fă vremea rea şi bună-n mersu-ți i
Usucă tot, timp iute de picior ;
Răpește-i lumii clipele plăcute,
Dar nu-ndrăzni cel mai cumplit on

O, nu-nsemna pe fruntea scumpă n
Cu peana-ți veche nici o urmă, chi
N-o întina cu zborul tău, să fie
Urmaşilor desăvîrşit tipar.

Trad. de Neculai Chirică

După Dante, Petrarca (1304-1374) este cunoscut ca primul poet modern, oglindindu-se armonic în perfecțiunea versurilor şi frumusețea artei sale, conştient de importanța scrisului ca nobilă profesiune. Maestru al SONETULUI, cum îl reprezintă cea mai importantă operă – CANȚONIERUL, având dedicația „Întru viața Madonei Laura”, este povestea iubirii pentru frumoasa Laura (văzută de poet prima dată la biserica „Sf. Clara” din Avignon), femeia ideală, fixată cu un portret botticellian, obiectul poeziei sale de aproape cinzeci de ani, dar şi istoria întreagă a sufletului lui Pe-

trarca:

„Slăvite fie clipă, ceas şi loc,
meleag şi an şi anotimp şi lună,
şi ziua-n care ochii tăi, stăpână,
în vine aprins-au vâlvătăi şi foc...[6]”

Şi Laura este poate „...singura... figură feminină din literatura universală, demnă să stea lângă divina Beatrice Portinari[7]” a lui Dante; dar de ce nu şi alături de „Black Lady” a divinului William Shakespeare!

Critica literară şi-a pus totdeauna problema dacă erotismul este în poezia de dragoste apanajul sugestiei ce stimulează imaginația...[8] Acest lucru ni-l sugerează pe deplin sonetele lui Dante şi Petrarca şi, cu aceeaşi îndreptățire, celebrele sonete shakespeareane, când este vorba de enigmatica „Black Lady”... Dacă nu se poate respinge orice relație între biografie şi operă, în cazul celor trei mari poeți, este totuşi foarte important să se accepte că opera în sine este cel mai autentic şi mai cuprinzător document al existenței unui artist. Opera poate constitui cel mai adesea „un autoportret” al artistului – o spune pictorul Van Gogh, cu precădere la sine – Totul se potriveşte pentru Will, mai ales că datele biografice sunt prea puține şi nesigure. Poetul, în raport cu scriitura sa, se află pe un teritoriu incert al istoriei literare engleze, în timp ce absoluta certitudine o constituie existența OPEREI. S-a spus că SONETELE lui W. Shakespeare pot fi luate drept „o confesiune lirică”, fiecare vers părând a se înscrie într-un şir închegat pe o poveste – povestea unui moment, a unei etape din viața marelui scriitor englez.

Volumul din 1609 cuprinde 154 de sonete, numerotate cu cifre latine. Privit ca un tot, poemul sonetelor poate fi urmărit şi ca un uriaş monolog al autorului pe teme ca: nestatornicia prieteniei, nesiguranța în dragoste, viața ca o permanentă zbatere... Poemul se constituie din trei mari capitole sau grupe tematice:

Prima grupă o formează sonetele I – CXXVI şi se referă la un tânăr cu identitate incertă, aci prieten, aci rival. Îi va aprecia frumusețea blondă şi-i va respinge trădarea prieteniei: „Sonete închinate prietenului”.

Cea de a doua cuprinde sonetele CXXVII – CLII – o strălucită pledoarie pentru iubire, povestea dragostei pentru o tânără şi frumoasă doamnă, devenită celebră prin pana lui Shakespeare – Black Lady (Doamna Brună) ce-i provoacă speranțe, înfrângeri, mai ales chinuri ale dragostei. Poetul pare a-i cerşi umil iubirea în „Sonetele închinate Doamnei Brune”:

„De-ți tulbur firea când îți ies în cale,
Pe duhu-ți orb mă jur că Dor îți sunt,
Un dor ce-aşteaptă-n umbra firii tale –
Să-i împlineşti aprinsul legământ.
.....
Iubeşte-mi numele! Păstrându-mi-l,
Mă vei iubi, căci Dorul este Will...”

(Sonetul CXXXVI, v.v. 1-4 şi 13-14, p. 138)

O sinceritate dezarmantă a celui ce-şi dă seama că iubita nu-i vrednică de pasiunea sa, îi determină autoflagelarea pentru că inima nu poate renunța:

„Nu ochii te iubesc, pe cinstea mea!
Căci ei îți ştiu mulțimea de păcate
Şi te privesc de sus; dar inima,
În ciuda lor îndrăgostită bate.
.....
Căci duhuri şi cinci simțuri în zădar
Învață inima să nu-ți slujească;
Ea socoteşte lanțul tău un dar
Pentru sărmana-mi fire omenească.

Dar tot câştig din jalea mea ceva:
Tu eşti şi vina şi pedeapsa mea.

(Sonetul CXLI, v.v. 1-4; 9-14, p. 143)

Ultimele două sonete, CLIII şi CLIV, sunt dedicate lui Cupidon, compuse în onoarea unei tinere ce trebuie să plece din Londra (de fapt, par prelucrări ale unui poem grecesc):

„Cu torța-n mână Cupidon dormea,
Dar profitând de-acest prilej, o zână
Luă făclia dragostei cu ea
Ş-o puse pe un jgheab lâng-o fântână

Izvorul, din văpăile iubirii
Primind străvechiul foc, s-a preschimbat
În scăldătoarea dată omenirii
Să-i lecuiască orice rău ciudat...”

(Sonetul CLIII, v.v. 1-8, p. 143)

Sonetele lui Will au incitat poeții din toată lumea, dorind a le reda în versiunea proprie limbajului lor: Victor Hugo, Jean Rousselot (Franța); Stefan George, Gustav Waff (Germania); Pasternak (Rusia) şi alții din Spania, Italia, cele două americi... La noi l-au tradus pe autorul Sonetelor Ion Frunzetti, Gheorghe Tomozei, Neculai Chirică, Maria Banuş, Lucian Blaga, Ion Pillat şi alții.

Andrei Ion Deleanu, fascinat şi el de opera lui Shakespeare şi de strălucirea pe care acesta i-o dă prin celebrele sonete Doamnei Brune, selectează 28 de poeme sub titlul „Doamna Brună din sonete”. S-a lăsat atras şi de găsirea răspunsului la întrebarea pe care şi-au pus-o toți iubitorii operei marelui Will: Cine este acea frumusețe brună din sonetele shakespereane? Deleanu face apel la cercetătorul A. L. Rowse, istoric la „College Oxford”, cu „luminoase înscrisuri în domeniile istoriografiei literare”, cu numeroase lucrări despe W. Shakespeare. Rowse descoperă în „Biblioteca Bodley-ană” din Oxford manuscrise în engleză şi latină, aparținând lui Simon Forman, „astrolog faimos şi prolific care a trăit pe vremea reginei Elisabeta I”. Sunt documente ce ar confirma existența Doamnei Brune: fiica lui Baptist Bassano, muzician la Curtea reginei Elisabeta I, şi a Margaretei Johnson, soția sa. Fiica lor, pe nume Emilia Bassano, rămasă orfană de mică, cu averea familiei irosită repede, este crescută în comitatul Kent. Brună, extrem de frumoasă, orgolioasă şi dornică de parvenire, este întreținută de lordul Hunsdon, vărul reginei. După moartea lordului Şambelan, ajunge la astrolog, dar îl va cunoaşte şi pe Will.

A.L.Rowse suprapune portretul Emiliei Bassano peste imaginile din sonete şi ajunge la concluzia că fata muzicianului de la Curtea Elisabetei I este una şi aceeaşi „oacheşa şi capricioasa frumoasă şi plină de nuri”, Black Lady din Sonetele lui Shakespeare – aceea care chinuise deopotrivă pe astrolog şi pe bardul ce i-a adus nemurire:

„Aşa cum eşti, te porți ca o stăpână,
Drept hărăzit doar crudei frumuseți!
Tu ştii că în adânc o să-mi rămână
Iocoana ta drept giuvaer de preț.

Spun unii, sinceri, când te văd, că tu
Nu poți să faci iubirea să suspine;!
Nu am tăria să le spun că nu,
Dar pot jura că n-au nicio ruşine.
.....
Tu nu eşti neagră, numai felul tău;
De-aceea, cred, toți te vorbesc de rău”.

(Sonet CXXXI, v.v. 1-8 şi 13-14, p. 133)

Sonetele sunt poemele lui Shakespeare în care sentimentele umane precum disperările iubirii neîmpărtăşite, nestatornicia în prietenie, trădarea, incapacitatea ființei umane de a salva frumusețea aflată sub imperiul trecerii vremii, neputința de a înțelege totdeauna

pe cei din preajmă, trecerea marcată în rotirea anotimpurilor şi în căderea stelelor – toate înseamnă miracolul marelui poet prin care se disting dimensiunile abisale ale creației. Şi peste toate acestea, tronează parcă figura misterioasă a Doamnei Brune, însoțită de zâmbetul, cu subânțelesuri adânci, al autorului care îşi înțelege propria dramă – un suflet ce tânjeşte după clipa de iubire ce-i este refuzată şi înțelepciune ce-i cere atingerea idealului prin artă: „Dă zgura clipelor pe veşnicie”:

„Biet suflet, miez în josnica-mi plămadă,
Izbit de răzvrătirile vieții,
De ce-n adânc durerile te pradă,
Şi înafar-ți aureşti pereții?
.....
Mai bine-adună tu din trup tărie,
Comoara din adânc îmbelşugând;
Dă zgura clipelor pe veşnicie,
Fii plin de tine sub veşmânt de rând.

Să iei din moarte ce ia ea din tine
Căci moartea morții-nseamnă nemirire!
(Sonet CXLVI, v.v. 1-4 şi 9-14, p. 148)

Parfumul creației shakespereane din „Sonetele închinate Doamnei Brune” s-a insinuat şi prin versurile unor poeți români de marcă.

Mihai Codreanu (25 iulie 1876 – 23 octombrie 1957), poet ieşean, aflat în preajma „Vieții Româneşti” a lui Garabet Ibrăileanu, se înscrie pe linia modelelor celebre din literatura universală, Petrarca, Dante, Shakespeare, opera sa formând un capitol special al literaturii române – sonetul. Sonetele lui se disting ca adevărate modele în lirica românească, reprezentativ fiind volumul „Statui”, apărut în 1914. Ca şi la marii înaintaşi, un loc aparte îl ocupă sonetele închinate iubirii. În peisajul muzeistic ieşean există şi „Vila Sonet”, locul unde a trăit şi a ascris Mihai Codreanu, aflată în preajma Teatrului Național „Vasile Alecsandri” şi vestita „Bolta Rece”. Aici s-au adunat ani în şir colaboratorii de la „Viața Românească”. Poemele lui M. Codreanu sunt creațiile unui poet ce a ridicat sonetului un adevărat monument prin numărul mare de piese care-l compun, dar mai ales printr-un relief artistic deosebit. Un loc aparte îl ocupă cele cu temă erotică, „pe care nu ne sfiim să le socotim printre cele mai frumoase poezii de dragoste scrise în româneşte”(Garabet Ibrăileanu). Sunt sonete în tradiția Petrarca – Shakespeare care slăvesc femeia ca înger, chiar şi demon:

„Privirea ta e trandafir în floare...
Şi fruntea, crin...şi zâmbetele miere...
Şi trupul val... şi mersul, adiere...
Şi glasul, cântec de privighetoare!
.....
Dar de-aş atinge scumpa ta ființă
Cu cea mai mică umbră de dorință,
Aş profana iubirea mea curată:

Căci mi-aş muşca pe-a tale buze visul...
Şi-n sărutarea mea necumpătată,
Ca-ntâiul OM, mi-aş pierde Paradisul...
(„Mi-aş pierde Paradisul”, v.v. 1-4; 9-14, p. 64)

Un caz interesant în domeniul artei SONETULUI, la noi, îl constituie Vasile Voiculescu (13 noiembrie 1884 – 26 aprilie 1963) autorul „Ultimelor sonete închipuite a le lui Shakespeare”, versuri scrise între 5 decembrie 1954 şi 21 iulie 1958 – o experiență artistică singulară. Cele 90 de sonete sunt numerotate cu cifre latine, în continuarea celor shakespe-reane, de la CLV la CCXLIV, dar şi de la 1 la 90, având fiecare data compunerii. Modelul englez i-a sugerat poetului nostru forma consacrată de Will, dialogul imaginar cu persoana iubită, pendularea între iubirea devastatoare şi condiția artistului visând la idealul creației şi nemurire. Punctul de pornire în sonetele shakespereane indică o „traducere imaginară”. În realitate, sunt originale prin forța liricii şi prin plasticitatea expresiei specifice artei lui Vasile Voiculescu. Iubirii i-ar sacrifica chiar nemurirea ce i-ar oferi-o arta:

„Iubirea ta, ştii bine, enumai o minciună,
Mă-ndeamnă răzvrătirea să fug, să mă dezbăr...
Dar inima, sărmana, îmi dă-n genunchi, să-mi spună
Că dragostea ta este un tainic adevăr...
(Sonet CCXXII, v.v. 1-4, p. 320)

Privite în întregul lor, cele 90 de sonete voiculesciene se constituie, printr-o unitate perfectă ca un singur şi complex poem, în cadrul căruia, ca în cazul lui Shakespeare, cele mai frumoase versuri au în centru imaginea femeii şi gândul pătimaş către Frumosul etern. „Ultimele sonete”... reprezintă momentul suprem al liricii lui Voiculescu şi una dintre marile izbânzi ale poeziei de dragoste, unde se întretaie „două puncte extreme – extazul mistic şi voluptatea pământească”[9], într-o tensiune existențială, până la urmă, ca o cântare a iubirii izvorâtă dintr-o pasiune înrobitoare, prezentă la toți marii poeți ai lumii, de la Dante, Petrarca şi Shakespeare, la Mihai Codreanu şi Vasile Voiculescu din literatura noastră.

Dacă la Dante şi Petrarca obiectul adorației din sonete este clar, la Shakespeare Black Lady rămâne o enigmă, la V. Voiculescu, indiscreții pun încă problema ridicării vălului legat de caracterul real sau fictiv al adorației din „Ultimele sonete...”[1].

BIBLIOGRAFIE:

Shakespeare, William, *Teatru*, Editura pentru Literatură Universală, Bucureşti, 1964.

Shakespeare, William, *Sonete şi poeme*, în româneşte de Neculai Nichita şi Dan Grigorescu, B.P.T., Editura Minerva, Bucureşti, 1974.

Antologie de poezie engleză de la începuturi până azi, Ediție întocmită de Leon Levițchi şi Tudor Dorin, B.P.T., Editura Minerva, Bucureşti, 1981, vol. 1.

Rădulescu, Mihai, *Shakespeare – un psiholog modern*, Seria Contemporanul nostru, Editura Albatros, Bucureşti, 1979.

Sonete fundamentale, Traduceri din lirica universală de Şt. Augustin Doinaş, Editura Univers – Poesis, Bucureşti, 1970.

Drâmba, Ovidiu, *Istoria Literaturii Universale*, I, Ediția a doua, revizuită şi completată, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1968.

Aligheri, Dante, *Divina Comedie*, în româneşte de Eta Boeriu, Note şi comentarii de Alexandru Duțu şi Titus Pârvulescu, Editura pentru Literatură Universală, Bucureşti, 1965.

Balaci, Alexandru, *Dante Aligheri*, Editura Tineretului, Buc., 1966.

Petrarca, Francesco, *Rime,* Traducere, antologie, note şi tabel cronologic de Eta Boeriu, Bucureşti, MCMLXX, Editura Univers.

Balaci, Alexandru, *Francesco Petrarca*, Editura Tineretului, Buc., 1968.

Sonetul italian în Evul Mediu şi Renaştere, Traducere şi prefață de C.D. Zeletin, Editura Minerva, Bucureşti, 1970, vol. I,II.

Codreanu, Mihai, *Sonete*, Ediție şi prefață de Ilie Dan, Editura Albatros, Colecția „Cele mai frumoase poezii”, Bucureşti, 1971.

Voiculescu, Vasile, *poezii I, II*, Antologie şi prefață de Aurel Rău, Text stabilit de I. Voiculescu şi V. Iova. Editura pentru Literatură, Bucureşti, 1968.

[1] Rădulescu, Mihai, *Shakespeare – un psiholog modern*, Ed. Albatros, Bucureşti, 1979, p. 7.

[2] *Op. cit*., pag. 7.

[3] Grigorescu, Dan, *Prefață la „Sonete și poeme*", în româneşte de Neculai Chirică şi Dan Grigorescu, B.P.T., Ed. Minerva, Bucureşti, 1974, pag. XI.

[4] Ibidem

[5] Aligheri, Dante, *Divina Comedie*, în româneşte de Eta Boeriu, Editura pentru Literatura Universală, Bucureşti, 1965, p. 568.

[6] Petrarca, Francesco, *Rime*, traducere, antologie, note şi tabel cronologic de Eta Boeriu, Editura Univers, Bucureşti, MCMLXX, pag. 62.

[7] Balaci, Alaexandru, *Francesco Petrarca*, Editura Tineretului, Bucureşti, 1968, pag. 34.

[8] Cf. Constantin Albăluță, *Buzele și infinitul*, în România Literară, nr. 51/20 dec. 2013, pag. 11

[9] Vasile, Voiculescu, *Poezii*, Antologie şi postfață de Ştefan Augustin Doinaş, Editura Minerva, Bucureşti, Col. Arcade, 1972.

[10] V. Supra: Shakespeare îşi scrie sonetele între 29-33 ani, iar V. Voiculescu, între 40-74 ani.

GEORGE TOPÂRCEANU

130 de ani de la naştere (21 aprilie 1886 – 7 mai 1937)

Familie, copilărie, tinerețe, maturitate

La 8 km de Ocna Sibiului şi la 12 km de Sălişte, se află satul Topârcea, de unde se trag strămunii după tată ai poetului George Topârceanu – de aici, se pare, şi-au luat şi numele.

Tatăl, Ion Topârceanu a schimbat mai multe meserii, practicând-o şi pe cea de cojocar. Strămunii materni descindeau din Sălişte, unde ocupația sătenilor era oieritul, iar femeile țeseau de când se ştiau covoare, pânzeturi şi făceau îmbrăcăminte, folosind o gamă cromatică uimitoare pentru veşmintele lor. Bunica Ana Coma, nevastă de oier a avut trei fete: Paraschiva (mama poetului), Maria şi Ana.

Părinții poetului, Ion şi Paraschiva, meşteşugari ardeleni vor peregrina în diferite localități înainte de a se cunoaşte.

Paraschiva, căsătorită foarte tânără cu un Mateescu, cu care are şi doi copii, se desparte de acesta, bețiv şi agresiv, şi rămâne o vreme în Sălişte cu copiii, ocupându-se cu țesutul de covoare şi confecționarea de îmbrăcăminte. În 1879, este descoperită, pentru frumusețea mostrelor ei, expuse cu ocazia expoziției de la Sibiu de obiecte de artă manuală, în sălile bibliotecii Astra, de către doctorul Carol Davila, ctitorul medicinei moderne româneşti. Doctorul, împreună cu soția sa, înființează Azilul „Elena Doamna" la Cotroceni – Bucureşti, ce se va ocupa de educarea şi instruirea fetelor rămase orfane în urma Războiului de Independență (1877-1878). Era o instituție pe structura şcolii profesionale cu şcoală primară, şcoală normală şi cu atelier de țesătorie. Elevele țineau curățenia, învățau carte, gospodărie şi lucrau în atelier. Aici Paraschiva devine maestră de războaie de țesut, cu rolul de a le instrui pe fete. Acum (în 1881) se întâlneşte cu viitorul soț (Ion Topârceanu), fost ucenic cojocar, ajuns furnizor de produse în Bucureşti. După căsătorie, cei doi soți vor avea trei copii: pe Gheorghe (George – poetul), născut la Cotroceni la 21 martie 1886 şi două fete, pe Ralița şi Alexandra – ei se vor alătura celor doi ai Paraschivei, din prima căsătorie.

Ion Topârceanu, cu timpul, devine ajutorul soției la industria covoarelor şi vor rămâne la Cotroceni până în 1888. Din acest an, numeroasa familie Topârceanu începe să peregrineze cu atelierul prin diferite locuri.

Între 1888-1890 se află la Mănăstirea Horezu, unde vor învăța pe maicile de aici arta țesutului de covoare, după care revin, în 1891, la azilul Cotroceni, când George trebuia să meargă la şcoală – aici va face clasele I şi a II-a. Din primăvara lui 1894 până în 1905, Paraschiva, urmată de soț, vine ca maestră țesătoare la Mănăstirea Văleni de pe valea Topologului-Argeş, unde fuseseră aduse războaie moderne de covoare din Transilvania şi mama poetului trebuia să inițieze pe cele aproape 100 de maici, dar şi pe fetele şi femeile din sat.

Până la vârsta şcolară George crescuse mai mult pe lângă bunica din partea mamei, Ana Coma (Tina) care se călugărise la Schitul Văleni şi care va însoți din 1905 familia la Nămăeşti. George, ca şi frații săi, va urma şcoala (clasele III-V) la Suici, la 6 km de Văleni. Cele mai vechi amintiri ale poetului încep aici, la Văleni-Suici, unde se juca cu iezii unei capre din turma mănăstirii. Apoi, farmecul aşezării argeşene, cu „singuratice poiene" şi „mesteceni visători", îl atrăgea ca şi întregul peisaj de pe valea Topologului, cu bogăția de culori, cu revărsarea codrilor de fag de pe dealurile prelungite până la poalele munților din depărtare. Dragostea de natură l-a făcut poet al anotimpurilor, cu imagini delicate, pictate cu o notă, parcă, permanentă de melancolie.

Etapa Văleni-Suici, apoi Nămăeşti, din viața poetului, este plină de semnificații. De aceste locuri rămâne legat şi în anii de liceu (elev, din 1898, la Liceul „Matei Basarab" – Bucureşti, ca bursier, locuind la internat, apoi din 1901 la internatul Liceului „Sf. Sava", unde îşi termină studiile liceale).

Îndrăgostit de peisajul plin de farmec al văii Topologului şi de oamenii locului, îşi petrece vacanțele aici, unde se afla şi familia sa. Câteva din scrierile importante se nasc din experiența de viață la Văleni. Elev fiind, câştigase prietenia baciului Toma, înnoptând adesea la stână şi însoțindu-l cu turma sau umblând cu acesta după vânat. Figura lui moş Toma se va regăsi în „Balada munților":

„Sunet de tălăngi se-ngână.
Sub poiana din Fruntarii
Zăboveşte-n deal la stână
Baciul Toma cu măgarii..."
(Vol. I, pag. 14).

„Balada morții" este evocarea unei întâmplări cu un străin ce „Cobora pe Topolog/ Dintre munți, la vale.../ Şi la umbra unui stog/ A căzut din cale/"...(Vol. I, pag. 7).

„Balada popii din Rudeni" se desprinde din aceleaşi realități ale ținutului dintre Topolog şi Argeş, alături de „Balada munților" şi „Balada morții". Una dintre cela mai frumoase poezii, „Balada popii din Rudeni" are ca erou pe popa Florea, originar din Ardeal şi stabilit în satul Rudeni, de la care şi-a împrumutat numele. Tânărul George îl vedea adesea cu barbă şi plete prinse în cozi, călărind un cal mare şi vânăt, purtând la şold o ploscă pe care o umplea de la enoriaşi. Alcoolul strâns îl ducea la Văleni, unde avea oameni la pădure sau, mai des, îl vindea hangiței de la Vadul Mare. Şcolarul – pe jos şi popa călare – se întâlneau des, schimbând vorbe nu prea prietenoase. De altfel, popa supraveghea straşnic, în vacanțe, pe liceanul de la „Sf. Sava" care, aşa cum relata ginerele popii, „iscase patima iubitului printre maicile tinere". Imaginea popii Florea l-a urmărit mereu pe poetul care, în 1910, publică în „Viața socială" a lui N. D. Cocea „Balada popii din Rudeni" şi o republică în 1911 la „Viața Românească". Această creație îl caracterizează cel mai bine pe poetul care, aşa cum spune Şerban Cioculescu, „practică, în felul lui, metoda de a dezumfla iluziile cu acul ironiei..."[1]:

„De la târg la Vadul Mare
Taie drumul prin poieni,
Legănându-se călare
Popa Florea din Rudeni
.....
Gerul sfânt al Bobotezii
A-nchegat argint subțire
Peste faldurii zăpezii,
Şi legând în gheață stropii,
Bura, care-n aer joacă,
A țesut pe barba popii
Fire lungi de promoroacă
.....

Colo-n vale, unde drumul
Taie luminişuri rare,
Printre plopi se vede fumul
Hanului din Valea Mare.

Calul, vesel, simte locul
Şi s-abate scurt din cale,
C-a-nvățat şi dobitocul
Patima sfinției sale...

Iar hangița iese-n uşă,
Bucuroasă de câştig.
Ochii-i râd spre căldăruşă:
- Frig, părinte?
- Straşnic frig!"
(Vol. I, pag. 11-13).

Apariția baladei l-a supărat pe popa Florea, pentru că a stârnit printre săteni numeroase glume, aducându-i şi mutarea într-o altă parohie.

George Călinescu vede în „Balada popii din Rudeni" poezia „cea mai lustruită, cu un aer nemişcat de diorama, ca scenele de iarnă din pictura olandeză... remarcabilă prin acelaşi mister al singurătății"[2].

Poezia „Păcatul", o remarcabilă poveste de iubire, vine din acelaşi pământ argeşean. Este povestea Epifaniei, o tânără şi frumoasă călugăriță ce încalcă legile aspre ale chiliei, cunoscând fiorul iubirii. Zbuciumul tinerei măicuțe, care încearcă să-şi învingă prin rugă patima, comunică cu umbrele nopții care-i ascund pornirea ce o împinge în brațele tânărului aşteptat:

„Arde candela pe masă, cu o palidă lumină
Şi bolnavele ei raze întunericul pătrund.
Neclintită ca o piatră, Epifania se-nchină
La icoanele-negrite, care stau în umbra fină,
Pe peretele din fund...
.....
Dar buzele lor arse de flacăra dorinții
S-apropie în tremur şi lung se împreună.
Uitându-şi mănăstirea, şi cerul, şi toți sfinții,
Ea l-a cuprins în brațe c-o patimă nebună..."
(Vol. I, pag. 11-13).

Schița „Focurile", din 1923, necuprinsă în volum, este o altă poveste din lumea de la Văleni, cunoscută de cel ce stârnise „patima" printre tinerele măicuțe. Este nararea întâmplărilor din tinerețe, legată de iubirea lui Grigore, fost paznic al caprelor mănăstirii, pentru măicuța Magdalena „naltă şi subțire, cu fața albă şi ochii întunecați". Idila are loc în mijlocul pădurii, în condițiile în care..."În preajma noastră, undeva, aproape, o vâlvătaie mare, de lumină şi toți fagii dimprejur, ca ziua...". După aceasta, Magdalena „s-a pustiit în lume", iar Grigore a rămas cu dorul, mărturisind că a căpătat de atunci obiceiul căutării comorilor anunțate de flăcările ce se iveau noaptea, pe neaşteptate... Legătura ne-o face autorul cu nostalgie: „Şi sufletul meu tânăr de atunci, apăsat de această taină fără nume, se simți pentru întâia oară singur, sub licărirea focurilor nenumărate şi misterioase care ardeau deasupra..."

Schița „Focurile" este remarcabilă şi prin misterul ce-l conține, dar este şi susținută prin descrierea plaiurilor argeşene cu acea revărsare a codrilor de fag, prin adâncituri de văi, „pe dealuri cu spinări posomorâte, până ce se îmbină cu poala munților din zare..." (II, pag. 238).

George Topârceanu se impune conştiinței literare odată cu stabilirea în 1911 la Iaşi, unde, chemat de Garabet Ibrăileanu, va fi subsecretar şi mai târziu secretar de redacție la revista „Viața Românească", iar din 1920, prim-redactor al acesteia. Debutează editoarial în 1916 cu „două volume emblematice": „Parodii originale" şi „Balade vesele" – din 1920, „Balade vesele şi triste".

Şerban Cioculescu îi fixează o imagine pertinentă în cadrul liricii contemporane: „Tradițional prin timbru, metrică şi figurație poetică, G. Topârceanu rezistă împotriva tuturor variațiilor de gust... Este, de bine de rău, un clasic al râsului în lacrimi..."[3].

La rândul lui, Pompiliu Constantinescu îl numea „cel mai popular poet"... apreciat la „Viața Românească", contemporan fiind cu marii reprezentanți ai liricii interbelice: Blaga, Barbu, Bacovia, Arghezi... Arghezi însuşi avea să-l considere pe Topârceanu „Scamator fără pereche...".

Foarte interesante sunt şi scrierile memorialistice legate de experiența personală din timpul Primului Război Mondial (1916-1918): „Amintiri din luptele de la Turtucaia" (1918); „În gheara lor..." (1920); „Piriu-Planina. Episoduri tragice şi comice din captivitate"(1936). Sunt pagini pline de tragism legate de eforturile de salvare a ostaşilor români, cu vasele ce traversau Dunărea spre țară, dincolo de Turtucaia... şi altele în care tragismul situațiilor lăsa loc unor întâmplări comice din perioada prizonieratului la sud de Dunăre...

Plină de umor, de ironii, dar marcată de nostalgii, se dovedeşte Conferința rostită în ziua de 19 ianuarie 1933, la Cercul „Libertatea" din Bucureşti, intitulată „Cum am devenit moldovean?", declarând în final: „Mi-a plăcut Iaşul, cu grădinile înflorite", unde, în ciuda straturilor de glod depuse, acestea „nu vor putea să astupe vreodată urma paşilor lui Eminescu, urma ciubotelor de iuft ale diaconului Creangă, urmele atâtor oameni iubiți de alatădată..." (II, pag. 390). Dincolo de accentele de „ironie melancolică", Conferința este un elogiu al Iaşului şi al „Vieții Româneşti", o adevărată „confesiune biografică şi artistică".

G. Topârceanu nu apucă să termine singurul său roman „Minunile Sfântului Sisoe", la care ținea mult şi din care publică doar primele trei capitole.

Bolnav, în februarie 1937, pleacă la Viena pentru a-şi îngriji sănătatea, însoțit de Otilia Cazimir care, tot timpul, a avut grijă de el ca o adevărată prietenă. Se întoarce tot bolnav (criză hepatică) la Iaşi, prin Bucureşti, ferindu-se de cunoştințe, de întâlniri, chiar de apropiați. Se stinge din viață la 7 mai 1937. Familia şi prietenii îl conduc pe ultimul drum, la cimitirul Eternitatea din Iaşi, unde odihneşte alături de Creangă, Delavrancea şi Anghel.

George Călinescu îl numea pe George Topârceanu, într-o cronică din anul 1932, „Nici mare, dar nici minor", definindu-i locul în „Istoria literaturii...": „El nu-i niciodată aşa de liric încât să fie mare, niciodată atât de facil încât să nu fie pret"[4].

Emil DIACONESCU

Note:

Topârceanu, *Opere alese,* vol. I. II, Seria Scriitori români, Ediție îngrijită, bibliografie, studiu introductiv de A. Săndulescu, Editura de Stat pentru Literatură şi artă, Bucureşti, 1959;

Călinescu, George, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Ediția a II-a, Ediție şi prefață de Al. Piru, Editura Minerva, Buc., 1982;

Academia Română, *Dicționarul Literaturii Române*, coordonator Eugen Simion, vol II, Bucureşti, 2012;

Cioculescu, Şerban, *Itinerar critic*, Editura Eminescu, Buc., 1973;

Handoca, Mircea, *Pe urmele lui George Topârceanu*, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1983;

Constantinescu, Pompiliu, *Studii şi cronici literare*, Seria B.P.T. Editura Minerva, Bucureşti, 1981.

[1] Cioculescu, Şerban, *Itinerar critic*, Editura Eminescu, Bucureşti, 1973, pag. 199.

[2] Călinescu, G., *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Ediția a II-a, revăzută şi adăugită, Ediție şi prefață de Al. Piru, Editura Minerva, Buc., 1982, pag. 830.

[3] Cioculescu, Şerban, *Itinerar critic*, Editura Eminescu, Bucureşti, 1973, pag. 200.

[4] Călinescu, G., *op. cit*., pag. 830.

GEORGE POMUȚ

(Românul care a cumpărat Alaska pentru americani)

Paraschiva CERNĂTESCU

În volumul „The Civil War Dictionary” (Dicționarul războiului civil), elaborat de Mark Mayo Boatner III - locotenent-colonel de infanterie în armata S.U.A. - apărut la New York în 1959, la pagina 658, este rubrica consacrată lui George Pomuț, din care rezultă că în anul 1861 acesta a fost numit locotenent adjutant la Regimentul 15 de infanterie din Iowa, la 3 iunie 1863 a fost numit maior, la 23 martie 1865 a primit gradul de locotenent colonel, iar mai târziu devenea general.

Cine a fost de fapt George Pomuț şi pentru ce fapte deosebite numele lui a fost reținut în isto-ria S.U.A.?

Părinții lui Pomuț, Ioan şi Victoria, erau români ortodocşi originari din localitatea Săcele, Braşov. Bunicul său, Dinică Pomuț, a plecat spre vest în căutarea unui trai mai bun aşezându-se în localitatea Gyula (astăzi pe teritoriul Ungariei). Copilul George s-a născut la data de 31 mai 1818, fiind botezat de preotul ortodox Atanasie Georgievici din Gyula. Familia sa, dispunând de o situație materială bună, a putut să-i asigure o educație aleasă. El a studiat la Academia Militară din Viena şi apoi la cea din Saint Etienne (Franța). După absolvirea studiilor universitare a devenit procuror regal, iar mai târziu şi-a deschis un birou de avocatură.

În timpul revoluției de la 1848 se întolează în armata lui Layos Kossith pentru a lupta împotriva austriecilor. După înfrângerea revoluției maghiare, pentru a scăpa de urmărirea autorităților imperiale, a plecat în exil. Împreună cu un mic grup de camarazi, George Pomuț a ales ca destinație Statele Unite ale Americii. În februarie 1850 era prezent la New York. Peste câteva luni se îndrepta spre vest, stabilindu-se în localitatea Keokuk din statul Iowa, unde a primit în stăpânire o suprafață de teren. Fire întreprinzătoare, George Pomuț se lansează în tranzacții cu vânzări de terenuri, acțiune favorizată de însuşi procesul de colonizare a ținuturilor din vestul Statelor Unite, reuşind să strângă o avere considerabilă. La data de 15 martie 1855, când a obținut cetățenia S.U.A., George Pomuț avea mari şanse de afirmare. În timpul recensământului din 1860 el este înregistrat avocat, născut în Ungaria, cu o avere imobiliară de 1000 de dolari.

Participarea lui Pomuț la războiul civil din S.U.A. (1861-1865) avea să-i aducă celebritatea. În 1861 el se înrolează în Regimentul 15 de voluntari din statul Iowa cu gradul de căpitan. Ca ofițer în armata Uniunii (fostele armate din statele de nord), G. Pomuț a avut o strălucită carieră militară. El a participat cu vitejie la marile bătălii de la Vicksburg, Atlanta, Savannah.

Generalul Walter O. Gresham, comandantul Brigăzii a III-a, care cuprindea şi regimentul lui Pomuț, spunea despre român că „era un ofițer curajos şi cu mult spirit de inițiativă, bucurându-se în rândul camarazilor de cea mai mare popularitate. A fost un valoros ofițer, versat în toate problemele militare, dar a avut şi o vastă cultură, un gentlemen cu maniere distinse”. Faima de care se bucura G. Pomuț îl determină pe generalul F. C. Blaier, comadantul corpului de armată, să-l coopteze în statul major. Marea sa iubire a rămas însă Regimentul 15 Iowa, la care se va reîntoarce preluând comanda efectivă. La 4 iulie 1865, cu prilejul aniversării independenței S.U.A., generalul Sherman trece în revistă regimentul 15 Iowa pe care îl caracterizează drept „perla armatei sale”.

Toate caracterizările la adresa lui G. Pomuț sunt elogioase. Este apreciată pregătirea sa militară, ținuta sa distinsă, un ofițer de „înaltă desăvârşire profesională”, apreciat şi ca un om cu o cultură superioară. Ca o recunoaştere a meritelor sale militare, în 1866, Senatul american îi conferea gradul de general de brigadă.

După încheierea carierei militare, G. Pomuț a primit, la 16 februarie 1866, din partea preşe-dintelui Andrew Johnson, postul de consul general al Statelor Unite ale Americii la Sankt Petersburg, capitala Rusiei țariste, post pe care îl va deține timp de 12 ani. Pentru numirea în această funcție l-a ajutat şi pregătirea sa culturală şi faptul că vorbea fluent mai multe limbi: româna, maghiara, franceza, germana şi engleza. Bucurându-se de prestigiu în corpul diplomatic şi consular de la Petrograd, George Pomuț a adus servicii remarcabile S.U.A. şi raporturilor acesteia cu Rusia. El a reuşit să rezolve o problemă spinoasă care afecta relațiile Statelor Unite ale Americii cu Rusia, şi anume, disputa pentru Alaska.

În perioada în care G. Pomuț se afla în post la Sankt Petersburg a fost perfectată cea mai importantă tranzacție din istoria raporturilor dintre cele două țări: cumpărarea de către Statelor Unite ale Americii a teritoriului Alaska, care aparținea Rusiei.

Primul contract al europenilor cu Alaska a avut loc în 1714, când danezul Vitus Bering a condus o expediție a marinei ruse la bordul navei Sf. Petru. Prima aşezare permanentă a europenilor a fost fondată în 1784. Ruşii nu au colonizat complet Alaska, colonia nefiind profitabilă. Aceasta era considerată cea mai săracă dintre guberniile ruseşti. Astfel că, administrația țaristă a acceptat să o vândă S.U.A..

Negocierea tratatului de transferare a acestui teritoriu s-a terminat la 30 martie 1867, la Washington. Tratatul a fost ratificat de Senatul american cu 37 voturi pentru şi 2 împotrivă. În Camera reprezentanților au fost discuții aprinse, afirmându-se că teritoriul în cauză nu avea nicio valoare pentru S.U.A., invocându-se absența resurselor naturale. Transferul de posesiune a avut loc la 18 octombrie 1867, iar plata de 7.200.000 de dolari s-a efectuat în iulie 1868. Suma plătită Rusiei era mai mult decât modestă. Raportată la teritoriul de 1,7 milioane km.p, S.U.A. plătea 4,74 dolari pe km.p, iar raportat la valoarea de astăzi a dolarului însemna aproximativ 91 de milioane de dolari.

Alaska a primit oficial statutul de teritoriu american în anul

1912, iar la 3 ianuarie 1959 a fost declarat stat, fiind cel mai mare dintre statele S.U.A. Descoperirea de petrol, în 1968, la Prudhoe Bay şi terminarea conductei petroliere Trans-Alaska în 1977, a dus la o explozie a industriei extractive în acea zonă. Bunurile industriale produse aici sunt: ţiţei, gaze naturale, cărbune, metale preţioase, zinc, alimente provenite din pescuit etc. Rusia a regretat enorm această tranzacţie, fiind pentru ea o pierdere imensă nu numai economică ci şi strategică.

Cariera longevivă de consul şi apoi consul general (1874) a lui G. Pomuţ la Sankt Petersburg, sub trei preşedinţi americani (Johnson, Grant şi Hayes), nu poate fi explicată decât prin însuşirile de excepţie ale deţinătorului acestui post de vază în capitala Rusiei. Înlocuit din funcţie în 1878, G. Pomuţ a refuzat să se întoarcă în S.U.A., rămânând la Sankt Petersburg unde a decedat la 12 octombrie 1882.

Viaţa lui George Pomuţ este înconjurată de multe enigme. Despre viaţa lui personală există puţine informaţii. Chiar moartea lui este cuprinsă de mister. În S.U.A. se ştie că el a murit în mare sărăcie. Cheltuielile de înmormântare au fost acoperite din danii ale cunoscuţilor săi şi ale membrilor coloniei americane din Sankt Petersburg, deşi era cunoscut ca un om bogat. Volatilizarea averii sale este o enigmă neelucidată până astăzi.

Documentele istorice americane dovedesc faptul că românul George Pomuţ a contribuit cu toată generozitatea la ceea ce americanii numesc „The Making of America" (făurirea Americii). Aceasta explică omagierile postume ale personalităţii sale. În anul 1913, Congresul american a emis un decret prin care a dispus ca rămăşiţele pământeşti ale lui G. Pomuţ să fie aduse şi înmormântate în Cimitirul Naţional Arlington. Din cauza începerii primului război mondial şi a revoluţiei bolşevice, planurile au fost abandonate. În anul 1944, guvernul american a atribuit unui vas de război numele de „Generalul George Pomuţ".

La 9 iulie 1997, preşedintele american Bill Clinton, cu ocazia vizitei sale în România, evoca în discursul său personalitatea generalului american de origine română, George Pomuţ, ca pe unul dintre făuritorii Americii de astăzi.

La data de 4 august 2004 a fost dezvelită o statuie a generalului G. Pomuţ în faţa Catedralei ortodoxe române cu hramul „Adormirea Maicii Domnului" din oraşul Cleveland (Ohio, S.U.A.).

Comunitatea românească din Gyula a început, în urmă cu câţiva ani, demersurile legate de recunoaşterea meritelor generalului de origine română. În oraş există o stradă care poartă numele generalului român şi tot aici a fost dezvelită o placă memorială. Au început şi demersurile pentru amplasarea unui bust şi denumirea unei pieţe cu numele lui George Pomuţ.

La 134 de ani de la trecerea sa în lumea umbrelor numele românului George Pomuţ continuă să fie evocat cu veneraţie de toţi cei ce studiază cu obiectivitate şi în spiritul adevărului istoria făuritorilor Statelor Unite ale Americii.

Bibliografie

-Liviu Patachi, Gelu Neamţu, *Generalul George Pomuţ (1818-1882), viaţa adevărată a unui erou de legendă*, Editura Centrul de Studii Transilvane, 2001.

-Valentina Borda, *Hronic pe glob*, Editura Albatros, 1983.

-Simona Suciu, *Povestea braşoveanului care a cumpărat Alaska de la ruşi*, 11 iunie 2013, Adevărul.

MARI GEOGRAFI ROMÂNI

SIMION MEHEDINŢI

(1869-1962)

(întemeietorul şi părintele geografiei româneşti)

Constantin GRIGORE

Simion Mehedinţi aparţine unui grup de oameni iluştri români din perioada secolului XX, remarcându-se ca academician, geograf şi geopolitician de seamă.

Figură reprezentativă a ştiinţelor geografice, intră în categoria marilor geografi ai României.

Este, în acelaşi timp, şi unul dintre cei mai mari pedagogi români, în special pe linie creştină, care a contribuit la viaţa intelectuală şi culturală a României în prima jumătate a secolului XX.

Numit profesor de geografie la Universitatea Bucureşti şi călăuzit de filozofia lui Titu Maiorescu şi a altor filozofi din străinătate cunoscuţi în timpul studenţiei, el descoperă sensul filozofic al geografiei moderne ca ştiinţă a întregului glob precum şi căile teoretice şi practice de răspândire a acestei concepţii în rândul profesorilor de geografie români.

Simion Mehedinţi s-a născut la 18 octombrie 1868, în satul Soveja din Vrancea, sat la poalele munţilor, suprapus peste un cadru natural deosebit şi cu un mediu social cu puternice şi vechi tradiţii de cultură proprie. Mediul natural şi modul de viaţă al locuitorilor (în special păstoritul) i-au influenţat începuturile şi i-au ţinut vie dragostea de ţară şi de popor întreaga viaţă.

A urmat şcoala primară în satul natal ca după trei ani să-şi completeze clasele primare la Vidra unde a cunoscut alţi oameni şi alte locuri.

Încă din timpul copilăriei avea înclinaţia către observarea atentă a lumii din jurul său şi puterea de păstrare a impresiilor şi de redare a acestora în cuvinte. Pentru astfel de calităţi, părinţii săi l-au dat mai departe la carte, mai întâi la Roman, pentru a-l face preot, apoi la Bucureşti unde a terminat seminarul de patru clase.

Urmează apoi liceul la Focşani dar după câteva luni se mută la Sfântul Sava, în Bucureşti, pe care-l absolvă. Obţine o bursă la Şcoala Normală Superioară, condusă de Al. Odobescu, care i-a îngăduit viitorului profesor de liceu să urmeze cursurile Universităţii Bucureşti, nediferenţiate la acea vreme.

După terminarea cursurilor universitare a obţinut licenţa cu examene trecute în „filozofie, filologie, istorie, arheologie, epigrafie, limbile latină şi elenă, literatura modernă, sociologie etc.". Proaspăt licenţiat, cere şi obţine suplinirea unei catedre de istorie, care era liberă la acea vreme, la Focşani.

Al. Odobescu a creat o bursă pentru studiul geografiei în străinătate şi împreună cu Titu Maiorescu şi conducerea Societăţii geografice române l-au desemnat pe proaspătul licenţiat al Universităţii Bucureşti, adică pe Simion Mehedinţi, posesorul acestei burse.

Pleacă la Paris (în anul 1893) ca după numai un an de studii să se mute la Berlin.

La Berlin se pune la curent cu opera lui Alex. Von Humboldt şi cu cursurile de geografie comparată ale lui Carl Ritter. Aici a găsit „o atmosferă de lucru şi de gândire geografică în plină înflorire, mai limpede decât la Paris". Are ca profesor pe Peschel şi pe exploratorul von Richtofen care studiase vulcanii din Transilvania, şi era numit profesor la

Universitatea din Berlin.

Lucrează o bună bucată de vreme cu Ratzel dar a trebuit să facă o pauză forţată, de aproape doi ani şi jumătate, datorită suprasolicitării sistemului nervos, lucru ce l-a dus la un surmenaj accentuat, până să poată să-şi definească o gândire geografică proprie. În acest timp a avut răgazul să pună în ordine materialul bogat şi eterogen adunat în anii de la Paris, Berlin şi Leipzig, din excursiile făcute în Franţa şi Germania sau din peregrinările în propria-i ţară, mai ales din bazinul Şuşiţei şi să ajungă la concluzia că între om şi natură există o legătură strânsă.

În timpul odihnei sale la Soveja formulează definitiv prima concluzie: „geografia are un obiect propriu, unitar cu două feţe: natura şi societatea (sau cum prefera el să spună: poporul). Unui obiect unitar, îi corespunde o ştiinţă unitară. Geografia este aşadar, trebuie să fie, o ştiinţă unitară".

Obiectul geografiei este întregul planetar în care viaţa fizică şi organică a Pământului este dirijată de anumite legi şi pe care omul trebuie să le cunoască pentru a trăi şi progresa. În concepţia sa trebuie să cunoşti mediul geografic începând cu întregul glob, apoi specificul ţării în care trăieşti şi al celor ce te înconjoară.

Susţine la Leipzig teza de doctorat (1899) sub îndrumarea lui Fr. Ratzel şi primeşte calificativul de doctor cu „Magna cum Laude".

Reîntors în ţară este numit profesor de geografie la Universitatea Bucureşti (la 17 mai 1900) în cadrul Facultăţii de Litere, revenindu-i rolul de a construi geografia românească din temelie. Aici s-a preocupat de îndrumarea cercetării geografice şi de predarea cunoştinţelor geografice în şcolile de cultură generală, indicând căile de răspândire şi asimilare a cunoştinţelor geografice, selecţionate şi explicate.

A format geografi de frunte ca G. Vâlsan, C. Brătescu, Mihai David, Vintilă Mihăilescu şi alţii. În 1915 devine membru titular al Academiei Române. În 1931 a elaborat un sistem propriu de gândire geografică concretizat în lucrarea „TERRA – introducere în geografia ca ştiinţă".

Între 1940-1944 a colaborat la Revista „Geopolitică şi Geoistorie".

A mai colaborat la numeroase ziare şi reviste, mai ales la „Convorbiri literare" pe care a condus-o mulţi ani dar şi la cele de specialitate, cu multe studii geografice şi mai ales antropogeografice: „Buletinul Societăţii Române de Geografie", „Analele Academiei Române", „Analele Dobrogei", „Natura", „Anuarul de Geografie şi Antropogeografie", „Volkenmagasin" (Germania) şi altele.

După o lungă şi vastă activitatea intelectuală şi culturală, rămâne în cultura românească a sec. XX o personalitate complexă (filozofie, geografie, etnografie, pedagogie, istorie, literatură), dar mai ales un geograf care a conceput geografia ca ştiinţă analitică a întregului sistem planetar. El este întemeietorul şi părintele geografiei româneşti, un savant polivalent, geograf, educator, patriot, om politic şi de stat. Moare la 14 decembrie 1962 la Bucureşti.

MITURI SPULBERATE

În literatura geografică se spune că Polul Nord a fost descoperit de Robert Peary. În realitate Mattew Henson a fost primul dar, fiind de culoare, i s-a acordat acest drept lui Peary.

Totuşi se pare că Cook ar fi ajuns primul la Polul Nord. După descoperire, grăbindu-se să ajungă acasă, a lăsat instrumentele care atestau acest lucru, asistentului său. Vaporul pe care se afla acesta s-a scufundat şi odată cu el şi instrumentele. Exploratorii de mai târziu au descoperit că cele spuse de Cook sunt reale, cum că el ar fi primul care ar fi descoperit Polul Nord.

Columb a fost un ucigaş feroce. El a ordonat masacrarea multor băştinaşi şi a strâns numeroase bogăţii, iar mitul că a murit sărac nu este adevărat. În realitate a murit foarte bogat, dar nemulţumit că nu primise 10% din valoarea prăzilor aduse.

Magellan nu a făcut niciodată înconjurul lumii întrucât a fost omorât de către băştinaşi în Filipine. În schimb Enrique, un sclav care cunoştea spaniola şi toate rutele, a călăuzit echipajul de 18 oameni care mai rămăseseră din cei 236 şi a ajuns în Spania. Deci acesta ar fi primul om care a făcut înconjurul lumii.

Primul european care a juns în America ar fi Leif Ericson, fiul temutului Eric cel Roşu. În realitate a fost un islandez pe nume Bjarni, care plecase din Groenlanda dar s-a rătăcit şi ajuns în America.

Căpitanul Cook nu a descoperit Australia în 1770. Australia a fost descoperită de olandezii Abel Tasman şi Drik Hartog. Cook nu a făcut decât să cartografieze coasta de est a continentului.

Foto: Ion Cozma

Întâlnirea Seniorilor de la Consiliul Judeţean, 2016

CARMEN SYLVA SAU REGINA ELISABETA A ROMÂNIEI

Carmen Irina MATEI

„Într-o superbă zi de iarnă, prin anul 1843, afară ningea liniştit. Castelul Monrepos din Neuwi-ed pe Valea Rinului aştepta cu nerăbdare naşterea Elisabethei Pauline Ottilie Luise de Wied, primul copil al principelui Hermann de Wied şi al soției lui, Maria, prințesa de Nassau.

Optsprezece ani mai târziu, pe când se afla în vizită la naşa ei, regina Elisabeta a Prusiei, tânăra prințesă l-a cunoscut pe viitorul ei socru, Karl-Anton von Hohenzollern-Sigmaringen, venit împreună cu fiul lui, prințul Karl von Hohenzollern-Sigmaringen, într-o vizită de curtoazie. Părinții şi-au dorit ca fiica lor să facă un mariaj reuşit cu unul dintre moştenitorii tronurilor europene, dar timpul trecea şi nu se prea arăta nimic promițător la orizont. Elisabeta fusese tăiată de pe lista cu posibile mirese a prințului Eduard, fiul cel mare al Reginei Victoria a Angliei, iar alți pretendenți la mâna ei întârziau să apară.

Cinci ani mai târziu, în 10 mai 1866, principele Karl von Hohenzollern-Sigmaringen avea să fie proclamat Domn al României sub numele de Carol I, iar în 1869 a cerut-o de nevastă.

Mica prințesă a primit o educație aleasă, ca în toate familiile nobiliare germane. Ea era fiica Rinului, fluviu cu legende minunate şi copila pădurii Monrepos, unde se afla un elegant pavilion de vânătoare transformat apoi într-un castel grandios, devenit reşedință de vară a casei de Wied" (wiki 20 11 16).

Prima regină a noastră şi-a luat pseudonimul literar de Carmen Silva, Carmen în latina însemnând cântec, poezie, iar Silva – pădure, expresie a sentimentelor ei poetice de dragoste față de pădure şi recunoştință față de cântecele păsărilor care i-au fermecat copilăria.

La 25 august 1869, cu ocazia deschiderii Corpurilor legiuitoare, Domnitorul comunică reprezentanților Națiunii dorința de a-şi revedea familia, pe care n-o mai văzuse de trei ani şi de a vizita totodată pe suveranii statelor garante. În 2/14 august 1869 Domnitorul plecase la Livadia pentru a face o vizită țarului Rusiei, iar pe 26 august pornea spre occident, îmbarcându-se, la Giurgiu, pe nava Ştefan cel Mare şi făcând astfel să străbată pentru prima dată pavilionul român de la Porțile de Fier. În cursul acestui voiaj se celebrează logodna şi căsătoria prințului României cu prințesa Elisabeta de Wied.

Elisabeta avea 26 de ani şi nu credea că se va mai căsători vreodată. Între cei doi n-a fost dragoste la prima vedere, dar discuția pe care a avut-o Elisabeta cu Regele, în care acesta îi povestea despre țara în care urcase pe tron, i-a stârnit imaginația şi curiozitatea, dorind să fie parte în acest proces de transformare a unei țări, guvernată până atunci după principii arhaice, într-una modernă.

Căsătoria a fost hotărâtă pe data de 15 noiembrie, când a fost semnat contractul de căsătorie, care fusese supus prealabil regelui Wilhelm, şeful familiei Hohenzollern. Ceremonia religioasă, care a fost celebrată într-o sală a castelului ce a fost transformată în capelă, s-a ținut în rit protestant de către pastorul Lahmann.

La 18 noiembrie 1869 perechea princiară îşi lua, prin Viena şi Budapesta, drumul spre România.

La Baziaş Domnitorul şi Doamna sa s-au îmbarcat pe vaporul

Francisc Iosif şi în aceeaşi zi au ajuns la Turnu Severin, unde preşedintele Consiliului, prințul D. Ghica, venise să-i întâmpine. Prin Calafat, Izlaz, Turnu Măgurele şi Zimnicea, vaporul, excortat de navele Ştefan cel Mare şi România, a ajuns la Giurgiu, care fusese de curând legat cu Bucureştiul prin calea ferată deschisă la 22 octombrie 1869.

Trenul îşi făcea intrarea în gara Filaret în bubuitul tunurilor şi zgomotul asurzitor al clopotelor bisericilor. Suveranii erau aşteptați de autorități, precum şi de o mare mulțime de oameni. Primarul Capitalei, Gheorghe Cantacuzino, i-a primit cu pâine şi sare.

Tot în aceeaşi zi suverana a primit o delegație de doamne aparținând înaltei societăți a Bucureştiului, care venise să-i ofere, în numele Capitalei, o diademă împodobită cu mărgăritare şi briliante. Ea o acceptă cu condiția să facă parte din odoarele Coroanei României.

Amintirea zilei în care-şi făcuse intrarea în Bucureşti a fost consfințită printr-un act de binefacere. Elisabeta a pus la dispoziția guvernului 10000 de franci pentru ca această sumă să fie repartizată, drept dar, unui număr de 8 fete sărace, 4 din Bucureşti şi 4 din Iaşi.

Un an mai târziu se năştea singurul copil al cuplului regal, prințesa Maria, alintată cu numele de Itty. Regina Elisabeta a desfăşurat multe acțiuni caritabile, mai cu seamă în orfelinate şi aziluri de bătrâni, luându-şi şi fetița cu ea.

În 1874, la doar 3 ani, prințesa Maria a murit în urma îmbolnăvirii de scarlatină şi difterie, după ce vizitase împreună cu mama sa un orfelinat din Capitală. Itty a fost înmormântată în parcul Palatului de la Cotroceni, iar pe crucea ei a fost scris epitaful: „Nu plângeți, căci nu e moartă, ci numai adormită". După o perioadă în care s-a confruntat cu mai multe depresii regina şi-a regăsit liniştea în artă, muzică şi literatură.

În timpul Războiului pentru Independență a fost alături de răniți cu sufletul şi cu fapta. În luna mai 1877, sala tronului din Palatul domnesc se transformase într-un atelier imens unde doamnele din aristocrația românească, dar şi femei din popor în frunte cu suverana, şi-au oferit serviciile făcând bandaje, cămăşi, cearceafuri cu care aprovizionau spitalele Capitalei. Elisabeta construise, pe cheltuiala proprie, pe platoul Cotrocenilor, două barăci în care încăpeau o sută de paturi, iar gara de la Cotroceni a fost transformată într-un

spital ambulant cu 18 paturi.

Suverana era prezentă la sosirea trenurilor ce aduceau răniți cu miile, vizita de mai multe ori ambulanțele şi spitalele, petrecea ore întregi la căpătâiul răniților.

O serie de preocupări zilnice ale reginei sunt descrise de către George Bengescu, fost ministru plenipotențial, în lucrarea sa „Viața Majestății sale Elisabeta, regina României", scrisă în 1906.

Pe lângă îndatoririle sale de suverană – audiențe, recepții, ceremonii oficiale, activitate literară – găseşte timp şi pentru alte preocupări. Suverana a contribuit mult la dezvoltarea simțului şi gustului muzical. Ea a încurajat şi susținut pe Maria Asan, Carlota Leria, Gheorghe Bascof şi mai cu seamă pe George Enescu, pe care-l numeşte „copilul ei de suflet" şi care a obținut premiul întâi la vioară la Conservatorul din Paris, şi a devenit în câțiva ani unul dintre compozitorii celebri din Europa. În cea mai mare parte, ei i se datorează dezvoltarea talentului lui G. Enescu. L-a trimis în străinătate, a avut grijă să nu-i lipsească nimic, l-a adoptat ca pe un fel de copil al casei. La Peleş şi la Bucureşti avea camera lui, când venea era o zi de sărbătoare. Îl încuraja, îl răsfăța, îl admira.

Ore în şir petrecea suverana brodând cu acul. Multe biserici din țară posedă perdele şi fețe de masă, procovețe desenate şi brodate de regină. Procovățul bisericii din Roznov, făcut din horbotă cu fir de aur cu peruzele şi mărgăritare, fața pentru sfânta masă a bisericii protestante din Bucureşti, din mătase albă cusută cu fir de aur etc., au ieşit din mâna talentatei suverane.

În 1880 a avut loc debutul ei literar sub pseudonimul Carmen Sylva, dar tot atunci s-a stabilit ca succesor al tronului României nepotul lui Carol I, prințul Ferdinand, cel care avea să devină soțul Reginei Maria. În anul 1881, Carol I şi Elisabeta au fost încoronați regi ai Regatului Român, devenind astfel primii regi ai României. Din acest moment Elisabeta s-a implicat în mod decisiv în activitățile sociale, culturale, educaționale ale țării. A înființat şcoala de țesut şi clinica medicală Elisabeta Doamna, s-a implicat alături de alte doamne de la curte în strângerea de fonduri şi gestionarea actelor de caritate. În timpul liber scria romane, poezii, piese dramatice, satire şi eseuri, basme pentru copii sau traducea în limbile pe care le vorbea atât de bine: germana, franceza, italiana, rusa şi engleza. Ea a publicat, sub pseudonimul Carmen Sylva, ca un omagiu adus țării sale de origine, după cum singură mărturisea într-una dintre poeziile sale: „Carmen este viersul, Sylva e pădurea". Din mâinile sale ieşeau broderii spectaculoase, unele dintre ele premiate în cadrul unor expoziții renumite. În 1867, 1889 şi 1900 România a participat la Expoziția Universală de la Paris cu articole româneşti: broderii, tapițerii şi costume populare, promovând cât mai bine țara de adopție. În 1912, Regina a organizat, la Berlin, expoziția „Femeia în artă şi meşteşuguri" (Die Frau im Kunst und Beruf), promovând arta artizanală a romăncelor, militând astfel pentru emanciparea lor. Nicolae Iorga îi lăuda meritul de a fi impus „un simț al intelectualității, un respect al culturii, o religie a artei care au înălțat România". A pictat tablouri şi piese de mobilier, a cântat la orgă şi pian.

În saloanele sale din Bucureşti şi Sinaia erau invitați Vasile Alecsandri, Mite Kremnitz, Elena Văcărescu, Mihai Eminescu, Nicolae Grigorescu, Elena Bibescu, George Enescu, Grigoraş Dinicu dar şi Loebel, Dall' Orso, Sarah Bernhardt, Pierre Loti, Eleonore Duse, Mark Twain sau Paderevski. Dincolo de aparențe, trebuie spus că familia regală nu se lăfăia în lux, veniturile erau limitate iar Regina a considerat că putea să îşi completeze veniturile din acțiuni de promovare. În multe poze apărea în fața sau lângă o maşină de scris, astfel încât Elisabeta a fost primul cap încoronat care a realizat prima reclamă publicitară din lume de tip testimonial, pentru o companie germană producătoare de maşini de scris. Ea a părut în mai multe reclame tipărite în presa occidentală pentru mai mulți producători de maşini de scris. Fiind o fumătoare convinsă, acest lucru a determinat-o să îşi împrumute numele unor țigări germane care se numeau Carmen Sylva.

Faptul că familia regală a României nu era una dintre cele mai bogate din Europa este exemplificat prin povestea coroanei de oțel, care reprezenta coroana regală a României. Ea a fost turnată din țeava unui tun otoman capturat în timpul Războiului pentru Independență şi a fost folosită la încoronarea ca Rege al Regatului României, la 10 mai 1881, a lui Carol I. Această coroană a fost purtată pe cap de toți regii țării, în toate ocaziile solemne, astăzi fiind expusă în Muzeul Național de Istorie.

Conştientă de beneficiile turismului, pentru o țară atât de puțin cunoscută, Regina a promovat frumusețile României şi a convins autoritățile ca trenul Orient Express să oprească la Sinaia, iar călătorii să înnopteze la castel.

Cel care a sfătuit-o şi a încurajat-o pe suverană în activitatea literară a fost poetul V. Alecsandri. Meritul poetului este şi acela de a o fi ajutat să învețe şi să-şi perfecționeze limba română.

Moartea Regelui a afectat-o mult pe suverană. Încet, încet avea să se retragă în apartamentele înghețate ale palatului. Pe la începutul lui februarie 1916 s-a îmbolnăvit de gripă, care a degenerat într-o congestie pulmonară ce a răpus-o în zorii zilei de 18 februarie 1916. I. Gh. Duca în „Amintiri politice" mărturiseşte: „Îngroparea reginei s-a făcut după acelaşi protocol ca al Regelui Carol I. Poporul a plâns puțin, câțiva pamfletari au avut chiar suprema lipsă de eleganță morală să nu-i respecte nici sicriul". Corpul ei a fost aşezat la Curtea de Argeş lângă al Regelui, sub lespedea unde petrecuse atâtea ceasuri dusă pe gânduri, în rugăciuni şi plânsete. Între coşciugul ei şi al Regelui Carol, într-o cutiuță pirogravată de Regina Maria, au fost aşezate şi osemintele micuței principese Maria.

Martori oficiali la înmormântare au fost I. Gh. Duca, prințul Ştirbei şi Henri Catargi, mareşalul Curții Regale. I. Gh. Duca povesteşte: „Ne-am întors târziu şi obosiți am adormit într-un vagon prost luminat. Când ne-am apropiat de Bucureşti îl auzim deodată pe Mareşalul Curții strigând speriat: „Unde e coroana, am pierdut coroana!". „Nu pierduse coroana de aur a Regilor României, dar în somn se culcase pe ea". Parcă soarta ținea să mai dovedească o dată deşertăciunea măririlor lumeşti, parcă moartea se credea datoare să arate că în fața ei sunt iarăşi deopotrivă cei cu coroană şi cei fără de coroană!

Bibliografie

-Cei trei regi, Cezar Petsuca, Ed. Fundația culturală „Principele Carol".
-Carmen Sylva, viața Reginei Elisabeta, G. Bengescu, Ed. „Porțile Orientului", Iaşi, 1995.

Bardul erosului popular

Maria MATEI

Motto: „Să nu risipim ce-au adunat părinții noştri dacă nu putem înşine noi să mai sporim averea; şi dacă nu putem spori lumina, să năzuim a o răspândi în popor tot mai mult pe aceea pe care o avem. Iată idealul nostru întru toate manifestațiunile vieții, dar mai ales în literatură." (G. Coşbuc, „Uniți")

Se împlinesc 150 de ani de la naşterea poetului George Coşbuc, a celui ce a fost numit „Bardul din pământul uitării" (Monica Joița), dar şi „poetul țărănimii" (C.D. Gherea). S-a născut la 20 septembrie 1866 în satul Hordou, de lângă Năsăud în casa preotului Sebastian Coşbuc. Adevăratul poet George Coşbuc a început să se definească din 1889, odată cu apariția creației Nunta Zamfirei, continuând cu publicarea volumului *Balade şi idile* în 1893, cu volumul *Fire de tort* în 1896, urmat de volumul *Ziarul unui pierde-vară* în 1902 şi încheind cu volumul de versuri Cântece de vitejie în 1904.

Un merit deosebit l-au avut şi traducerile efectuate de Coşbuc din poeții latini şi moderni precum Mazepa de Byron, o antologie sanscrită cu fragmente din *Rig-Veda-Ramayana, Mahabharata, Don Carlos de Schiller, Sakuntala, Divina comedie* ş.a. În opinia mea, o creație pe care am putea-o considera drept testamentul poetului către urmaşi este Pământul uitării: „Acesta-i un cântec de bard ostenit,/ De bard din pământul uitării./ Strămoşii-mi acolo pe stâlp de granit/ Cu albe portaluri un templu-au clădit/ De marmură-n marginea mării./ Să-l aibă nepoții prin veacuri de-acum/ Spre-a lor şi spre-a noastră mărire."

George Călinescu în *Istoria literaturii române de la origini şi până în prezent* afirmă că „Specificitatea lui Coşbuc se află în poeziile cu subiecte țărăneşti, aproape toate erotice" (op.cit., pag. 588). Sursele liricii lui Coşbuc sunt satul şi folclorul. Tot ce este idilă, baladă sau „poveste" cu structură epică au subiecte luate din viața oamenilor de la țară. Erosul e teritoriul afectiv al creațiilor coşbuciene. Scara sentimentului are numeroase trepte de tensiune „Coşbuc e foarte adesea un Marivaux rustic, zugrăvitor plin de răbdare a complicatei sâcâieli erotice" afirmă G. Călinescu (op.cit., pag. 589).

Iubirea e surprinsă în activitatea cotidiană la munca agricolă, la seceră, la coasă, la plug, desfăşurată în natură. Sentimentul de iubire e prezentat ca o stare firească a trăirii umane, iar formele de manifestare sunt prezentate gradat de la înmugurirea inocentă, aproape inconştientă până la pasiunea puternică şi zbuciumul sfâşietor, adică „gama totală a iubirii". Sunt surprinse primele manifestări ale iubirii în *La oglindă*, ca apoi să asistăm la şaga şi jocul erotic în *Scara, Spinul, Rea de plată*. Pasiunea puternică pentru iubire o regăsim în creația Pe lângă boi. Zbuciumul, neînțelegerile ocazionate de situația socială a partenerilor sunt reflectate în *Dragoste învrăjbită, Duşmancele*. Decizia de a înlătura toate prejudecățile care stau în calea fericirii e redată în Numai una ca să ajungem la regretele târzii ale unor inimi înşelate în *Cântecul fusului, Fata morarului.*

Poezia lui Coşbuc „(...) nu e epică sau dramatică în înțeles propriu, dar nici lirică. E o poezie de roluri, teatrală, în care poetul nu se dezvăluie pe sine, ci îi joacă pe alții. Plăcerea lui este de a locui în suflete străine, ca un actor", afirmă N. Manolescu în *Istoria critică a literaturii române*, pag. 508. Monologul fetei sau al flăcăului din creațiile coşbuciene îmbină dramaticul cu liricul, teatralitatea cu poezia. Vorbirea cu sine, cu ceilalți, absenți, ori cu un public nevăzut face din „protagonist" un fel de scenă a lumii. Rostirea monologică e procedeul fundamental, iar „personajul-scena" joacă toate rolurile: „Nu-s o fată ca oricare:/ Mama poate fi făloasă/ Că mă are./ Ştii ce-a zis şi ieri la vie?/ A zis: - Ce-mi spun ei mie?/ Am şi eu numai o fată,/ Şi n-o dau să fie dată;/ Cui o dau voiesc să-mi fie/ Om odată."

Mesajul reluat şi amplificat în întreaga sa creație este exprimat în poezia Poetul – o ars poetica coşbuciană, ideea fiind aceea a identității dintre poet, popor şi patrie: "Sunt suflet în sufletul neamului meu/ Şi-i cânt bucuria şi-amarul/ / / Sunt inimă-n inima neamului meu/ Şi-i cânt şi iubirea şi ura."

Poetul se simte și este un mucenic al neamului românesc: În ranele tale durutul sunt eu,/ Şi-otrava deodată cu tine o beu/ Când soarta-ți întinde paharul."

George Coşbuc a promovat o literatură cu intenții educative, inspirată din popor şi adresată pământului şi neamului românesc, căruia i-a lăsat un fierbinte şi înălțător îndemn în versuri: „Eu nu mă voi plânge nepoților tăi,/ Pământule sfânt al uitării!/ Desfă-te tu singur şi-nghite pe răi,/ Căci iată-i pe toate gătitele căi/ Răsar conjurații pierzării!" (Pământul uitării)

Ce mare multă dreptate, intuiție și previziune a avut poetul nostru național!

Bibliografie:

G. Coșbuc, *Pământul uitării*, Editura Scrisul Românesc, 1995

G. Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent...*

N. Manolescu, *Istoria critică a literaturii române, 5 secole de literatură...*

George Coşbuc, d-na Vaida, Ciuta (Bistrița), Vaida Vioevod, I.L. Caragiale, foto:wikipedia

DIN TAINELE VIEȚII LUI OCTAVIAN GOGA

- câteva informații din viața poetului şi omului politic O. Goga -

Angela CALAGIU-ENE

Anul acesta, 2016, se împlinesc 135 de ani de la naşterea lui Octavian Goga, care a văzut lumina zilei la 1 aprilie 1881, în familia preotului Iosif Goga din Răşinari, unde cultura era la ea acasă. Copil fiind a învățat de la mama sa limba germană şi limba franceză. Goga „era un țăran... cu fineți de aristocrat", afirmă George Călinescu în „Istoria literaturii române de la ori-gini până în prezent".

Copilul creşte între preoți şi dascăli pe care îi va cânta mai târziu cu multă căldură. Învață la Sibiu şi Braşov, iar studiile universitare le urmează la Budapesta, unde va debuta cu volumul „Poezii" în 1905. Pentru tonul prolific şi mesianismul poeziilor din acest volum, în special, Goga a rămas în istoria literaturii române drept „poetul pătimirii noastre". Cred că niciuna dintre creațiile sale nu-l defineşte mai clar ca poezia „Noi": „La noi sunt codri verzi de brad/ Şi câmpuri de mătasă;/ La noi atâția fluturi sunt/ Şi-atâta jale-n casă; / Privighetori din alte țări/ Vin doina să ne-asculte; / La noi sunt cântece şi flori,/ Şi lacrimi multe, multe...". Câtă simțire şi ataşament pentru românii pe care i-a înțeles şi i-a cântat din toată inima.

Dar nu despre Octavian Goga – scriitorul mi-am propus să vă spun câteva cuvinte, ci despre omul şi, în special, omul-politic, de care însuşi regele Carol al II-lea s-a temut şi a poruncit să fie otrăvit, în mai 1938, misiune îndeplinită de primarul Sebastian Bornemisa. De altfel, tot Carol al II-lea, după ce vagabondase prin occident cu „femeia vieții lui", Elena Lupescu (alias Elena Esthera Wolf), s-a întors în țară, l-a detronat pe fiul său legitim, regele constituțional Mihai I şi a uzurpat tronul României proclamându-se rege. A distrus democrația politică românească şi a poruncit asasinarea celor care i se opuneau, printre care şi primul-ministru I. Gh. Duca, pentru că, la întoarcerea lui, acesta afirmase: „Să mi se usuce mâna dreaptă dacă i-o voi întinde aventurierului" (Mircea Goga – Golgota, pag. 314).

Poate uşor exaltat şi într-o notă, nu lipsită de subiectivitate pe alocuri, dar, fără îndoială, de o profundă sinceritate, portretul pe care strănepotul poetului, scriitorul şi intelectualul de mare rafinament Mircea Goga i-l face înaintaşului său, este remarcabil. Îl consideră un colos al spiritualității româneşti prin obiectivele sale politice de mare însemnătate pentru ființa neamului ca: „dezrobirea națională şi socială, unitatea națională, încununată prin actul Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918, Reforma agrară cu împroprietărirea țăranilor, Reforma electorală cu introducerea votului universal, egal, direct, obligatoriu şi secret, consfințit prin decretul din Decembrie 1918" (Mircea Goga – Golgota, pag. 32).

Pentru iubirea sa fără limite față de români, viața sa a fost o poveste zguduitoare şi tragică, sfârşind la numai 57 de ani.

Se spune că dacă iubeşti ceva mai presus decât pe Dumnezeu este păcatul capital, iar O. Goga şi-a iubit țara şi neamul mai presus de orice şi oricine, şi totuşi, pedeapsa după cum am văzut, nu i-a venit de la Dumnezeu, în ciuda faptului că a reuşit să fie Profet în țara lui. A intrat în politică înțelegând că numai acolo pot veni soluțiile la problemele românilor. Pentru nația română el face parte dintre acei purtători de demnități în sufletul şi cugetul cărora prioritar a fost sentimentul datoriei față de neam.

Mircea Goga afirmă, în cartea sa, „că într-o reală democrație există şi libertatea de a proteja memoria celor care ne sunt dragi..." (idem, pag. 36). În ciuda prieteniei pe care, inițial, i-a arătat-o Carol al II-lea, aristocrații nu l-au iubit pe Poet, însă poporul l-a cinstit şi l-a preamărit simțind că legătura sacră cu Goga n-o poate desface nimeni. Nu a fost un arivist politic, ci a fost Tribunul neamului atât prin creația sa artistică cât şi prin acțiunile politice. Unii istorici - ca Mihai Fătu - l-au considerat „...una dintre cele mai strălucite minți şi cristalin izvor de creație pe care l-a avut poporul român" (Mihai Fătu, „Cu pumnii strânşi...", pag. 7).

Lui Goga nu i-a plăcut să se conformeze tiparelor vremii: nici sociale (ajungând din casa acoperită cu stuf a bunicilor până în castele şi palate); nici politice (ajungând până la funcțiile de ministru şi prim-ministru); nici spirituale (urcând până la treapta de academician) sau literare (revoluționând limbajul poetic românesc). A încălcat încorsetările conservatoare şi restrictive prin divorțul de Hortensia Cosma - prima soție - şi căsătoria cu Veturia Triteanu, plină de scandaluri şi sincope, cu consecințe dramatice, multe dintre ele legate de celebrul castel de la Ciucea. Acesta a fost scena unor poveşti de amor care au stârnit scandal în epocă. Istoria castelului, situat deasupra văii Crişului, începe la sfârşitul secolului al XIX-lea cu o căsătorie incestuoasă. Mikloş Boncza, un bogat avocat din Huedin, venea adesea la Ciucea împreună cu nepoata sa, fiica surorii lui. Tânăra i-a spus că ar face orice pentru el, dacă i-ar ridica un castel pe acele meleaguri. Avocatul, care era îndrăgostit de fată, a angajat un arhitect din Budapesta şi a ridicat castelul. Mikloş Boncza s-a însurat cu nepoata sa, care a murit dând naştere unei fetițe, Berta, crescută de sora avocatului. Îndurerat, Mikloş Boncza a jurat să nu se mai căsătorească niciodată. Peste ani, Berta se va căsători cu unul dintre cei mai apreciați poeți maghiari, Ady Endre. Acesta s-a împrietenit cu Octavian Goga, care, pe atunci era unul dintre fruntaşii Partidului Național Român, devenit mai târziu P.N.Ț.

Evenimentele Primului Război Mondial i-au despărțit pe cei doi prieteni. Goga a plecat la Bucureşti, iar Ady Endre, între 1915-1917, a locuit la Ciucea, apoi împreună cu Berta s-a mutat la Budapesta unde a şi murit în 1919. Berta l-a rugat pe Goga, care se întorsese în Transilvania, să cumpere castelul de pe valea Crişului. El era căsătorit cu Hortensia Cosma, fiica celui mai bogat român din Ardeal, directorul Băncii Albina. Ca lider al P.N.R., condus de Iuliu Maniu, Goga a primit echivalentul rangului de ministru, oferit

Octavian Goga, jos Alexandru Vlahuță, în stânga ,Victor Eftimiu, în centru, George Coşbuc, dreapta. Foto: wiki 20.11.16

de primul guvern românesc al Transilvaniei - conform istoricului Silviu Pop.

În 1919, însoțit de amanta sa Veturia, fiica unui preot din Sebeş şi soția unui preot din Sibiu, Goga vizitează castelul de la Ciucea. Acesta fusese devastat în timpul luptelor din 1919 şi Veturia se opune cumpărării lui. Totuşi, Goga intră în posesia castelului plătind 280 de mii de coroane austro-ungare, afirmând că o văduvă nu se refuză, mai ales când e văduva lui Ady Endre. Va renova castelul cu elementele de arhitectură neobrâncovenească şi va lărgi verandele cu vedere spre Criş, acesta devenind un adevărat „cuibuşor de nebunii". În 1966, Veturia donează statului român proprietatea de la Ciucea, cu condiția ca aici să se înființeze un muzeu memorial cu numele poetului, ceea ce s-a şi întâmplat un an mai târziu.

În acest castel, vizitat de personalități ca diplomatul-cărturar Nicolae Iorga, şi-a dat sufletul Poetul, la 7 mai 1938 şi Veturia 41 de ani mai târziu. Scriitorul Mircea Goga povesteşte că: „El (Goga) i-a oferit preotului Lazăr Triteanu, soțul Veturiei, un târg: să i-o dea pe Veturia în schimbul mitrei de episcop ortodox al Romanului. Pentru că Veturia era oricum amanta lui Goga, Triteanu a acceptat şi a fost numit episcop. Scandalul a fost amplificat de faptul că la cea de a doua căsătorie Veturia purta rochia de mireasă în care jurase credință primului soț. Familia lui Octavian Goga, în special Aurelia, mama sa, nu a acceptat-o niciodată pe Veturia. Pentru ea, nora în casă a rămas Hortensia" (Mircea Goga, „Scrisoare deschisă către Ion Cristoiu").

Veturia, care l-a cunoscut pe Adolf Hitler şi a intrat în grațiile acestuia, a fost poreclită „privighetoarea lui Hitler". Mircea Goga, în calitate de profesor la Universitatea Sorbona din Paris, crede că Veturia era agent secret al lui Hitler. După 1944, aderând la mişcarea comunistă, Veturia a reuşit să-şi păstreze castelul de la Ciucea. Prietenă cu Maria Antonescu, soția mareşalului Ion Antonescu, Veturia era singurul translator român acceptat de Hitler în discuțiile cu Ion Antonescu.

După moartea lui Goga, Victoria i-a cinstit memoria cu un mausoleu pe domeniul de la Ciucea, numit „mausoleul iubirii". Ea îi propusese lui Constantin Brâncuşi să-l realizeze, dar neavând răbdare să respecte timpul cerut de acesta, a ridicat mausoleul după planurile arhitectului G. M. Cantacuzino.

În cartea sa „Veturia Goga. Privighetoarea lui Hitler", scriitorul Mircea Goga afirmă că soția Poetului ar fi desfăşurat o activitate de spionaj dedicată exclusiv interesului național, cu ştiința autorităților de la Bucureşti.

Octavian Goga a fost acuzat de antisemitism şi xenofobie, în ciuda faptului că dat libertate presei şi instituțiilor de cultură ungureşti, iar evreii şi alte naționalități au avut posibilitatea de a urma la şcolile lor. În „Fragmente autobiografice (pag. 22)", Goga consemnează: „pe opresorii care ştranguleză popoarele îi socotesc un fel de tâlhari ai umanității".

Astăzi, când se încearcă iertarea sau uitarea trecutului legionar al lui Cioran, Ionesco sau Eliade, poetul Octavian Goga, care a iubit cu toată ființa sa românii, este trecut în uitare. Trebuie să arătăm că Emil Cioran, considerat unul dintre marii noştri filozofi, a țintuit acest popor la stâlpul infamiei „pentru unica vină de a-i fi dat viață şi de a-l fi instruit" considerându-l drept „popor de maimuțe sau chiar inferior maimuțelor" („Caiet Cioran. Problema evreiască în opera românească a lui Cioran" de Marta Petreu). Consider că încercarea unui intelectual, de talia scriitorului Mircea Goga, de a reabilita memoria celebrului său înaintaş şi de a-l readuce în actualitatea culturală românească răspunde speranțelor poetului din testamentul său, redactat în 1936: „Cred în resursele neamului... şi am convingerea personală că, dacă în 2000 de ani samsarii români n-au reuşit să distrugă Țara şi poporul român, cu siguranță România şi românii vor dăinui în eternitate...".

Bibliografie:

-George Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, capitolul Octavian Goga;

-Mircea Goga, *Golgota. O. Goga între apologeți şi detractori*, Buc., 2010, p. 314;

-Mihai Fătu, *„Cu pumnii strânşi"* O. Goga, în viața politică a României (1918-1938), Buc., Ed. Globus 1993, p. 7;

-Octavian Goga, *Fragmente autobiografic*e, Buc., Cartea Românească, 1942, p. 22;

-Marta Petreu, *„Caiet Cioran. Problema evreiască în opera românească a lui Cioran"*;

-Academia Română, *Dicționarul Literaturii Române*, Ed. Univers, Enciclopedie, Gold. Buc., 2012, p. 659.

Foto: Ion Cozma

Întâlnirea Seniorilor de la Consiliul Județean, 2016

PREȚUIREA ŞCOLII ŞI A DASCĂLILOR EI DE ALTĂDATĂ

De la o vreme, la televizor, la radio şi în unele „discursuri", când se analizează învăţământul nostru din ultimii douăzeci şi şase de ani împovăraţi de „osteneală şi tristeţe", se aminteşte în treacăt de tradiţia învăţământului românesc şi implicit de „OMUL Şcolii", Spiru Haret. Mai puţin este cunoscut, de cei care îşi ignoră propriul trecut identitar şi marile personalităţi autohtone, că marea operă ştiinţifică, educativă, socială şi culturală creată de Spiru Haret a fost genială pentru vremea sa şi actuală prin analiza şi găsirea soluţiilor necesare pentru înnoirea şi stabilitatea învăţământului „prin noi înşine". Gândirea sa, care avea în vedere modernizarea învăţământului ne îndreptăţeşte să pledăm în favoarea „OMULUI Şcolii" care a fost poate cel mai de seamă şi ilustru exponent al energiei naţionale, activată în dezvoltarea socio-culturală a ţării din primul deceniu al secolului XX, cu efecte morale şi spirituale dintre cele mai productive şi durabile până în anii '90.

Prin ideile sale, care marcau modernizarea învăţământului românesc, atât în organizare, structură, conţinut şi perspectivă cât şi prin rezultatele obţinute Spiru Haret a contribuit, ca minstru în cele trei mandate (1897-1899; 1901-1904; 1907-1901), într-o măsură inegalabilă la progresul cultural şi economic al ţării.

Rolul covârşitor de mare pe care l-a avut Spiru Haret în procesul de formare a formatorilor, ca o recunoaştere a prestigiului acestora şi a rolului lor determinant în asigurarea calităţii învăţământului, rezultă din întreaga legislaţie haretiană. Cine parcurge astăzi „Legea lui Spiru Haret" sau urmăreşte activitatea acestuia în slujba şcolii, va remarca trăinicia principiilor, a exigenţelor şi preocuparea constantă pentru promovarea prestigiului social, ştiinţific şi moral al dascălilor. Întreaga legislaţie ne dezvăluie preocuparea sa pentru formarea unui corp profesoral luminat şi competent care să aibă la îndemână mijloace spre a se perfecţiona continuu, dar şi condiţii materiale pentru a-şi exercita menirea de a fi apostolii neamului românesc.

Ilustrativ, pentru modul cum Spiru Haret a înţeles să dea şi să susţină prestigiul dascălilor, a fost pregătirea lor permanentă şi exigentă la catedră îmbinată cu „zelul" ce trebuia să-l depună pentru a deveni „luminători ai ţărănimii" printr-o luptă continuă contra ignoranţei şi „întunericului" de la sate. Această obligaţie profesională trebuia să fie confirmată de rezultatele inspecţiilor şcolare efectuate de revizorii şcolari sau de inspectori ai Ministerului Instrucţiei Publice şi Culturii, care îi propuneau pentru promovarea gradelor didactice.

Între multiplele obiective didactice ce se urmăreau prin inspecţiile şcolare, în primul deceniu al secolului XX, un loc distinct îl ocupa progresul şcolar reflectat în pregătirea elevilor şi calitatea absolvenţilor formaţi în mare parte pentru viaţa practică; apoi, inspecţiile şcolare constituiau mijlocul de selecţie şi reper al celor mai buni dascăli propuşi, prin „inspecţiile speciale", pentru „înaintarea pe loc", adică promovare în grade didactice.

Exigenţa impusă în parcurgerea drumului până la finele „inspecţiei speciale" şi obţinerea gradului didactic, cerea candidatului să îndeplinească însemnate aprecieri privind gospodărirea şcolii, pregătirea sa la lecţii, interacţiunea cu viaţa socială a satului, cu părinţii elevilor, însemnări asupra personalităţii sale etc. şi numai candidatul care întrunea baremul pozitiv al celor mai multe şi însemnate aprecieri era admis la un alt examen tot atât de riguros în faţa unei comisii ministeriale sau de circumscripţie zonală (pentru judeţele Olteniei era comisia de la Craiova).

Redăm câteva „puncte principale" dintr-un chestionar cât şi informaţiile necesare prevăzute în statul personal (fişa postului) al candidatului pentru obţinerea gradului didactic superior, necesar pentru continuitatea şi stabilitatea sa în învăţământ, chestionar cuprins în circulara din aprilie 1912 transmisă revizorului şcolar de Vâlcea, Ilie Marinescu, de inspectorul general D. Constantinescu, din Circumsripţia VII – Craiova[1].

A.

Aprecieri asupra candidatului ca administrator al şcoalei cu privire la:

aplicarea obligativităţii;

mijloacele întrebuinţate în acel scop şi reuşita lor;

ţinerea cataloagelor şi a matriculei, cum şi listele de recensământ;

cum se prezintă localul de şcoală şi mobilierul;

cum se păstrează materialul didactic.

Aprecieri asupra personalităţii didactice a candidatului cu privire la:

lecţiuni şi cunoştinţele elevilor;

obiectele la care s-au făcut lecţiuni, mijloacele de care s-a servit au fost date de Casa Şcoalelor sau procurate sau alcătuite de dânsul personal;

cum s-a susţinut atenţiunea lecţiei;

cum se prezintă şcolarii din punct de vedere estetic şi fiziologic şi întrucât aceasta ar fi un rezultat al activităţii învăţătorului;

ce material a strâns pentru intuiţie? Are ceva muzeu?

curăţenia din şcoală, din curtea şi grădina şcoalei.

Aprecieri asupra personalităţii sociale a candidatului:

casa şi gospodăria sa, e econom? etc.;

cultivă sistematic pământul şcoalei sau cel arendat de la Casa Şcoalelor sau îl dă cu arendă? Se cunoaşte influenţa şcoalei şi exemplul lui în cultura pământului la săteni?

care este autoritatea lui în sat?Este ea bazată pe iubire şi respect ori pe constrângere din partea sa cu ajutorul amenzii sau băncii populare?

ce a făcut el pentru şcoală? Este întrebat şi ce interes a stat pentru construirea localului;

este devotat misiunii sale sau mai mult salariului?

are şcoala bibliotecă sau a încercat el s-o alcătuiască vreodată?

are cantină şcolară?

a făcut şezători, cursuri de adulţi sau complimentare ? A alcătuit cor bisericesc ? Toate astea Vi le va dovedi cu acte: condica de prezenţă, cataloage şi procesele verbale de constituire, semnate de dânsul ori de cei care i-au dat concursul. Veţi lua copii după ele;

ce reviste şi cărţi citeşte ? Vă va arăta colecţia şi cărţile de care veţi lua notă;

predă lucrul manual şi anume ce ramură ? A primit o direcţiune în comună prin aceasta şi ce folos a adus locuitorilor.

– Din punct de vedere economic: are bancă, obşte ori cooperativă şi care a fost partea lui din acţiune la înfiinţarea şi conducerea lor. Este sau a fost plătit şi cu cât ?

Calităţi privitoare la persoana candidatului:

Calităţile fizice şi mai ales cele sufleteşti. Este îngâmfat? Priveşte pe mai marii săi cu acelaşi drag, ca şi pe mai micii săi ? Este un om demn şi nelinguşitor ? Ţine cu tărie la ceea ce este drept şi adevărat ? Munceşte el cinstit ? Este împăciuitor ? Este stăpânit

de arghilofilie ? Cum vrea să-şi cucerească respectul, prin fapte bune sau prin ameninţări ? Este sobru în desfătări culinare sau bachian (lacom sau beţiv);

Este mulţumit cu soarta şi viaţa lui în mijlocul societăţii în care trăieşte ?

Apreciază sau disprețuieşte haina naţională, cum şi obiceiurile şi sărbătorile neamului nostru ?

Este just şi cinstiti în relaţiile cu autorităţile şcolare ?

Este un bun membru al familiei şi exemplu pentru satul lui ?

Este căsătorit şi ce ocupaţie are soţia sa ?

B.

Informaţiile culese din ştatul personal

Învăţător... ştat personal .... funcţionează cu titlul definitiv din anul...

Ce pedepse a avut ? Cauza lor.

Cum a fost notat la inspecţiile ce le-a avut ?

De câţi ani funcţionează la şcoala unde se găseşte ?

Informaţiuni culese din matricolă, recensământul şcolar şi rapoartele comisiilor de examen

În raza de recrutare a centrului şcolar unde profesează învăţătorul, ce număr de copii în vârstă de şcoală sunt ?

Câţi elevi pot încăpea în sala de clasă ?

Câţi elevi au fost înscrişi la începutul anului ?

Câţi elevi urmează ?

Mijloacele întrebuinţate pentru aplicarea obligativităţii şi reuşita lor;

Numărul elevilor absolvenţi de când profesează şi felul lor de a fi preparaţi. Ce au devenit ei ? Se simţeşte la aceştia influenţa şcoalei şi în particular a învăţătorului?

Informaţii asupra personalităţii didactice a învăţătorului

Obiectele la care învăţătorul a făcut lecţiuni în prezenţa inspectorului special;

Procedarea lui a fost metodică ?

Mijloacele de care s-a servit;

Cum s-a întreţinut atenţiunea copiilor ?(comandată sau voită);

Lecţiunile au reuşit a mări cunoştinţele copiilor şi mai ales avut-au ele răsunet în sufletul lor ?

Obiectele la care a examinat inspectorul special

Răspunsurile elevilor dovedesc că materia a fost temeinic şi cu folos tratată pentru cultura sufletească şi intelectuală ?

Cum se prezintă şcolarii din punct de vedere fiziologic şi estetic. Se recunoaşte continua preocupare a învăţătorului de a cultiva sufletul copiilor şi a lumina îndatoririle ce le au asupra lor şi a semenilor lor?

Cum se prezintă şcoala, mobilierul şi arhiva din punct de vedere al ordinii şi al curăţeniei ?

Cum se păstrează materialul didactic ?

Ce material şi-a strâns pentru intuiţie ?

Are cunoştinţă de dispoziţiunile şi circularele autorităţilor şcolare ?

Curăţenia şi rânduiala din curtea şcoalei;

Grădina şcolară e ştiinţific aranjată şi sistematic aranjată şi cultivată ? Ce semănături obişnuieşte a face ? Ce plantaţii a făcut ?

Informaţii asupra personalităţii lui sociale

Casa şi gospodăria învăţătorului din punct de vedere a ordinii şi a curăţeniei;

E harnic, econom; a ajuns să-şi agonisească un mic capital şi să-şi procure un interior plăcut, confortabil; o gospodărie care să arate că e dotat cu simţul prevederei unit cu acela al respectului de sine;

E însurat; ocupaţia soţiei, câţi copii are, ce educaţie şi instrucţie le dă ? Felul lor de a fi dovedeşte că părintele lor a avut o influenţă sufletească asupra lor ?

Cultivă pământul şcoalei ? ... în orice caz: cultivă sistematic. Se recunoaşte influenţa şcoalei şi a cunoştinţelor căpătate după şcoală în ceea ce cultivă el ?

Care este autoritatea lui în sat; se sprijină ea pe iubirea izvorâtă din încrederea şi respectul ce-l au faţă de persoana lui morală sau e datorită fricii de constrângeri ?(amenzi etc.)

Ce a făcut el pentru şcoală ?

Ce rol a avut în clădirea şcoalei, în întemeierea bibliotecii şcolare şi a cantinei şcolare ? Câţi cititori a avut în cursul anului acestuia; câţi elevi primesc masa de amiazi ?

Care-i activitatea lui culturală ? Face şezători, cursuri de adulţi, cursuri complimentare ? Are cor bisericesc ? (Proces verbal de pe actul de înfiinţare).

Citeşte ?Primeşte vreo revistă ? E în curent cu ceea ce scrie în ea ? (Veţi lua notă de cărţile mai insemnate şi revistele ce citeşte);

Care a fost activitatea lui în conferinţele generale şi în cercurile culturale ?

Îşi îndeplineşte îndatorirea legală de a preda lucrul manual ? Ce anume? Care îi sunt rezultatele practice, a imprimat el o direcţiune?

Ce a făcut el pentru dezvoltarea economică a satului în care a profesat ?

Are bancă, obşte, cooperative; cu ce capital, care îi e rolul ?

E plătit şi cu cât ?

VI Calităţi privitoare la persoana candidatului

Care îi sunt calităţile fizice şi mai ales sufleteşti ? Are o ţinută aleasă, o fire civilizată pe care şcoala a influenţat-o, simte el necesitatea unei haine curate ?

Nu e îngâmfat ?

Priveşte pe mai marii săi cu aceeaşi dragoste, bunătate şi respect ca şi pe mai micii săi ? Se sileşte a căpăta stima lor, prin cultivarea adevărului şi a frumosului ? Munceşte cinstit, poţi să ai credinţă în vorba lui, e o inimă mare, deschisă pentru nevoi, nenorociri şi dureri, nu e arghirofil ? E moderat în sentimente, nu e pătimaş, nu e flecar, nu-şi schimbă gândurile şi convingerile după bătaia vântului; e împăciuitor, e sobru în desfătări de ordin culinar sau bachian.... ?

Sentimentul punctualităţii, al respectului de legi, de ordine în sat şi iubire de oameni este adâncit în sufletul său ?

Este mulţumit cu soarta lui; cu viaţa lui de învăţător şi de membru al societăţii în care trăieşte ?

E graiul lui pe înţelesul lumii ce-l înconjoară, cum crede că ştie prea mult pentru societatea în care lucrează şi că are prea puţin salariu pentru a putea trăi şi citi...?

Nu disprețuieşte haina naţională, cu tot aparatul ei de credinţe, obiceiuri, petreceri.... ?

E cinstit în relaţiunile lui cu autoritatea şcolară şi cu cei ce vine în contact ?

Are o societate bună şi o caută pentru câştigul intelectual, stă în bune relaţiuni cu colegii, cu preotul şi cu autorităţile locale ?

E ospitalier, cucernic creştin ? E un bun membru al familiei şi exemplu pentru satul în care trăieşte ?

Apreciere asupra candidatului dacă ar merita sau nu să fie admis la examenul de înaintare pe loc.

Parcurgerea „aprecierilor" dascălilor, făcute de revizorii şcolari în spirit haretian, ne sugerează că „OMUL Şcolii" a contribuit într-o măsură copleşitoare la luminarea satelor şi la formarea unei intelectualităţi rurale cu o excepţională înzestrare, iar învăţătorii şi institutorii, pregătiţi sub privegherea mentorului lor, au fost cei dintâi vestitori ai necesarului proces de înnoire a şcolii şi societăţii româneşti.

Gh. DUMITRAŞCU

RÂMNICUL - ORAŞ DOMNESC

Gh. PANTELIMON

Pe 20 mai 2016, municipiul Râmnicu Vâlcea a împlinit 628 de ani de la prima atestare documentară; datează din 1388, din timpul domniei lui Mircea cel Bătrân (1386-1418). În secolul al XIV lea, în oraş a fost construită o curte domnească. Aici a fost ucis în 1529 domnul Ţării Româneşti, Radu de la Afumaţi. Reşedinţă episcopală încă de la începutul secolului al XVI-lea. În tipografia înfiinţată de Antim Ivireanul, la Râmnic (1705), a apărut în 1787 cea dintâi gramatică a limbii române întocmită de Ienăchiţă Văcărescu. Ca monumente se remarcă numeroase biserici (secolele XVI -XIX), cea mai veche fiind biserica „Sf. Nicolae", ctitorie a domnului Radu cel Mare, casa în care a locuit scriitorul Anton Pann, statuia lui Mircea cel Bătrân etc. Pentru a marca acest eveniment care se bucură de un interes tot mai mare, Primăria Municipiului Râmnicu Vâlcea, în parteneriat cu instituţiile de cultură, ONG-urile şi fundaţiile de profil, a organizat în perioada 16-23 mai 2016, un complex de manifestări culturale şi sportive. Am remarcat, cu satisfacţie, că în 2016 au deţinut ponderea activităţile culturale, cele dedicate cărţii, cuvântului scris. Spre deosebire de ediţiile anterioare au lipsit concertele în aer liber şi târgul meşterilor populari. Cum era şi firesc, cele mai multe acţiuni, s-au desfăşurat în citadela cărţii vâlcene, la Biblioteca Judeţeană „Antim Ivireanul" dar şi la Muzeul Judeţean „Aurelian Sacerdoţeanu" Vâlcea, Muzeul de Artă „Casa Simian" Râmnicu Vâlcea, Muzeul Satului Vâlcean, Filarmonica „Ion Dumitrescu" şi pe bazele sportive din municipiu. Ideea ca în programul destinat celebrării Râmnicului să fie incluse şi acţiunile organizate sub genericul Salonul Naţional de Literatură şi Artă „Rotonda plopilor aprinşi", Festivalul „Cărţii la Râmnic" şi cele destinate aniversării a 15 ani de la înfiinţarea Forumului Cultural al Râmnicului a fost inspirată. În mod oficial, Zilele Râmnicului au început luni, 16 mai 2016, cu deschiderea Salonului Naţional de Literatură şi Artă. „Rotonda plopilor aprinşi", ediţia a VI-a, şi a Festivalului „Cărţii la Râmnic", ediţia a III- a, al căror principal organizator a fost şi de data aceasta cunoscutul ziarist şi scriitor Ioan Barbu, în calitate de preşedinte executiv, iar preşedinte de onoare a fost academicianul Mihai Cimpoi din Republica Moldova. Acestea au constituit de fapt evenimentul cultural al primăverii, cu manifestări de anvergură, cu participare naţională şi internaţională. Au fost prezenţi invitaţi de onoare din Spania (o delegaţie condusă de un primar de municipiu), Germania, Franţa, Austria, Ucraina, Canada, Republica Moldova - academicieni, scriitori, profesori universitari, artişti plastici, muzicieni, editori etc. Cu acest prilej a fost lansată publicaţia literară „Rotonda valahă", revistă trimestrială de Literatură, Artă şi Civilizaţie, care apare sub egida Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Sibiu şi Asociaţiei Culturale „Curierul de Vâlcea".

Basarab I, 1310-1352

Pătraşcu cel Bun, domnie între 1554-1557

Mihai Viteazul, 1558-1601

Au fost multiple prezentări şi lansări de carte: prima parte a romanului istoric „Ultimul eretic" de Jesus Avila Granados, tradus din limba lui Cervantes; volumul bilingv „Zăpada şi ochii lupilor", poeme de Coman Şova; „Patimile lui Dracula", autor scriitorul vâlcean Constantin Zărnescu, apărut la Editura „Antim Ivireanu"; „Pravila de la Govora", volum tipărit de Editura „Fortuna" din Râmnicu Vâlcea (director Emil Catrinoiu) şi altele.

Un loc important l-au ocupat activităţile consacrate aniversării a 15 ani de existenţă a Forumului Cultural al Râmnicului (3 mai 2001), care au început pe 19 mai 2016, la Biblioteca Judeţeană cu un colocviu pe tema „Sfântul Antim Ivireanul şi Râmnicul" şi au continuat pe 20 mai cu o adunare festivă la sala Consiliului Local Râmnicu Vâlcea. Programul aniversar a fost bogat şi a cuprins vizionarea filmului documentar „Un forum de 15 ani", vizitarea expoziţiilor „15 ani de activitate editorială a Forumului Cultural al Râmnicului" şi „15 ani de activitate în slujba culturii vâlcene şi naţionale", prezentarea volumului aniversar „Forumul Cultural al Râmnicului-15", acordarea unor distincţii (plachete şi diplome aniversare) membrilor fondatori şi cotizanţi, unor instituţii judeţene şi municipale, parteneri şi colaboratori, prezentarea unor mesaje de salut şi de felicitare ale invitaţilor etc.

Punctul culminant al manifestărilor destinate sărbătoririi Râmnicului, „oraşul domniei mele" l-a constituit şedinţa festivă a Consiliului Municipal, care a avut loc în dimineaţa zilei de 20 mai 2016. Au fost prezenţi Radu Renga, prefectul Judeţului Vâlcea, Gheorghe Păsat, preşedintele Consiliului Judeţean Vâlcea, primarul interimar al municipiului, Gigi Ion Matei şi cei doi viceprimari, Vasile Cocoş şi Eduard Vârlan, parlementarul Romeo Rădulescu, consilieri judeţeni şi municipali, membri ai Forumului Cultural al Râmnicului, delegaţia spaniolă invitată de dl. Ioan Barbu, reprezentanţi ai Arhiepiscopiei Râmnicului, ziarişti etc. S-a intonat Imnul Naţional al României şi s-a spus o rugăciune, iar preotul Ion Dincă a prezentat Cuvântul de Binecuvântare al ÎPS Varsanufie, Arhiepiscopul Râmnicului. În alocuţiunea sa, primarul interimar Gigi Ion Matei s-a referit la semnificaţia jubileului şi a subliniat că sărbătoarea a fost dedicată cuvântului scris şi artelor. Ea a început cu Festivalul Cărţii la Râmnic şi s-a încheiat cu Festivalul Naţional „Tinere talente", ajuns la ediţia a XXXVII a, „Muzicieni de azi, muzicieni de mâine. În memoriam

Rodica Sava". Despre aniversarea Râmnicului a vorbit documentat, istoricul Eugen Petrescu, preşedintele Filialei Judeţene „Matei Basarab" Vâlcea a Asociaţiei Naţionale Cultul Eroilor „Regina Maria", care a reliefat evoluţia istorică a oraşului, în strânsă legătură cu Sfânta Episcopie a Râmnicului. Râmnicul înseamnă istorie, cultură, civilizaţie. Apoi în faţa Primăriei a avut loc o demonstraţie a sportivilor, coordonaţi de Nicolae Dinescu, preşedintele Filialei Vâlcea a Academiei Olimpice Române. În acordurile fanfarei „Gabriel Chaborschi" a Palatului Copiilor Râmnicu Vâlcea, dirijată de profesorul Constantin Andrei, s-a pornit într-o procesiune solemnă până la parcul „Mircea cel Bătrân", unde s-au depus coroane de flori la statuia domnitorului Ţării Româneşti. Pe scena special amenajată, copii din grădiniţe din municipiu au oferit un spectacol încântător sub genericul „Floralia 2016 - primăvara oraşului meu". Aceşti copii minunaţi, cu chipuri luminoase, îmbrăcaţi de sărbătoare, purtând flori, coroniţe şi baloane au dat farmec evenimentului. Au cântat cu voci cristaline, au dansat, au spus poezii, s-au bucurat şi au fascinat publicul. Într-adevăr copiii sunt florile şi miracolul vieţii, viitorul. Sincere felicitări doamnelor educatoare care îi pregătesc. Elevi talentaţi din corul Liceului de Arte „Victor Giuleanu" au susţinut un frumos recital. Şi în 2016 Primăria Municipiului Râmnicu Vâlcea s-a străduit să ofere locuitorilor urbei, vâlcenilor, turiştilor, oaspeţilor de peste hotare, activităţi interesante, care s-au bucurat de aprecierea participanţilor. De fapt, de câţiva ani Ziua Râmnicului a devenit Zilele Râmnicului şi este o iniţiativă meritorie.

La multi ani Râmnicului nostru drag!La mulţi ani dragi râmniceni!

SĂ NE CUNOAŞTEM JUDEŢUL

Carmen Lelia FARCAŞ

După excursii prin ţinuturi mai îndepărtate ale ţării – mănăstirile din Moldova, cetăţile şi bisericile Transilvaniei, Delta Dunării - membrii Asociaţiei Seniorilor din Educaţie, Ştiinţă şi Cultură Vâlcea şi-au exprimat, pe bună dreptate, dorinţa de a cunoaşte şi ctitorii, chiar dacă mai puţin vestite, ale judeţului în care trăiesc. Astfel, prin munca de organizare, nu uşoară, a colegilor Constanţa Badea, Nicoleta Manole şi Paula Comisarschi, s-a organizat, în ziua de 15 octombrie, o excursie având ca obiectiv oraşul Drăgăşani, mănăstirile Mamu – satul Stăneşti-Lunca, biserica Stăneşti – comuna Lungeşti, schitul Dobruşa – comuna Lungeşti, satul Zlătărei, satul Dobruşa şi biserica Morunglav (fostă mănăstire).

Primul obiectiv – monument istoric - a fost mănăstirea Mamu, aflată în satul Stăneşti-Lunca. Cu o vechime de aproape patru secole, ea e atribuită în mod diferit de documentele vremii, unii considerînd-o ctitorie a boierilor Buzeşti, alţii a jupînesei Stanca, fiica postelnicului Constantin Cantacuzino şi soţia lui Papa Brâncoveanu. Pisania de deasupra uşii de la intrare, datînd de la 1 august 1696, menţionează că hramul bisericii este Sfîntul şi făcătorul de minuni Nicolae. Pictura se datorează lui Pârvu Mutu şi ucenicului său Marin. Pe pereţii de la sud apar portretele ctitorilor Cantacuzini. După 1989, mănăstirea a fost restaurată prin grija Presfinţiei Sale, Arhiepiscopul Gherasim al Rîmnicului şi a Arhimandritului Vartolomeu Androne, starețul mănăstirii Cozia. În prezent, Maica stareță Pavelina Ioniță, împreună cu alte două maici se nevoiesc să redea mănăstirii strălucirea de odinioară.

În comuna Lungeşti, ne-am oprit la Biserica Stăneşti, cu hramul Adormirea Maicii Domnului. Ridicată în anul 1537, pe locul unui vechi schit de lemn, de către Mogoş Banul şi fiul său Mogoş Armaşul, ea a fost modificată structural şi estetic prin adăugarea unui pridvor dreptunghiular. Are un plan triflat, un pronaos pătrat, o absidă poligonală la exterior şi semicirculară în interior. Turla este octogonală. Biserica impresionează prin exteriorul inedit faţă de bisericile ortodoxe ale satelor noastre, dar întristează prin pictura înnegrită aproape în întregime din interior. Realizată de grecul Eratuti Zografos, era unul dintre puţinele ansambluri de pictură din secolul al XVI-lea. De mănăstirea Stăneşti se leagă şi amintirea boierului Stroe Buzescu, sfetnic de nădejde al Voievodului Mihai Viteazul. Legenda lui e scrisă în piatră de o femeie şi constituie unul dintre cele mai frumoase texte de cronică românească. Chipul şi faptele viteazului boier sînt evocate într-o frumoasă legendă în versuri de poetul paşoptist Dimitrie Bolintineanu, numai că, dintr-o eroare explicabilă, probabil, prin insuficienta informaţie a vremii, elogiul e adus lui Preda Buzescu şi nu fratelui său Stroe. Au rămas pe buzele copiilor de odinioară versurile: „Dacă nu ţi-e frică şi-ai credinţă-n tine,/ O, tătare! vino să te baţi cu mine!" Lupta celor doi e evocată printr-o acumulare de verbe: „ei se bat în spade – spadele se frîng;/ Şi se iau în braţe – se smucesc, se strîng./ Cînd tătarul scoate o secure mică- Şi lovind pe Preda, pavăza se strică./ Dar el cu măciuca astfel îl lovi/ Încît deodată căzu şi muri." (Faptul e susţinut de istoricul vîlcean Florin Epure).

Cu părere de rău că mănăstirea Morunglav nu ne-a deschis porţile, din lipsa de bunăvoinţă a preotului paroh, ne-am întors în Drăgăşani, unde făcusem de fapt primul popas la Intreprinderea de prelucrare a vinului condusă de domnul Iordache. O explicaţie amănunţită ne-a introdus în tainele fabricării mirificei licori a lui Bacchus, după care vizitarea laboratoarelor cu imensele butoaie din material inoxidabil şi mai ales degustarea conţinutului lor ne-au încîntat. Un istoric al vinului, al producerii, al binefacerilor lui şi al bucuriei pe care-o aduce el sufletului omenesc din toate timpurile, ne-a fost prezentat de graţioasa şi erudita custode a Muzeului Viei şi Vinului din oraş. Ne-am amintit, iar lecturile ulterioare ne-au confirmat, că slăvirea vinului datează din timpuri străvechi şi a străbătut secolele pînă în zilele noastre.

Poetul persan Omar Khayyam cerea: „Dă-mi cupa şi ulciorul să bem fermecătoare/ Făptură plămădită din rouă şi eter! / Cîte minuni ca tine zeflemitorul cer/ De mii de ani schimbat-a în cupe şi ulcioare?".

Filosoful grec Socrate recomanda ca vinul să fie băut cu măsură numai „atît cît înveseleşte sufletul".

Poetul latin Quintus Horatius Flaccus era de părere că „În vin, cel înţelept găseşte extazul ce-lor Aleşi".

Alexandru cel Mare, regele Macedoniei, aduce un frumos elogiu vinului scriind: „Cînd sorbiţi din cupe vinul, amintiţi-vă că beţi din sîngele pămîntului puterea şi eternitatea lui".

Preaslăvirea vinului străbate secolele. Nu ne putem opri asupra tuturor omagiilor ce i s-

au adus, dar şi a îndemnurilor de a-l bea cu măsură. Mai citez doar cuvintele divinului nostru poet: „Ni-mic mai dulce decît toamna/ La umbra verde de ultani/ Să bei într-un condur de doamne/ Un vin de 40 de ani”

Ne-am mai amintit şi de alţi prieteni ai vinului: eroii lui Sadoveanu spun poveşti din vremuri de demult, bînd vin nou în ulcele vechi de pămînt. Preasfinţii prelaţi din povestirea „Chef la mănăstire” de V. Voiculescu ţin sfînta slujbă în zi de sărbătoare în beci, căci „Butoaiele, spun ei, păstrează în ele scump sîngele Domnului”.

Aici e de amintit sfatul domnitorului scriitor Neagoe Basarab, care în „Învăţăturile...” sale scria: „Fiule, nu te arăta viteaz în băutură şi nici nu te lăuda cu ea, căci pe mulţi i-a prăpădit vinul şi multe rele a pricinuit!”.

Iar Tudor Muşatescu în maximele sale constata că: „Cine bea cu sticla nu e om de pahar” sau „Când vorbesc din pahar toţi beţivii sînt oratori”.

Timpul nu ne-a permis să ajungem şi la cimitirul din Drăgăşani, dar ne-am amintit de luptele care au încheiat revoluţia de la 1821, în care Tudor Vladimirescu s-a alăturat revoluţiei grecilor, conduşi de Alexandru Ipsilante, în dorinţa de a elibera ţara de dominaţia otomană.

Cei doi conducători nu se înţeleg însă, iar ruşii nu dau ajutor grecilor, aşa cum promiseseră. Tudor intră în negocieri secrete cu turcii, dar este ucis mişeleşte la Goleşti, din ordinul lui Ipsilante. Intraţi în ţară, turcii îi învinge pe greci la Drăgăşani. Ultimii luptători greci, căzuţi în luptă sînt înmormîntaţi în cimitirul oraşului Drăgăşani. Ne-am amintit de ei prin frumoasele versuri scrise de Grigore Alexandrescu, după călătoria făcută de el în 1840, la mănăstirile vestite ale Olteniei: „Voi veţi trăi; căci vouă Grecia e datoare/ Căci voi aţi dat semnalul la libertatea sa; / Şi-n vremi de suferinţă, în vremi de apăsare, / Nădejde şi credinţă, virtuţi mîntuitoare, / A voastră pomenire ades va deştepta”.

Ultimul popas a fost în casa scriitorului drăgăşănean, Gib Mihăescu. Evocarea personalităţii originalului nuvelist şi romancier, făcută cu dragoste şi veneraţie de nepoata scriitorului, fiica profesorului Pavel, fost director al liceului, ne-a transpus în atmosfera epocii interbelice, cînd au trăit, au suferit şi s-au zbuciumat ofiţerul Ragaiac, boierul Glogovan, bătrînul birjar Take, căpitanul Naicu, boierul Manaru, dona Alba.

Pe drumul de întoarcere, colega noastră Larisa Calmuţchi ne-a făcut surpriza prezentării unui referat, prin care ni i-a apropiat mai mult, prin faptele şi gîndurile lor, pe eroii lui Gib Mihăescu.

Consider ziua de 15 octombrie una dintre cele mai bogate şi diverse în informaţii şi trăiri sufleteşti, cu atît mai mult cu cît obiectivele vizitate sînt şi ale noastre, ale tuturor celor ce trăim în apropierea lor, pe plaiuri oltene. Pentru ea, le mulţumim celor care s-au nevoit şi chiar s-au zbătut pentru reuşita ei.

IO Constantin Basara Voievod - Mănăstirea Mamu

PETRE PANDREA VALAH” - VIŢĂ

Ileana GEORGESCU

MOTTO:

„Nici nu importă dacă vei căştiga sau vei pierde o bătălie dreaptă. Principalul este să participi ca ostaş, într-un război just şi să nu-ţi pătezi mâinile cu sânge, în crime genoicidale, pentru că cine nu păstrează regulile umanităţii este pierdut pentru istorie.“ (Petre Pandrea)

Petre I. Marcu-Petre Marcu-Balş, cu pseudonimul de scriitor Petre Pandrea, s-a născut la 26 iunie 1904, la Balş, lângă Craiova; este al nouălea din cei 12 copii al tatălui înstărit, Ion Marcu şi al Anei din Balş.

Urmează Liceul Militar de la Mânăstirea Dealu-Târgovişte, Colegiul Naţional „Carol I” din Craiova, Facultatea-la Universitatea din Bucureşti. Este licenţiat în drept „magna cum laude” în 1926. Primeşte o bursă şi este trimis la specializare în străinătate pentru ştiinţe juridice, criminologie, filosofia dreptului. Frecventează renumite Univesităţi la Berlin, Leipzig, Paris, Roma, München, Heidelberg, Londra, „ca o pasăre călătoare în tradiţia medievală şi renascentistă”- aşa cum va consemna. În 1933 devine doctor în drept şi filosofie. A studiat în celebre biblioteci pe care le numeşte „turnuri de ivorii”, la British Museum, la Biblioteca Naţională a Franţei şi la Staatsbibliothek-Berlin cel mai mult-5 ani.

Între 1927-1931, paralel cu studiile la Berlin, a îndeplinit şi unele atribuţii la Legaţia Română din capitala germană, ca ataşat de presă. Cunoaşte foarte multe personalităţi din viaţa politică, oameni de cultură şi ştiinţă din ţară dar şi din străinătate. Între alţii în mod deosebit pot fi menţionaţi Nicolae Titulescu, cu care a participat şi la tratativele cu „optanţii maghiari”, iar între 1927- 1939 l-a cunoscut bine şi pe Constantin Brâncuşi, care i se adresa „nepoate”.

Îşi perfecţionează specializările şi este totodată perioada când i se vor sedimenta orientări şi convingeri decisive, definitive, democratice, de stânga, antifasciste dat fiind mediul universitar, contextul istoric trăind chiar în Germania.

A trimis în ţară articole, eseuri care au fost publicate, unele sub pseudonime, în reviste şi ziare, în presa democrată ca: „Viaţa Românească”, „Societatea de mâine”, „Viitorul Social”, „Adevărul literar”, „Cuvântul liber”, „Adevărul”, „Dimineaţa” ş.a., semnalând, argumentând pericolul fascist şi revizionist pentru România. În 1936 scria: „Ţara noastră este avizată în primul rând prin acţiunea şi războiul revizionist. Fruntariile sunt în pericol”, şi acuzând cu duritate pe politicienii români.

În anul 1932 se căsătoreşte cu Eliza, fiica lui Dimitrie D. Pătrăşcanu, - profesor de istorie, scriitor umanist, om politic (deputat liberal în Parlament) şi soră totodată cu Lucreţiu Pătrăşcanu – doctor în drept, litere, filosofie la Berlin, doctor în economie politică şi statistică la Leipzig, avocat, scriitor, profesor universitar, om politic (membru P.C.R. din 1921), Ministru de Justiţie 1944-1948.

Petre Pandrea s-a remarcat între intelectualii generaţiei interbelice ca avocat, criminolog, ziarist, scriitor, traducător.

A avut şi un puternic spirit de familie. În memorile sale face o caracterizare interesantă privind cele două familii, a sa şi a soţiei, de unde reiese mediul său de viaţă. „Suntem o familie de mari nervoşi, de rebeli politici şi de nonconformişti. Ce blestem apasă asupra casei

- UN DESTIN AL „MANDARINULUI NOBILĂ CU RAMIFICAȚII

noastre?[...] . Suntem o familie împroşcată cu noroi şi calomnie[…]. Ambele familii nu au dat nici un legionar, nici un antisemit, nici un huligan. Toţi au cultivat floarea rară a omeniei, măsura, cumințenia şi caritatea''.

Sunt de semnalat pentru conturarea personalității sale, şi felul cum a fost receptat, unele aprecieri ale celor care l-au cunoscut şi i-au descifrat scrierile. Ei au notat: „Petre Pandrea intelectual de înaltă ţinută, devotat convingerilor patriotice şi democratice''; „Om de stânga cum el însuşi se definea''; „Un cugetător de excepție''; „Un jurist cu vocație''; „S-a avântat în lupta social - politică şi culturală, fără menajamente''; „Unul din primii intelectuali antifascişti europeni care a stigmatizat Germania hitleristă văzând-o la ea acasă ''; „Om de verticalitate dovedită''.

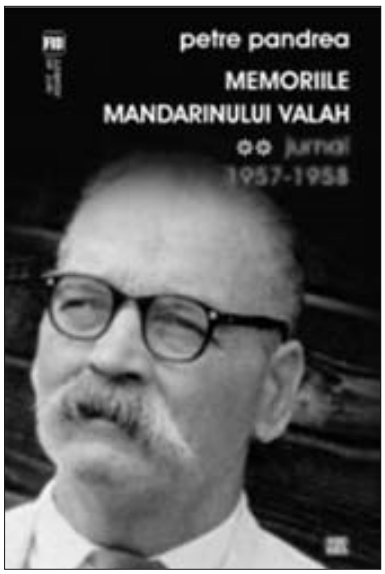

Volumul care cuprinde „Memoriile mandarinului valah'', apărut în 2001, ca rezultat a colaborării, fiului său Andrei şi al sorei Nadia, care a reuşit să preia de la Arhivele Securității, în 1997, o parte din ce îi fusese confiscat tatălui lor, la cele două arestări după 1944, are pe coperta ultimă o însemnare, un fragment sub semnătura lui Petre Pandrea. Probabil sunt din cele găsite ulterior. Sintetic explică multe.

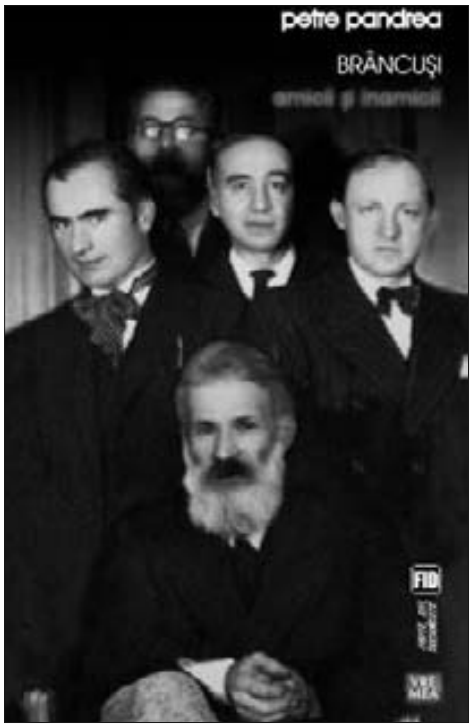

„În anul 2000, vor veni biografii care vor cerceta enigmatica figură a lui Petre Pandrea, avocat, scriitor, jurnalist, sociolog, economist, moralist şi filosof. Biografia lui va fi mai simbolică decât opera fiindcă ideile de umanism au fost pecetluite, cu patru arestări burghezo-moşiereşti pentru P.C.R. (n.n. anchetat pentru că apărase în procese comunişti, antifascişti, oameni cu poziții de stânga) şi cu alte arestări P.C.R. în epoca 1946-1964 (n.n. fiind un caz singular). Avertismente, sfaturi, propuneri de ministru pleniponteţiar la Paris, la Bruxelles, universitar şi academician, toate respinse pentru a-şi păstra autonomia şi a lupta pentru umanismul judiciar.''

„Ca practician politic şi social – nota în altă parte destinul mi-a pus poveri grele pe umeri,''

A salvat de la moarte sau de comndamnări grele mii de antifascişti, comunişti, simpatizanți, israeliți, muncitori, țărani, cobilițari olteni chiar şi fețe bisericeşti.

În procesul de la Mediaş de exemplu judecat în mai 1941 la Curtea Marțială Craiova, au fost 300 de inşi comndamnați la moarte şi eliberați prin acțiunea sa ca avocat apărător, colaborând şi cu avocatul Ion Gheorghe - Maurer.

A onorat profesiunea de avocat cu probitate şi neînfricare, pledând în procese grele, sfidând pericolele, orientările regimurilor politice, atât înainte cât şi după 1944. Pledoariile sale strălucite, îndrăznețe uimeau Tribunalul şi asistența.

Pentru a-şi argumenta apărarea celor incriminați, s-a documentat în discuții repetate. Cunoaşte foarte multă lume, pătrunde în sfere sociale şi politice diferite. Unele impresii despre oameni şi probleme sunt consemnate în volumul mai sus amintit.

Om foarte inteligent, dotat cu mult spirit de observație, cu calități remarcabile necesare profesiei de avocat, totul dublat de o bogată experiență, Petre Pandrea a radiografiat oamenii cu bunele şi relele lor, le-a analizat faptele în conexiuni.

Prima arestare a lui Petre Pandrea după 1944, a fost la 14 aprilie 1948. Securitatea îi aruncă în drum, din strada Barbu Delavrancea, nr. 20 - Bucureşti, întreaga familie rămasă fără mijloace de existență – soția, o mătuşă bolnavă şi cei doi copii, Andrei şi Nadia de 9 şi 12 ani, dar şi mobila şi biblioteca.

A fost închis între 15 aprilie 1948 şi 19 noiembrie 1952, privat de libertate, „pentru cercetări speciale'', reținut, nejudecat, necondamnat peste 1670 de zile. I-au fost interzise orice legături cu familia şi orice corespondență.

În perioada 19 noiembrie 1949 – 2 noiembrie 1952, deținutul Petre Pandrea cu nr. K-565, a fost închis la Ocnele Mari – Vâlcea în „celula de ciment nr. 1 din Turnul Alb'' şi la „neagra''. Aici între 1949-1952 a fost propus de un alt deținut, Mihail Manoilescu şi ales în unanimitate ca rector – preşedinte al celebrei „Academii de sub pământ''.

La eliberare avea 42 kg, față de 104 kg la arestare. Fiul său Andrei a relatat momentul revenirii tatălui acasă: „Mi-au trebuit câteva clipe ca să îl identific…după un răstimp de intensă emoție, cu lacrimi a cerut pâine.

- Vreau o pâine mare neagră, în permanență pe masă[…]. Luni de zile l-a aşteptat, rotundă şi proaspătă, în mijlocul mesei. Ne spunea: Am piele de iepure pe spinare! N-am voie să povestesc nimănui nici despre pension, nici despre Academia de sub pământ unde am fost ales rector. Şi primul lucru făcut a fost să povestească sus şi tare şi oricui prin ce trecuse, tragând învățaminte absolut neaşteptate cu fină autoironie''.

A fost un om foarte activ cu sentimentul datoriei de împlinit, deşi suferise multe nedreptăți. Aşa se face, că între 1952-1958 a pledat totuşi în mari procese ale epocii, cu toate că avea multe altercații cu ministrul public de la Interne.

Între alte motive acuzatoare, dar şi pentru că era cumnatul lui Lucrețiu Pătrăşcanu, în 1958 intervine a doua arestare. Tribunalul Militar – Bucureşti îl condamnă prin sentința 126 din 15 iunie 1959, la 15 ani muncă silnică, 8 luni degradare civică, confiscarea averii, pentru „excese în apărare''şi „texte scrise nedifuzate'', „complot împotriva securității statului, uneltire şi agitație''.

Este eliberat, o dată cu ceilalți deținuți politici la 18 aprilie

1964,conform decretului 176 din acel an. În total, cele două încarcerări, au însumat 3300 zile de pușcărie în 14 penitenciare şi colonii de muncă. Enumeră în scrierile sale închisorile prin care a trecut: Malmaison, Uranus, Văcăreşti, Jilava, Aiud, (zarcă două luni), Craiova, Piteşti, Ocnele Mari, ş.a.

După eliberarea din 1964 îi scria unui prieten: „Instinctele mele de țăran (n.n. considera un titlu de noblețe), sănătos oltean şi intuițiile de scriitor nu m-au părăsit. Viața mea melodramatică, este cu mult mai interesantă decât opera scrisă. Aici este durerea mea, că nu m-am realizat în scris, ci în acțiunea justă dar efemeră (pledoarii – paşi pe nisip jumătate de secol, articole de gazete şi reviste, iar nu în cărți). Vreau să fac în finală câteva cărți bune”. Şi a scris.

Şi-a consumat timpul vieții cu nemăsură şi neodihnă, cu multă dăruire pentru oameni. Fiul său vorbeşte de 14 cărți antume, scrieri literare, filosofice şi de specialitate. De menționat între altele: „Brâncuşi – amintiri şi exegeze”-1967, încă trăia. Au mai apărut apoi „Atitudini şi controverse”- 1982; „Reeducarea de la Aiud ” - 2000, „Memoriile mandarinului valah” – 2001. Articolele sale sau fragmente au apărut şi în unele reviste ca „Magazin istoric”- 1967, „Revue Roumaine”-1984, ş.a.

Foarte interesantă este şi lucrarea „Helvetizarea României”, însă confiscată de siguranță în 1948, fiindu-I ulterior refuzată tipărirea la o editură.

Ştia foarte multe, dar din păcate nevalorificate mărturiile sale de sute şi chiar mii de pagini care sunt ale unui cunoscător direct despre fapte şi oamenii acelei perioade istorice pe care a trăit-o. În memorile sale, precizează că i-au fost confiscate peste 6000 pagini.

Considera ca o datorie de conştiință să consemneze ceea ce ştia, cu convingerea că informațiile sale vor fi utile viitorilor cercetători ai perioadei. Este sentimentul firesc al oamenilor de cultură intelectuali de substanță dăruiți şi mai ales responsabili, să lase ceva în urmă, nu în plan material, ci în cel spiritual, fapte şi gânduri care să-i lumineze şi pe alții. După eliberare în 1964, se concentrează asupra scrisului, mai departe de lumea care îl dezamăgise. Dorea să scrie cărțile, să termine unele studii începute şi să-şi trateze „bolile penintenciare”.

Avea sentimentul că nu-i ajunge timpul. Retras la Poiana Țapului, Splaiul Zamorei 22- Sinaia, unde între 1942-1944 a stat cu domiciliu forțat şi Lucrețiu Pătrăşcanu, fie în Oltenia lui dragă, se dedică scrisului. „Când mă gândesc de câte am de scris, de povestit, de evocat, de pictat ca o largă frescă, mă apucă amețeala”a notat o dată.

Coresponda cu puțini prieteni care îi mai rămăseseră, pentru a-şi alunga „urâtul însingurării” şi pentru „normalizarea vieții civice şi publice”.

În acest context, are loc în 1966 întâlnirea cu istoricul Titu Georgescu pe care îl caută pentru a-i mulțumii, că deşi era încă în închisoare, acesta îi menționase numele în publicații privind mişcarea antifascistă. Surpriza a fost mare aflând ca amândoi sunt olteni, că au făcut şi acelaşi liceu militar.

Pe o pagină din volumul „Reeducarea de la Aiud”, Titu Georgescu a notat: „L-am cunoscut îndeaproape între 1966-1968, purtând lungi discuții despre atâtea… Eram românățean ca dânsul şi cutezam să fiu mai deschis”.

O parte din aceste discuții, pe o paletă foarte largă de probleme Titu Georgescu le-a consemnat ulterior în volumele sale cu caracter memorialistic „Tot un fel de istorie”.

Comentând punctele de vedere cuprinse în lucrarea „Helvetizarea României”, despre care mai discutaseră, peste ani istoricul a scris: „Citesc cu interes şi prietenie pentru Mandarinul valah plecat în meditații transcedentale, lăsându-ne să-i citim minunatele sale cărți de care s-au îngrijit fiica şi feciorul său. Bravo lor! Ce nobil gând de salvare a tării şi aşezare a ei cu rosturi helvetice est- europene!”

Pe o pagină a volumului scris de Petre Pandrea dedicată Coloanei Infinitului poporului român „Brâncuşi – amintiri şi exegeze” publicată în 1967, Titu Georgescu, marcat de onoarea de a-l fi cunoscut a notat: „Am avut fericirea să cunosc pe acest rara avis Petre Pandrea, cu ochii scântei şi sub zâmbetul adumbrit de stufoasele-i mustății, tăinuia dar şi destăinuia firea olteanului înțelept, hrănit din toate cuibarele culturii şi totuşi el. Nu este doar un tip pitoresc, are ceva din miezul pământului”.

În vara anului 1967, fiul lui Petre Pandrea, Andrei a organizat pentru părinții Petre şi Eliza o călătorie, cu itinerar ales după dorința tatălui. Traseul era pe Valea Prahovei, Sibiu, Valea Oltului. Au fost întâmpinați cu bucurie de sătenii din Țara Loviştei unde Andrei fusese medic şi făcuse chiar studii de etnologie, antropologie, sociologie, lingvistică.

S-a continuat drumul cu oprire la Mânăstirea Cozia, apoi la Rm. Vâlcea unde erau frații lui Petre Pandrea – avocatul Marin Marcu (Minel), doctorul endocrinolog Gheorghe Marcu (Gogu) şi decanul de vârstă Teodor Marcu (Didă).

Din păcate Petre Pandrea s-a stins din viață, plecând la cele veşnice în ziua de 8 iulie 1968, la vârstă doar de 64 ani, „frământând lumânarea în mâini şi plângând”, a părăsit „ tărâmul omenesc cu un suspin”, aşa cum a consemnat fiul său.

Pentru unii, mai puțini cunoscători ai vieții, activități şi scrierilor lui Petre Pandrea – doar din fragmente de informații, acesta poate apărea ca un om paradoxal.

Deşi cu un fond sufletesc de bunătate şi dăruire foarte generos, nematerialist – nu lua bani îndeosebi de la săraci pentru procese, sunt mulți prieteni, cunoscuți pe care i-a „stipendiat” zeci de ani, era totodată şi un om tranşant, demn, vertical.

Pentru conturarea profilului său moral, sunt elocvente câteva afirmați ale sale: „Nu voi rămâne dator cu nimic, nimănui şi mai ales adevărului istoric”; „Nu am decât obligațiile conştiinței”; „ Din durerile, grijile şi disperarea mea latentă trebuie să fac cârjă pentru alții”;

„N-am devenit unealta tiranilor sub ditacturi în meseria mea, bazată pe verb întraripat şi condei luminat”.

Într-o scrisoare către un prieten a consemnat: „ Morga, îngânfarea, prostia solemnă şi fudulă nu este pe gustul nostru. Seriozitatea se dovedeşte în faptă şi acțiune: pledoarii, discursuri, cărți, rezoluții, ipoteze, analize, să faci cât mai puțin rău şi binele în fiecare zi”.

În altă parte din memoriile sale precizează că: „Nu am fost înscris niciodata în nici un partid”. Se considera „un apartinic”, „o persoană autonomă”.

Cei care nu sunt suficient informați pentru a gândi despre Petre Pandrea cât mai aproape, de cum şi ce a fost OMUL, mai pot avea în vedere o precizare pe care acesta a făcut-o în ce îl priveşte: „Eu eram şi am rămas apolitic, un gânditor interesat de treburile fireşti, ale cetății natale şi de evoluția lumii contemporane, hotărât să nu mă las căftănit, să nu mă amestec, să rămân în turnul meu de ivoriu de mandarin valah pentru a descifra mersul evenimentelor, pentru a contempla esențele, pentru a mă jertfi, unde merită jertfă, pentru a trece cu dispreț, unde merită să scuipi, refuzând ciraci, discipoli, mameluci”.

Mergând pe firul biografiei sale, mai ales din a doua perioadă a vieții, plină cu multe dezamăgiri , se poate da o parte de răspuns la întrebarea pe care unii şi-o pun firesc. De ce nu s-a bucurat de mai mare atenție? Era pentru unii un rebel incomod, un nonconformist. Alții l-au ignorant din oportunism sau invidie. La alții dispăruse interesul. Normal supărat şi avea de ce, în plus era mâhnit de com-

portamentul multora. A fost un cugetător de excepţie, un observator foarte critic, necruţător, un polemist de un radicalism funciar. Unora le-o spunea în faţă direct, despre alţii a scris. Îndeosebi în volumul „Memoriile mandarinului valah" realizat între 1954-1958, apare mai caustic, devoalând fapte ale unor cunoscuţi (n.n.unele aflate şi în timpul discuţiilor din închisoare), făcând afirmaţii puţin convenabile care au deranjat. Devenise indezirabil chiar şi pentru unii foşti colegi de drum.

În plus, foruri fie de dreapta fie de stânga, l-au eliminat, izolându-l şi caustrându-l chiar din anii 1932-1933, apoi din alte considerente în perioada de după 1948.

Din necunoaştere şi din cauza unei doze crescute de superficialitate, nu mai sunt căutate esenţele, nu mai căutăm să descifrăm în text şi subtextul scrierilor multor intelectuali cu idei-lumini, pentru a-i aşeza acolo unde merită să le fie locul, fără a mai eticheta cu nonşalanţă… să-i zicem tupeu de necunoscător sau din rea voinţă.

Cu regret se constată, că mulţi oameni de cultură, chiar istorici vehiculează doar nişte nume, folosindu-le unde şi când trebuie, sau nu trebuie; poate nu mai ştiu altele. Este dăunător, pentru ca reiese sărăcie de valori ale poporului nostru, deşi avem atâtea de afirmat.

Cineva spunea „Dacă nu cunoşti, nu poţi să preţuieşti, să respecţi".

Mai trebuie căutat, să se facă arheologie şi în scris, şi pentru cultură, ştiinţă, artă, unde zac adevărate comori din care ne putem lua rădăcini pentru tării. Avem mare nevoie.

Petre Pandrea un nume, un destin cu fapte de viaţă ce pot constitui model, ne regăsim sau nu, dar este între verigile lanţului de continuitate românească a celor dăruiţi culturii, ştiinţei, omului, românului, patriei.

Ei ne cheamă, mulţi ne cheamă să-i descoperim din filele cărţilor, si din memoria scrisă şi ne scrisă, să-i trecem în pomelnicul conştiinţei neamului românesc. Istoria a pierdut un contemporan al atâtor evenimente şi oameni rămaşi în umbră, în „moarte civilă" cum spunea P. Pandrea.

Ce păcat, ce trist că cei în drept, mai ales pentru decizii, trăiesc prea mult în „azi", nu vor sau poate nu ştiu că trebuie să păstrăm mărturii, valori ale trecutului, lăsând să se piardă multe din memoria individuală şi colectivă, nu se gândesc la faptul că vremea va cerne, dar să aibă din ce.

Să ne gândim mai des, să reflectăm, să nu uităm ce a spus un intelectual înaintaş de valoare, un om de caracter – Vasile Voiculescu, cel care de asemenea a suferit după 1944, cunoscând privarea de libertate, trăind regimul de penitenciar, pentru că a fost în guvernul Ion Antonescu ministru.

Ultimile sale cuvinte au fost: „Să nu ne răzbunaţi", la care ar fi să adăugăm noi urmaşii, ca o datorie „Să nu fie uitaţi".

Petre Pandrea:

- „Portrete şi controverse", Editura Fundaţiilor Regale, 1946
- „Pomul vieţii", Editura Bucur Ciobanu, 1946
- „Brâncuşi, exegeze", Editura Meridiane, Bucureşti, 1967
- „Atitudini şi controverse", Editura Meridiane, Bucureşti, 1982
- „Reeducarea de la Aiud", Editura Vremea, Bucureşti, 2000
- „Memoriile mandarinului valah", Editura Albatros. Bucureşti, 2001

Andrei Pandrea

- „Cu puşca după zmei şi unde s-a dat bătălia de la Posada", Editura Eminescu, Bucureşti, 2000
- Titu Georgescu „Intelectuali antifascişti în publicistica românească", Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1967

După 1980 au mai apărut sporadic unele articole despre Petre Pandrea. Iar în 1999 la Balş - oraşul său natal, s-au evocat 95 de ani de la naşterea sa.

BACALAUREAT 2016

REZULTATELE REFLECTĂ STAREA ÎNVĂŢĂMÂNTULUI ROMÂNESC

Gheorghe PANTELIMON

Moto: *Inteligenţa este centrul şi resursa pentru dezvoltarea economică* (Alvin Toffler)

În perioada 13 iunie - 16 iulie 2016, în 473 de centre s-a desfăşurat Examenul de Bacalaureat. În 2016 au absolvit liceul 161 448 de elevi, dar 24.000 nu şi-au exprimat intenţia de a participa la examene, situaţie asemănătoare anului precedent. S-au înscris 137.300 de absolvenţi, din toate promoţiile, cu aproape 20.000 mai puţini decât în 2015. Este o tendinţă dăunătoare ca un număr relativ mare de elevi să nu se prezinte la examenul maturităţii. Este foarte grav că în ultimii 10 ani, 776.000 de elevi nu au promovat Bacalaureatul. Printre cauzele depistate de specialiştii în educaţie se află dezinteresul manifestat de unii elevi şi părinţi, presiunea exercitată de unii profesori, lipsa oportunităţilor şi teama de eşec. Conform unui sondaj de opinie încrederea românilor în şcoală a scăzut la 50%.

Referitor la subiecte au existat controverse şi s-au purtat discuţii aprinse în rândul elevilor, profesorilor de liceu, cât şi în mediul academic pe marginea romanului psihologic de la proba scrisă la Limba şi Literatura Română, candidaţii fiind luaţi prin surprindere. Înainte de contestaţii 66,7% dintre ei au promovat examenul, cu 0,3% mai mult faţă de anul trecut şi cu 7% peste 2014. Cele mai ridicate procente de promovare s-au înregistrat în judeţele Cluj (83,32% -singurul din ţară cu peste 80%), Bacău (79,91), Braşov (78.21%), Sibiu (77.69%), Galaţi (77.65%) şi în Capitală (68.50%). 78 de candidaţi au obţinut media 10, faţă de 63 în 2015. Pe primul loc se situează municipiul Bucureşti urmat de judeţele Vâlcea şi Suceava, cu câte 8 fiecare. Absolvenţii care au promovat toate clasele liceale cu medii generale de minimum 9,50, iar la Examenul de Bacalaureat au obţinut media 10, au primit diplomă de merit, iar pe plan local s-au acordat premii în bani, o măsură stimulativă care trebuie apreciată. Însă mulţi elevi buni dezamăgiţi de situaţia economico - socială din ţară vor să plece să studieze în străinătate. Judeţele în care rata de promovare a fost sub 50% sunt Teleorman (48,48%), Giurgiu (40,66%) şi Ilfov (34,15%), situaţia fiind alarmantă. De asemenea dă de gândit decalajul mare dintre rata de promovare de la Cluj şi Giurgiu de aproximativ 43 procente, care lasă loc unor controverse. La nivel naţional au promovat 69% dintre cei care au absolvit licee cu profil teoretic, 22,2% dintre cei care au urmat un liceu tehnologic şi doar 8,7% de la filiera vocaţională. S-

au depus 44.399 de contestații, mai ales la proba scrisă la Limba şi Literatura Română, cele mai multe în Capitală şi în județele Iaşi şi Argeş, şi cele mai puține în Covasna, Tulcea şi Ilfov. După rezolvarea lor promovarea a crescut de la 66,7% la 68,1%, situație asemănătoare cu cea de anul trecut. S-au înregistrat 191 de cazuri de fraudă, sancționate prin eli-minarea din examen. În sesiunea de toamnă doar 24% din candidați au obținut medii de trecere, 26 195 fiind decretați respinşi, rezultate mai slabe în comparație cu cele din 2015. În județul Vâlcea s-au înscris 2957 de absolvenți, au participat la examene 2807, nu s-au prezentat 150, au promovat 1929, au fost respinşi 875, iar 3 au fost eli-minați din examen. Rata de promovare înainte de depunerea contestațiilor a fost de 67,2%, iar după rezolvarea acestora a crescut la 68,7%, superioară celei naționale. Cele mai bune rezultate au obținut elevii de la Colegiul Național „Alexandru Lahovari"(procent de promovare 98,99%), Colegiul Național „Mircea cel Bătrân" (97,31%), Colegiul Național de Informatică „Matei Basarab"(96%), din Râmnicu Vâlcea. 8 elevi au promovat Bacalaureatul cu media maximă -10 (patru de la Colegiul Național „Mircea cel Bătrân", doi de la Colegiul Național de Informatică „Matei Basarab" şi câte unul de la Liceul de Arte „Victor Giuleanu" din Râmnicu Vâlcea şi de la Colegiul Național „Gib Mihăescu" din Drăgăşani). De asemenea este de apreciat că 1015 absolvenți au obținut medii cuprinse între 8 şi 9,99, cât şi faptul că 1828 de elevi din cei 2136 care s-au prezentat la evaluarea competențelor digitale au primit calificativul „experimentat", „avansat" şi „mediu". În sesiunea de toamnă au promovat 24.28%. Un singur elev a avut media între 8 şi 8.99, mediocritatea fiind avansată. Din analiza rezultatelor la nivel național se desprind mai multe concluzii. Noul ministru al Educației, Mircea Dumitru, susține că procentul de promovare reflectă starea din învățământ şi este consecința structurii sistemului şi a modului în care sunt abordate disciplinele pe care le studiază elevii. Specialiştii apreciază că principala cauză a rezultatelor necorespunzătoare de la examenele naționale o reprezintă lipsa de interes a elevilor față de şcoală, îndepărtarea lor constantă de studiu. În opinia noastră printre cauze trebuie să includem şi marea instabilitate care s-a manifestat în sistem, începând de la vârf până la baza sa. Este ilustrativ că în ultimi 25 de ani la Ministerul Educației s-au perindat 19 miniştri, care nu au asigurat continuitatea procesului de reformă, iar Legea Învățământului a fost modificată de 60 de ori.Trebuie aplicat proiectul privind învățământul profesional - dual, care să ofere o opțiune elevilor, iar cei care nu susțin Examenul de Bacalaureat să aibă şanse de specializare. Elevii să fie consiliați să urmeze şi învățământul profesional, ca şcoala românească să nu mai producă şomeri. De asemenească să se ia măsura organizării unor examene de Bacalaureat diferențiate. Rolul şi importanța cadrelor didactice sunt fundamentale, fiind cunoscut că aşa cum sunt dascălii aşa sunt şi elevii. Pregătirea inițială a profesorilor din sistem este crucială pentru calitatea predării, evaluării şi pregătirii elevilor, de aceea trebuie pus un accent deosebit pe instruirea lor pedagogică şi metodico-ştiințifică. Dacă în învățământul superior care pregăteşte profesori vor pătrunde absolvenți de liceu mediocri, fără vocație, viitorii profesori nu vor fi competenți şi nu vor da randament la catedră. Măsurile de restructurare şi modernizare trebuie gândite ca un tot unitar, pentru întreg sistemul de învățământ, începând cu cel preşcolar şi terminând cu cel universitar. Şi în opinia noastră este necesar să se aprobe o nouă Lege a Învățământului, care să asigure stabilitate cel puțin pentru 12 ani şi să îl racordeze la noile realități ale României şi ale Europei.

EVALUAREA NAȚIONALĂ - 2016 DECALAJE MARI ÎN PREGĂTIREA ELEVILOR

În perioada 27 iunie - 5 iulie 2016, absolvenții claselor a VIII-a au susținut examene la Limba şi Literatura Română şi Matematică, în cadrul Evaluării Naționale. Începând cu 2012, acestea au fost supravegheate video, iar ca element de noutate, în acest an, lucrările scrise s-au corectat în centre de evaluare din alte județe. Rata de participare a fost de 96%. Din totalul de 153.673 de candidați înscrişi au fost prezenți 148.647. 16 elevi au fost eliminați din examen pentru tentativă de fraudă. Anul acesta s-a desfăşurat un examen național cu subiecte echilibrate, accesibile, de nivel mediu. Totuşi unii elevi au întâmpinat dificultăți, mai ales la Gramatică şi la Geometrie. Înainte de rezolvarea contestațiilor, la nivel național, procentul de promovare a fost de 75%, față de 79,3% în 2015, când, conform unor aprecieri, subiectele au fost mai uşoare. Cele mai bune rezultate le-au înregistrat absolvenții gimnaziului din județele Brăila (89,2%), Cluj (88,9%), Municipiul Bucureşti (87,2%), Prahova (85,5%) şi Galați (81,9%), iar la sfârşitul clasamentului s-au aflat cei din Călăraşi şi Mehedinți (cu câte 64,9%), Teleorman (60%) şi Giurgiu (55,1%). 241 de elevi au obținut media 10, față de 409 în 2015, cei mai mulți fiind din municipiul Bucureşti şi din județele Iaşi, Constanța, Argeş şi Bihor. Cheia succesului a constat în studiul temeinic, uniform, pe parcursul celor patru ani de gimnaziu. Mulți elevi buni consideră că este nevoie de perseverență, seriozitate, dedicare, implicare emoțională şi foarte multă muncă. Întreaga societate trebuie să-i ajute pe aceşti copii, fiindcă este posibil ca generația lor să salveze România. S-au depus 21.229 de contestații, iar după soluționarea lor, creşterile mediilor au fost nesemnificative; doar 138 de candidați au obținut o notă mai mare după reevaluarea lucrărilor, procentul național de promovare mărindu-se cu doar o sutime (75,1%).

În județul Vâlcea, din cei 2870 de elevi care au susținut examenele, în 18 centre, au promovat 2131. S-au depus 450 de contestații, iar procentul final de promovare a fost de 74,52%. Precizăm că rezultatele sunt mult mai bune decât cele consemnate la simularea examenului. 8 elevi au obținut media generală 10: patru de la Colegiul Național de Informatică „Matei Basarab", doi de la Şcoala Gimnazială „Tache Ionescu" şi câte unu de la Colegiul Național „Alexandru Lahovari" şi Colegiul Național „Mircea cel Bătrân"din Râmnicu Vâlcea. Conducerea Î.S.J Vâlcea şi purtătorul de cuvânt Isabella Ioniță au informat sistematic opinia publică despre desfăşurarea examenelor naționale. La nivel național 37.100 de elevi au luat note sub 5. Cele mai mici, între 1 şi 4,99 s-au înregistrat în şcolile din mediul rural (38% din elevi), comparativ cu cele din mediul urban unde aproape 15% au obținut note cuprinse în acest interval. De fapt candidații din mediul rural conduc procentual la toate notele sub 7, iar în aceste condiții şi mediocritatea în pregătirea lor este foarte ridicată. Sunt multe cauze care au generat această situație. S-au desființat multe unități de învățământ, unele după ce au fost recondiționate, cu cheltuieli mari, iar copiii străbat distanțe considerabile cu microbuzul şcolar, sau uneori pe jos. Totodată aceştia trebuie să-şi ajute părinții la diferite lucrări gospodăreşti şi agricole. O problemă gravă cu care se confruntă multe familii este sărăcia, care nu le permite copiilor să frecventeze sistematic cursurile, sau îi determină să abandoneze şcoala. Aproximativ un sfert dintre absolvenții claselor a VIII-a nu-şi continuă studiile, cu toate că învățământul este obligatoriu până la clasa a X-a inclusiv, din cauză că multe familii din mediul rural nu au posibilități financiare, sau sunt plecate din țară. În această direcție se impune o colaborare mai strânsă între sistemul de protecție socială

şi cel de învăţământ. Slaba calitate a învăţământului rural nu este o noutate, durează de mulţi ani, în contextul carenţelor existente în sistemul de învăţământ românesc, dar nu s-au întreprins măsuri eficiente. Este necesar să se organizeze dezbateri la nivel naţional pe tema modernizării învăţământului, cu implicarea Parlamentului, Preşedenţiei şi Guvernului României, să se efectueze studii temeinice şi să se adopte măsuri adecvate. În Germania, când testele PISA au plasat, în 2003, ţara la mijlocul clasamentului s-a realizat o dezbatere naţională, timp de doi ani, care s-a încheiat cu măsuri de remediere, care au dat rezultate. La noi, multe discuţii sunt sterile, fără finalitate practică. În ordinea mediilor şi a opţiunilor 118.600 de elevi care au susţinut Evaluarea Naţională au fost repartizaţi în prima etapă la un liceu şi au depus dosarele de înscriere. Din experienţa anilor trecuţi, cel mult 20.000 de elevi vor intra la Şcoala Profesională, reţeaua nefiind extinsă, aproape inexistentă în mediul rural. La cele mai bune colegii din Capitală şi din ţară mediile de intrare au fost mai mari de 9,50. Se pune firesc întrebarea : ce vor face elevii cuprinşi în clasa a IX-a a învăţământului liceal care au avut la repartizare medii de 2 şi 3, cum se vor descurca? Sunt multe întrebări care trebuie să primească neîntârziat răspunsuri, prin măsuri viabile, care să asigure o transformare reală, de conţinut, a sistemului de învăţământ românesc.

Gh. PANTELIMON

CONSTANTIN CEAUŞU SUB SEMNUL MĂIESTRIEI ARTISTICE

Ilie GORJAN

Toamna anului 1965 mi-a oferit prilejul de a-l cunoaşte pe Costel Ceauşu din Prundeni, comună vecină Orleştilor mei de baştină. Devenisem colegi, în clasa a IX-a, la Liceul teoretic din Drăgăşani (actualul Colegiu "Gib Mihăescu"), şi, în scurtă vreme, prieteni, pe baza a două pasiuni comune: muzica şi fotbalul (ambii fiind susţinători înfocaţi ai echipei Steaua Bucureşti). Ne-au apropiat şi condiţiile precare în care făceam naveta la Drăgăşani, cu un autobuz vechi, aparţinând R.A.T.A., care se deplasa greoi pe un drum neasfaltat, tot timpul supraîncărcat dincolo de capacităţile sale tehnice, fapt soldat cu răsturnarea sa într-o dimineaţă ceţoasă de iarnă, producând rănirea unor pasageri şi traumatizarea psihică a altora.

Ne-a apropiat, de asemenea, şi dorinţa comună de a învăţa cât mai bine, de a avea un comportament exemplar, atât în raporturile dintre noi, dar mai ales în relaţiile cu distinşii şi minunaţii noştri profesori, dintre care aş remarca pe cei care au predat disciplinele cele mai importante din programa şcolară: Emil Istocescu- limba română, şi Filofteia Preda - matematica. Orăşelul (pe-atunci) Drăgăşani ne inunda sufletele cu aerul său patriarhal, cu teii romantici de pe strada principală, cu micul parc somnolent unde adăstam uneori până la plecarea autobuzului spre casă, cu faimoasa cofetărie din centru unde rareori ne permiteam să intrăm pentru o prăjitură (1,50 lei) şi un suc (1 leu), dar şi cu urmele paşilor marelui scriitor Gib Mihăescu, al cărui spirit parcă era prezent la tot pasul în mica noastră urbe încărcată de istorie.

Atmosfera calmă, sobră, bazată pe rigoare şi disciplină, impusă conştient de către valorosul corp didactic al liceului, ne-a influenţat hotărâtor devenirea socială şi profesională de mai târziu. Nu pot trece cu vederea activitatea prodigioasă şi talentul pedagogic remarcabil al profesorului de muzică Marin Brânaru, care ne-a marcat viitorul, atât mie, dar mai ales colegului Costel Ceauşu, care i-a călcat pe urme din toate punctele de vedere.

Dacă până la orele de muzică de sub "bagheta" acestui minunat profesor nu ştiam nimic şi nici nu voiam să aud de muzica clasică, fiind la curent şi plăcându-mi doar muzica populară, datorită lui Marin Brânaru am îndrăgit atât de mult muzica clasică, încât a devenit, de atunci şi pînă astăzi, preferinţa mea principală în rândul tuturor genurilor muzicale. La orele de muzică, profesorul Marin Brânaru ne aducea de acasă un pick-up şi discuri cu muzică clasică scrisă de marii compozitori ai lumii şi ai ţării noastre, şi făceam audiţie muzicală, dar nu oricum, ci ascultând explicaţiile profesorului

cu privire la viaţa compozitorului respectiv, ce l-a determinat să compună acea operă, în ce stare sufletească se afla când a compus-o, ce transmite fiecare instrument în cadrul acelei compoziţii, care e tema principală a piesei muzicale şi multe altele.

Dacă la început am privit cu scepticism acel mod de a desfăşura ora (în condiţiile în care nu-mi plăcea deloc muzica clasică), încet, încet, am îndrăgit-o atât de mult, încât abia aşteptam să vină următoarea oră de muzică. Profesorul culegea piese folclorice de la elevii care aveau ureche muzicală, îndemnându-i să asculte cântecele populare din satele de unde proveneau, să le reţină şi să i le transmită la ora de muzică. Aşa se face că mai târziu a publicat câteva interesante şi valoroase culegeri de folclor în care figurăm şi eu şi Costel Ceauşu cu câteva piese muzicale.

În vacanţa de vară dintre clasa a XI-a şi a XII-a , la sugestia lui Marin Brânaru, am început (eu, Costel Ceauşu, şi Ivan Maria) şedinţele de meditaţie la muzică în scopul susţinerii examenului de admitere la Conservatorul din Bucureşti. După câteva şedinţe, am înţeles că vocaţia mea era alta şi am renunţat, în schimb cei doi colegi au continuat şi au pătruns în minunata lume a muzicii prin admiterea la Conservator, în condiţiile în care se ştie cât de greu se intra atunci, atât la această instituţie de învăţământ, cât şi la teatru.

În 1969, la absolvirea liceului, atât eu, cât şi Costel Ceauşu, am pornit-o pe drumuri diferite, eu alegând lumea armelor, iar el, aşa cum am spus, lumea muzicii. N-am mai ştiut nimic unul de altul până la întâlnirile de un număr de ani de la absolvirea liceului, care ne-au facilitat revederea. Atunci am constatat că fostul meu coleg de liceu călca din plin pe urmele lui Marin Brânaru şi-i urma neabătut exemplul. Devenise, la rândul lui, un eminent profesor de muzică în urbea lui Gib Mihăescu, dar şi un recunoscut şi talentat artist.

A devenit, totodată, un animator fervent al vieţii cultural-muzicale drăgăşenene şi un descoperitor şi cultivator de talente autentice. Nu mai reţin în ce împrejurare mi-a oferit un CD cu muzică

populară în interpretare proprie, care pur şi simplu m-a încântat. Mergând frecvent prin țară pentru îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, ascultam cu mare plăcere acel CD la radiocasetofonul din maşină, spre surprinderea şoferului meu care nu înțelegea de unde pasiunea mea pentru acea muzică şi pentru acel interpret.

Era muzica plaiurilor în care ne născusem, copilărisem şi trăisem amândoi, era muzica Oltului nostru drag ce mărginea ca un brâu albastru Orleştii şi Prundenii, era muzica dealurilor noastre molcome cu vii şi livezi aşezate sub tâmpla soarelui, a cărui lumină, strugurii rubinii o sorbeau cu nădejdea unei licori parcă binecuvântată de Dumnezeu.

Felicitări, drag coleg şi prieten! Să te binecuvânteze, în continuare, Dumnezeu, sub semnul măiestriei artistice cu care te-a înzestrat!

FRUMUSEȚE, ÎNCÂNTARE ŞI ÎMPLINIRE

Te încearcă un sentiment de satisfacție să scrii despre evenimente plăcute.

Între ele se încadrează şi excursiile organizate de Asociația Seniorilor din Educație, Ştiință şi Cultură din Rm. Vâlcea.

Excursia din 13-14 aprilie 2016, organizată de colega noastră prof. Paula Comisarschi, ne-a încântat atât vizual cât şi spiritual.

Într-o explozie de verde crud şi flori de primăvară, obiectivele vizitate au dobândit un plus de farmec.

Primul obiectiv a fost Complexul Muzeal „Curtea Domnească" din Târgovişte, unde Turnul Chindiei, Biserica, tiparnița şi celelalte mărturii istorice ne-au făcut pentru câteva minute să ne întrebăm: „Care este locul nostru pe traiectoria eternității?".

Simbol antiotoman, la Târgovişte au strălucit casele domneşti ale lui Mircea cel Bătrân, dar şi palatul venețian ridicat de Petru Cercel. Tot aici s-a scris o mare parte a domniei lui Mihai Viteazul şi se mai află încă amprenta domniei lui Matei Basarab, al cărui nepot era Constantin Brâncoveanu.

Următoarea oprire a fost la aşezământul de maici, Mănăstirea Dealu, situată la 6 km de Târgovişte în localitatea Viforâta, comuna Aninoasa.

De cum pătrunzi pe sub poarta de la intrare, o atmosferă încărcată de ceva special te cuprinde şi-ți dă senzația că ai intrat într-o lume de demult. Până şi cele trei măicuțe, aşezate la o masă scundă, înfăşurând sarmale de post, se încadrau perfect în tabloul brodat pe ziduri vechi, ocrotind curtea împodobită multicolor cu flori de primăvară.

Un alt grup de excursionişti părăseşte incinta bisericii şi măicuța-ghid se ocupă de grupul nostru oferindu-ne informații despre această necropolă domnească unde se află capul domnitorului Mihai Viteazul.

Întemeiată de Mircea cel Bătrân, dar ctitorită, la 1500, de Radu cel Mare, biserica Sf. Nicolae, singurul corp arhitectural care s-a păstrat din vechiul ansamblu, este unul dintre cele mai importante monumente ale Evului Mediu din Țara Românească.

Pe lângă un şir de domnitori şi domnițe, la Mănăstirea Dealu se odihnesc, alături de capul lui Mihai Viteazul, tatăl, fratele, sora şi străbunicul domnitorului.

Încărcați de nostalgia trecutului ne îndreptăm spre Ploieşti. Un scurt popas facem pe drum la Muzeul I. L. Caragiale din comuna cu acelaşi nume (fostă Haimanale). Beneficiem şi aici de un ghid competent care ne reîmprospătează memoria cu momentele semnificative din viața şi opera celebrului clasic român.

Ne continuăm drumul, şi la Ploieşti vizităm celebrul Muzeu al Ceasului „Nicolae Simache", unic în România, care cuprinde o bogată colecție de ceasuri (aproape 1000 de piese, expuse doar o parte), făurite de meşteri vestiți din Europa. Îți atrag atenția pendulul de lemn construit în 1634, primul ceas de buzunar, orologii de turn, ceasuri cu mecanisme muzicale şi ceasuri care au aparținut unor personalități (Constantin Brâncoveanu, Al. I. Cuza, Mihail Kogălniceanu, Th. Aman, I. L. Caragiale ş.a.), ceasuri distarctive (al morarului, fierarului, frizerului, motanului), ceasuri montate în tablouri, dar şi alte obiecte legate de această temă.

Nu departe de Ploieşti, după aprox. 5 km, ne-am oprit la Mănăstirea Ghighiu, a cărei aşezare confirmă aprecierile cărturarului N. Iorga, căruia i s-a părut o „frumoasă biserică" în spatele cărei „curge limpede un izvor al tămăduirii". Cu o vechime de peste 400 de ani, arhitectura bisericii aminteşte de stilul brâncovenesc şi crează senzația de stabilitate. Pictura în ulei a fost realizată de Gheorghe Tătărescu. Sfânta mănăstire are hramul Izvorul Tămăduirii şi în interiorul bisericii, la loc de cinste, se află icoana Maicii Domnului cu Pruncul, făcătoare de minuni, adusă în secolul al XVI-lea din Siria.

Ne apropiem de sfârşitul primei zile a excursiei noastre şi ne îndreptăm spre stațiunea Sărata Monteoru, unde urmează să ne cazăm. Pe traseu, ne-am oprit undeva la „Hanul Vânătorilor", un loc aspectuos, dar masa şi serviciul au fost sub orice critică. În schimb, la hotelul „Cazino" din Sărata Monteoru, județul Buzău, ne-am simțit cu adevărat răsfățați.

A doua zi, după un somn odihnitor şi un copios mic dejun la Cazino Monteorui, servit cu promptitudine şi eleganță, ne-am continuat excursia sore Vulcanii Noroioşi localizați în Subcarpații de curbură, la Berca, județul Buzău. Rezervație naturală de tip geologic, întinsă pe aprox. 30 de ha, vulcanii noroioşi s-au format datotită erupțiilor de gaze din pământ, care antrenează spre suprafață nămol şi apă. În zonă sunt cunoscuți sub denumirea de „pâcle". Au aceeaşi structură cu vulcanii adevărați, dar conurile lor nu depăşesc 5-6 m înălțime. Bolboroseala din adâncuri şi scurgerile de apă şi nămol pe suprafața de culoare gri brăzdată de crăpături îți crează senzația de spațiu selenar.

Drumul nostru continuă prin județul Buzău spre localitatea Colți, la Muzeul Chihlimbarului. După un traseu în care gropile ne-au zdruncinat toate oscioarele, am ajuns la destinație. Muzeul se află într-o clădire asemenea unei case țărăneşti cu trei nivele. Sunt amenajate doar parterul şi etajul. În trei încăperi se află colecția de chihlimbar şi colecțiile de flori de mină, roci, fosile şi pietre semiprețioase. Colecția de chihlimbar este unică în țara noastră şi printre puținele din lume. Chihlimbarul de la Colți se înfățişează în peste 160 de culori şi nuanțe de la galben-lămâie până la negru. Cele mai importante piese sunt bucăți de chihlimbar de peste 1,5 kg şi un cercel în care se află o furnică. Ne continuăm drumul pe valea Buzăului prin locuri minunate. Impresionant este barajul de la Siriu, dar, din păcate, ploaia a hotărât să ne bucurăm de toate stihiile naturii.

Ne-am oprit la Pensiunea „Valea Lupului" aşezată undeva între Buzău şi Braşov, un loc civilizat, unde am mâncat fiind tratați cu ospitalitate. Spre seară am reuşit să vizităm şi Mănăstirea Sâmbăta de Sus, cunoscută şi sub numele de Mănăstirea Brâncoveanu, aşezată la poalele Făgăraşului. Vremea se răcise şi munții acoperiți de zăpadă ne priveau mohorâți, reproşându-ne parcă întârzierea. La gândul că pe acele locuri a călcat Sfântul Ardealului, Arsenie Boca, sufletul nostru s-a încălzit şi ne-am rugat cu pioşenie în fața sfintelor icoane. Un episod amuzant ni l-a oferit un student la

Teologie care era ghid pentru un grup de americani. Aceştia nu pricepeau ce căutau, în vremurile trecute, turcii în ţara noastră şi puneau întrebări naive la care tânărul student le-a dat un răspuns pe măsură şi anume că turcii veneau la noi pentru shopping.

În oraşul nostru am ajuns aproape de miezul nopţii, obosiţi, dar împliniţi sufleteşte.

Exclam şi eu precum copiii: „Ce frumos a fost!”.

A. CALANGIU

LAURENȚIU STILEA

Fiu de seamă al comunei Tomşani

Corina NIȚULESCU

Astăzi, 21 aprilie 2016, l-am sărbătorit pe distinsul profesor Laurențiu Stilea, fiu al satului Foleştii de Sus, comuna Tomşani, printr-o activitate desfăşurată la sfârşitul săptămânii „Să ştii mai multe, să fii mai bun”. Ne-am întâlnit cu erudiția, modestia şi simplitatea unei personalități complexe. Momente emoționante din viața unei familii vechi de intelectuali au umplut amfiteatrul Căminului Cultural Foleştii de Sus cu parfumul vetust al fotografiilor, al amintirilor încă vii... Într-o oră smulsă eternității l-am însoțit pe domnul Profesor într-o călătorie ce s-a întins peste un secol şi am aflat fapte care înseamnă, nu-i aşa, semnătura unui OM...

Laurențiu Stilea este, fără doar şi poate, una dintre marile personalități ale sportului vâlcean şi național şi, practic, se confundă cu istoria voleiului de la poalele Capelei. Astăzi, 21 aprilie 2016, în cadrul programului „Şcoala Altfel”, elevii Şcolilor Gimnaziale Foleştii de Sus şi Tomşani şi cadrele didactice au avut onoarea şi bucuria de a-l cunoaşte pe antrenorul emerit Laurențiu Stilea, fiu al comunei Tomşani. Activitatea s-a organizat în sala mare a Căminului Cultural Foleştii de Sus şi elevii au putut afla, de la domnul Laurențiu Stilea, doamna director Teodorescu Maria, domnul primar jr. Pearcu Dumitru, preotul paroh Gaman Emanuel şi doamna bibliotecar Cîrstea Georgeta Elena, despre rezultatele deosebite, numerosele distincții, titluri şi medalii primite de domnul Laurențiu Stilea, în calitatea sa de profesor şi antrenor, de-a lungul timpului. Un dascăl deosebit care a reuşit să dăruiască catedrei şcolare un simbol aparte, s-o înnobileze, s-o ridice la cote tot mai înalte.

S-a născut la Foleştii de Sus, la 26 aprilie 1934. Locuitorii acestui sat, moşneni din generație în generație, au dăruit culturii române un număr însemnat de personalități. Una dintre aceste personalități – fii ai Bistriței legendare – este profesorul Laurențiu Stilea. Acum, el spune cu mândrie: „Rezultatele mele sunt rodul profesionalismului zidit cu greu, an de an”.

Părinții săi, iluştrii învățători Vasile şi Elena Stilea, au fost vestiți în tot plaiul Horezului. Pentru meritele sale deosebite, lui Vasile Stilea, Regele Ferdinand I i-a acordat medalia „Răsplata muncii pentru construcții şcolare clasa a II-a” (1 martie 1925).

Clasele primare le-a urmat la Foleştii de Sus (1946). Este absolvent al liceului „Al. Lahovari” (1953) din Râmnicu Vâlcea. Anii de liceu au fost hotărâtori pentru Laurențiu Stilea în transformarea sa profesională şi sportivă. După terminarea liceului s-a înscris la Institutul de Cultură Fizică, Bucureşti, pe care l-a terminat în anul 1957. La absolvirea Institutului (cu specialitatea volei) este repartizat asistent universitar la Institutul Militar de Educație Fizică şi Sport Bucureşti. Refuză această demnitate şi cere să lucreze în ținutul său voievodal, oraşul domniei lui Mircea cel Bătrân. Îşi începe activitatea, ca profesor de educație fizică şi sport, la Liceul „Al. Lahovari” din Râmnicu Vâlcea, şi continuă apoi la Liceul „Mircea cel Bătrân”.

Se căsătoreşte cu Eugenia Bordea Stilea, apreciată sportivă, antrenoare, profesoară. Are doi copii.

Ca sportiv, Laurențiu Stilea se remarcă încă de pe băncile liceului. Cu echipele de gimnastică, volei şi atletism ale liceului obține locuri importante în campionatele naționale. La facultate este jucător la echipa de handbal, divizia B şi A „Voința” Bucureşti.

Pe lângă activitatea din învățământ, Laurențiu Stilea este, la Râmnicu Vâlcea, jucător şi antrenor la echipa de divizia B „Stejarul” (1957-1959). Mai târziu este component al echipei de volei divizia A „Metalul” din Piteşti (1965-1966) etc., iar în perioada 1966-1973, 1977-1979 este antrenor al echipelor naționale de juniori, tineret, seniori (antrenor principal sau secundar) şi conducător al unor delegații ale Federației Române de Volei.

Şi pe linie şcolară îndeplineşte responsabilități deosebite. În perioada 1978-1979 este director adjunct al Liceului „Vasile Roaită”, iar între anii 1979-1988, director la „Clubul sportiv Şcolar” Vâlcea.

A format sportivi de performanță, care au făcut parte din loturile naționale: Florin Cheran, Constantin Cadelcu, Laurențiu Dumănoiu, Dragoş Popescu, Radu Dumitrescu, Cristian Popescu, Constantin Bărăscu, Tiberiu Popescu, Cristian Iancu, Constantin Dumitraşcu, Emil Alexe şi alții.

Sintetizând activitatea sa de antrenor o putem raporta la următoarele: 116 medalii de aur, 84 medalii de argint, 46 medalii de bronz. La loturile naționale şi olimpice a reuşit să promoveze doi sportivi la lotul olimpic şi 18 la juniori, şapte la tineret, doi la seniori.

Performanțele profesorului Laurențiu Stilea sunt greu de egalat. Şi toate aceste rezultate s-au datorat dârzeniei sale, pregătirii excepționale, modestiei, cinstei. Sunt calități ce i-au adus satisfacții depline.

În clipele de răgaz, şi mai ales la pensionare, profesorul se retrage adesea în locurile natale ascultând glasul şoptit al Bistriței şi al codrilor seculari. Emoțiile pe care le trăieşte cu aceste ocazii le aşterne adesea în versuri. Una dintre poeziile sale a văzut lumina tiparului.

Un om exemplar, model de urmat de generațiile prezente şi viitoare ale Vâlcii.

ÎNTÂMPLĂRI, AMINTIRI

Iulian COMĂNESCU

Era în primăvara anului 1946. În satul Marița de peste deal, față de Izvorul Rece, se sfințea biserica proaspăt restaurată. Dimineața, tăticu îi zice mămicăi. - Mărie, să chemi pe vecinul Telu de peste drum, să înhame calul la șaretă, să pună un butoi de cinci vedre de țuică și după ce linisteşti treburile de pe lângă casă, să vii şi tu la biserică. Zis şi făcut. S-a conformat. A chemat pe Telu, a înhămat calul, a pus butoiul în şaretă, şi totul a rămas în curtea casei lângă fântână în aşteptare. Vecinul a plecat la treburile lui, ca orice om cu griji. Eu, un copil neastâmpărat ca de altfel orice copil, m-am urcat în şaretă şi am început să trag de hățuri. Calul a pornit şi a dat peste hârdăul din fața sa, ce era plin cu apă. Apa s-a vărsat peste copitele calului. Speriat, calul a virat la 180 de grade, şi a luat-o la galop spre grădina din spatele grajdului. Mămica era în casă, se gătea pentru plecare. Auzind zgomotul şaretei pe caldarâmul de piatră din curte, a ieşit pe balcon şi văzând cu ce viteză fugea calul şi-a pus mâinile pe cap şi aştepta deznodământul, care a fost dezastros. La intrarea spre grădină, era depozitată o grămadă de şarampoi ascuțiți (stâlpi pentru gard). Unul dintre ei a intrat printre spițele unei roți, şareta s-a răsturnat, eu eram sub şaretă cu butoiul cu țuică peste mine, iar calul cu picioarele în sus. Văzând toată scena, mămica a strigat imediat la vecin şi a cerut ajutor. Speriat de strigătele disperate, a venit în grabă, a dezhămat calul, a ridicat şareta, iar eu am rămas pe pământ cu vârful unui şarampoi înfipt în umărul drept, la articulație. M-au luat pe brațe până în casă, maică-mea mi-a legat mâna de gât, m-a pansat după cum s-a priceput şi a plecat la biserică. La întoarcere, împreună cu tăticu, mi-au desfăcut pansamentul improvizat, au acoperit rana cu o batistă cu târnoseală, m-au legat din nou şi acesta a fost tot tratamentul aplicat. Oricum, rana a fost destul de mare, pentru că şi acum semnul există, şi este de circa zece centimetri.

*

După 1990 s-a pus în discuție construirea unui sediu al Ministerului de Finanțe în județul Vâlcea, în care să-şi desfăşoare activitatea toate subunitățile sale, existente în județ. Fiind director general al Direcției Generale a Controlului Financiar de Stat, în primăvara anului 1991, am fost invitat la minister. Aceeaşi invitație, au primit-o şi directorul general şi adjunctul său de la Direcția Generală a Finanțelor Publice Vâlcea (Mihai Ungureanu şi Valerică Ciucioi).

Scopul invitației, era de punere de acord asupra unor detalii şi semnarea unor documente, în calitate de beneficiari ai investiției. Fiecare s-a deplasat cu autoturismele din dotare. Mergând spre Bucureşti, fiind numai cu şoferul în maşină, la Bascov - Piteşti ne face cu mâna o femeie care ne roagă s-o luăm până la Bucureşti. Era de undeva dintr-o zonă de munte şi crescătoare de ovine. De cum se prezenta, mi-am dat seama că femeia era foarte abătută şi îngrijorată, spunându-ne după o vreme, că soțul său a plecat de trei zile la piață să-şi vândă brânza şi nu are nici-o veste despre el, stiindu-l şi bolnav de inimă. Am încercat să-i ridicăm moralul într-o oarecare măsură, s-o facem pentru un timp, să mai uite de aceste gânduri negre. În sfârşit, am ajuns la Bucureşti şi a cerut să coboare la piața Gorjului. La coborâre nu i-a cerut nimeni bani pentru transport, dar femeia de bun simț, zice: Dacă nu doriți bani, luați totuşi o roată de brânză de burduf. Şoferul nu a refuzat-o.

Ajunşi la destinație, am intrat în sediul ministerului unde am întâlnit pe ceilalți doi invitați, şi împreună am mers la cabinatul domnului Ministru. Discuțiile au fost scurte şi problemele rezolvate operativ şi pentru că timpul mă presa, am coborât imediat la maşină. Între timp directorul general al Direcției Generale a Finanțelor Publice Vâlcea, mă întrebase dacă la întoarcere pot merge cu mine, că maşina lor urma să meargă în altă direcție. Am acceptat, având locuri disponibile. Şi pentru că cei doi încă nu sosiseră, şoferul Valer îmi zice: - Domnule director am cumpărat o pâine proaspătă şi am mâncat cu brânză dată de femeie. Vă rog să mâncați şi dumneavoastră. N-am stat prea mult pe gânduri, şi am început să mă ospătez. Cu adevărat erau bune. Dar cred că se adeverea şi proverbul precum că, „bucătarul cel mai bun, este foamea". Au venit cei doi directori la maşină iarăşi cu o rugăminte, să oprim la piața Gorjului să mâncăm câțiva mici şi să cumpărăm ceva trufandale fiind luna mai. Deşi mâncasem şi eram sătul, nu am putut refuza ştiindu-i flămâzi. Am oprit conform rugămiții. Eu şi Mihai, am mers prin piață să vedem ce trufandale apăruseră până atunci la vânzare şi eventual să şi cumpărăm ceva, iar Valerică şi şoferul au rămas la mici, comandând câte trei pentru fiecare. Personal, am mâncat numai unu şi pe cei doi, i-am dat şoferului. Bucuroşi că îşi potoliseră foamea într-o oarecare măsură, ne-am continuat drumul spre Râmnicu-Vâlacea. Pe traseu către ieşirea din Bucureşti,- fiind la ocazie,- l-am luat şi pe Valentin Cismaru – preşedintele Camerei de Comerț şi Industrie Vâlcea. Discuțiile ce se purtau între noi, erau pe teme profesionale şi din când în când, poate şi politice. La un moment dat, Mihai şi Valerică au adormit şi chiar începuse-ră să şi sforăie. Am continuat să discut cu Valentin. După un timp, am adormit şi eu. M-am trezit la izbitura dintre maşina noastră şi un autocamion pe care îl ajunsesem din spate, plin de sânge pe față şi piept, şi parbrizul spart din lovitura pe care o dădusem cu capul. Ce se întâmplase? Probabil că acelaşi fenomen. Şoferul a adormit şi el câteva secunde, fiindcă din spate am ajuns şi intrat sub un autocamion care se deplasa regulamentar, în acelaşi sens de mers cu noi. Norocul a fost, că maşina noastă a intrat în anvelopa roții autocamionului din partea stângă, şoferul s-a trezit, a luat viraj stânga, a depăşit camionul şi a oprit după circa cincizeci de metri în față, eu rămânând cu capul pe volan. Deşi sângele îmi curgea şiroi fiind rănit la baza nasului, continuam să-l întreb pe şofer, cum se simte. Traficul s-a întrerupt pe autostradă şi oamenii au început să vină să vadă cum ne prezentăm în urma accidentului. Văzându-mă cum arăt plin de sânge şi cum curgea în continuu,- deşi țineam mâna pe rană,- unul îmi spune; nu vezi cum arăți, ce te mai interesează de şofer.Haide în maşină să mergem la spital mai repede. Ajunşi la spital, mi-a pus trei copci şi ma pansat. Omologul meu de la Piteşti d-l Scarlat, auzind de necaz, a venit la spital iar pentru continuare drumului mi-a dat maşina Direcției până acasă. Problema mea acum era, cum să procedez să nu se sperie soția şi copiii. L-am trimis acasă înainte pe Valentin Cismaru - fiindu-mi nepot - ca ținându-i de vorbă pe ai mei, eu, să mă pot furişa cumva să mă schimb de hainele pline de sânge. Apoi am apărut numai pansat, după care le-am povestit cele întâmplate. Deci din toată această pățanie eu am fost accidentatul fiindcă stăteam pe scaunul din față dreapta. Mihai care stătea pe bancheta din spate la mijloc s-a lovit puțin la picior iar Valerică s-a lovit de geam la cap, când şoferul a luat virajul la eşire de sub camion. Şansa noastră a constat în faptul că autocamionul a avut caroseria scurtă că altfel eram decapitați.

Am bănuit că această întâmplare s-ar fi datorat consumului de mici în care credem că se punea bromură, procedeu practicat în zonă, pentru liniştirea țiganilor care de multe ori, făceau scandal după ce consumau inclusiv băutură. Altă explicație n-am avut, pentru că toți cei care am mâncat mici, am adormit.

LAUDAȚIO: VIORICA ENESCU - ŞUICĂ

Laurențiu STILEA

Viorica Enescu-Şuică a văzut lumina zilei în data de 31 ianuarie 1945.

Din anul 1958, Ica Şuică face primii paşi către Şcoala Medie nr. 3, cu „Program Special de Educație Fizică şi Sport" din Râmnicu Vâlcea, unul din cele 10 licee înființate în România începând cu anul 1957. Fondatorul „Liceelor Sportive" din România s-a numit Emil Dworchak, Inspector Şcolar în Ministerul Învățământului – Serviciul Educație Fizică şi Sport Bucureşti.

Profesorul de Educație Fizică şi Sport Emil Dworchak, nu este altul decât absolventul actualului Colegiu Național „Alexandru Lahovari" din Râmnic, în anul şcolar 1946/1947.

Inițiativa vâlceanului Emil Dworchak, în organizarea şcolilor cu PSEFS (Program Special de Educație Fizică şi Sport) este una meritorie, Domnia sa preluând modelul din estul Germaniei Democrate, aşa cum era şi firesc, la solicitarea foştilor profesori ai Dânsului, din „Liceul Lahovari" – pentru că aşa se numea şcoala vâlceană până-n anul 1948. Odată cu preluarea modelului sovietic, Marin Trincă şi Petre Darie au înființat în „Vâlcea Sportivă" o unitate cu profil sportiv – „Şcoala Medie nr. 3 cu Program Special de Educație Fizică şi Sport".

Reluând firul istoric al existenței sportivei Ica Şuică, merită semnalizarea unui eveniment unic în viața promoției de absolvenți 1961/1962. În anul 1951 am fost numit, în rol de „Moş Gerilă", la Grădinița de Copii Nr.1 de pe lângă Biserica „Toți Sfinții" din Râmnicu Vâlcea, unde mama mea, Elena Stilea, funcționa pe post de „Director" la unitatea preşcolară de care vorbim în acest material de „Aducere aminte". Colegii fostei eleve a Şcolii Medii nr. 3, Ica Şuică, Radu Zapciroiu, Bujor Predoiu, Nicolae Dumitrescu intraseră, după examenul de admitere, în clasa a VIII-a, ca şi Draga Negulescu, Dadu Rădoescu elevi ai Liceului Lahovari, au pupat mâna moşului de Zilele Crăciunului. O coincidență de bun augur a reprezentat-o reîntâlnirea cu foştii copii de grădiniță, elevi în clasa a VIII-a la Liceul „Vasile Roaită", cu profil sportiv, în calitate de profesor diriginte.

În anul absolvirii liceului, 1962, Şcoala Medie nr.3 îşi pierde personalitatea juridică şi devine „Secție Sportivă" pe lângă Liceul „Vasile Roaită". Generații de absolvenți ai lui Roaită mai țin şi în zilele noastre de numele vechi al liceului, fără să cunoască profilul moral al lui Roaită. La aniversarea a 50 de ani de la înființarea UTC (Uniunea Tineretului Comunist), scriitorul Dinu Săraru, vâlcean născut în comuna Slătioara, a avut sarcina să scrie o carte ca un elogiu despre Vasile Roaită – simbolul „Grevelor de la Grivița". Adunând materiale din arhive a trebuit să se renunțe la această idee din motive pe care încă nu le cunoaştem foarte bine, cantonându-ne în marginile adevărului. Aşa s-a risipit ideea cu zburdalnicul Vasile Roiată şi până-n zilele noastre nu se mai spune sau vorbeşte despre el, probabil o figură nesănătoasă politic, care ar fi alterat prestigiul UTC-ului din România bolşevică.

Profilul fostei eleve, Ica Şuică, din punct de vedere sportiv în liceu, se împarte în două etape: prima o reprezintă evoluția ei ca gimnastă, cu îndemânare de excepție, ținută artistică a corpului, care arată o „fotografie" impresionantă. O conjunctură nefavorabilă, pentru secția de gimnastică, dar mai bună secției de atletism, a făcut, fără să ştim traiectoria ei în gimnastică, utilitatea transferării elevei Ica Şuică la secția amintită. De fapt talentul ei în sport a recomandat-o ca pe o sportivă polivalentă a liceului. Cineva, acolo

Sus, a avut o premoniție anticipând cariera ei sportivă în atletism.

După absolvirea cursurilor preuniversitare, Ica Enescu şi colegii ei, absolvind diferite studii universitare, au arătat, dacă mai era nevoie, care sunt valențele sportului din punct de vedere al sănătății fizice, mentale, atunci când se practică cu raționament, dirijat de profesori, buni pedagogi.

Este adevărat însă că, în schițarea profilului ei moral, social şi mental, este greu, chiar foarte greu să poți epuiza valorile ei mai ales sportive, trebuindu-ți filele unei cărți şi chiar mai mult pentru asta. Este extrem de greu, când vorbeşti despre valoarea ei ca sportivă, să te ții la marginile adevărului şi nu a adevărului din capul tău, ci a adevărului din mintea celor care vor citi aceste rânduri.

Complimentările, ca atribute adresate unui „monstru sacru" al sportului vâlcean şi românesc, se îngemănează fericit într-o ființă care s-a dedicat trup şi suflet sportului de mare performanță.

Alături de copii de dimineața până seara, în sală sau pe terenul de sport, a reuşit să construiască un model caracteristic olteanului vâlcean de sub munte, care să domine spectacolul sportiv în atletism, pe plan național şi mai ales internațional.

Eforturile „Doamnei atletismului" vâlcean şi românesc au fost răsplătite în „Cununa cu lauri" a unor performanțe sportive obținute pe când era concurentă, la care se adaugă şi cele ale fostei sale eleve Ionela Târlea.

Împreună cu catedra de atletism, dar mai ales cu soțul dânsei, a reuşit să se impună în implementarea „ŞCOLII VÂLCENE DE ATLETISM", recunoscută pe plan național şi nu numai.

Notorietatea sa în „Galeria" şlefuitorilor de mari talente în atletism a depăşit granițele țării noastre.

Practicarea atletismului, în perioada 1959-1962, la actualul Colegiu Național „Mircea cel Bătrân", sub bagheta maestrului Octavian Enescu, i-au adus mari satisfacții.

A. PERFORMANȚE SPORTIVE PE PLAN NAȚIONAL:

- Adeținut recordurile naționale la probele de 100 metri plat şi 60, 80, 100 metri garduri.

B. PE PLAN INTERNAȚIONAL:

- 1967 - a cucerit titlul de campioană balcanică, medalie de aur şi bucuria supremă la urcarea pe podiumul de premiere, emoționantul moment la ridicarea drapelului României şi intonarea imnului țării noastre;
- 1975, ocupă locul al V-lea la Cupa Europei, desfăşurată în localitatea Marsillia din Franța;
- 1965-1976, a fost multiplă campioană şi recordmenă a României la probele de 80 şi 100 metri garduri şi 100 şi 200 metri plat.

C. PROFESOR ANTRENOR:

Odată cu încheierea carierei sale de concurentă în atletism, în

perioada 1967-1974, a fost profesor antrenor la mai multe cluburi sportive din România: Rapid Bucureşti, CSM Metalul şi Steaua Bucureşti.

Din anul 1974 şi până în 2001, a funcţionat ca profesor la Colegiul Naţional „Mircea cel Bătrân" din Râmnicu Vâlcea, după care şi-a mutat „biroul" de lucru la un club privat din oraşul Arad, unde probabil câştiga mai bine din punct de vedere financiar.

Pe lângă marea campioană a atletismului Ionela TÂRLEA (am scris cu litere de tipar pentru a nu i se mai stâlci numele în Ţârlea) doamana profesoară a mai pregătit şi alte mari sportive la liceul vâlcean: Marinela Scrieciu, Iuliana Nicolaescu, Maria Sârbu, Diana Sobaru etc.

Sportiva Ionela Târlea rămâne „piatra tare" a atletismului pe plan naţional şi internaţional a profesoarei Ica Enescu, cu performanţe foarte multe şi tot atât de valoroase, majoritatea din aur. Vă prezentăm câteva dintre ele:

- Medalie de ARGINT la Jocurile Olimpice, la 400 metri garduri, Athena – 2004;
- Aur la ştafeta 4x400 metri plat (la vârsta de numai 16 ani), la Campionatul Mondial de la Seul, din anul 1992;
- Aur la 400 metri garduri la Campionatul European, san Sebastian, 1993;
- Cucereşte „Cupa Europei" de mai multe ori la 200 metri plat, 100 metri plat şi 400 metri garduri.

Total medalii la juniori, seniori, Jocuri Olimpice şi alte competiţii oficiale,

pe plan internaţional = 24 de medalii, dintre care : aur = 20; argint = 2 şi bronz = 2.

Din statistica prezentată reiese bucuria şi disponibilitatea pentru aur a Ionelei Târlea, căsătorită Linte.

Ionela deţine nenumărate distincţii de Maestru Emerit al Sportului, Cetăţean de Onoare al municipiului Râmnicu Vâlcea şi al altor trei oraşe şi sate care i-au acordat aceeaşi onoare.

Fosta elevă şi-a depăşit profesoara la capitolul medalii pe plan internaţional, asta însemnând că Ionela a avut o profesoară foarte bună.

Ionela Târlea s-a născut în satul Bogdăneşti, din comuna Tomşani, ca şi Armăşescu Mihaela, medaliată cu argint de două ori la Jocurile Olimpice şi Prodescu Eugen, din acelaşi sat Tomşani – vicecampion naţional şcolar la gimnastică, Stilea Laurenţiu din satul Foleştii de sus – cu mai multe distincţii, Popescu Dumitru din satul Foleştii de Jos – component al lotului Olimpic la pentatlon pentru Melburn – 1956.

În acest context putem vorbi de o comună cu mari personalităţi în sportul de mare performanţă, cu trei medalii de argint la Jocurile olimpice, locul I în judeţul Vâlcea şi printre cele mai mediatizate sate din România.

Ica Enescu a fost mai puţin popularizată ca sportivă sau antrenor de lot naţional, din motive care mie îmi scapă în acest moment al anului 2016.

Domnia sa apare în „Enciclopedia Educaţiei Fizice şi Sportului din România", editată în anul 2002, volumul I, pagina 204: atletă de performanţă şi antrenoare. A debutat în atletism în 1959, când a cucerit locul I la 60 metri garduri. Ulterior se va dedica probelor de 100 metri plat şi 100 metri garduri. La acestea şi la 4x400 metri plat a obţinut 10 titluri de campion naţional la mai multe probe.

A deţinut recordul naţional pe 100 metri plat – 11″ 3 şi pe 80 metri garduri 11″ 1. A îmbrăcat tricoul naţionalei de 20 de ori la întâniri internaţionale oficiale. A avut ca profesor pe antrenorul emerit – post mortem Octavian Enescu, de la C.N.M.B. Râmnicu Vâlcea

În Enciclopedia Judeţului Vâlcea, volumul I şi II, p. 169, apare notat, la capitolul Atletism - „Aceste asociaţii sportive au dat Vâlcii şi ţării renumiţi campioni, printre care: la fotbal – Florin Cheran, Volei – Laurenţiu Dumînoiu şi Ioana Liteanu, atletism – Viorica Şuică-Enescu, Remus Cercel, Maria Barbu, Liliana Leau, Ioan Rizea, Marius Băieşu etc". Toţi cei enumeraţi mai sus reprezintă rodul strădaniei profesorilor de educaţie fizică din actualul Colegiu Naţional „Mircea cel Bătrân" (C.N.M.B.) din Râmnicu Vâlcea, nicidecum ai asociaţiilor de care se vorbeşte în acest capitol. Inadvertenţe nepotrivite ale unor iluştri necunoscători în ale sportului, ca să mă exprim mai politico.

Cei enumeraţi sunt opera cu transpiraţie a profesorilor de educaţie fizică şi sport ai C.N.M.B.: Enescu Octavian, Diaconescu C-tin, Georgescu Gheorghe – atletism; Săsăranu Anton şi Stilea Laurenţiu – volei şi nicidecum nu sunt creaţii ale asociaţiilor enumerate în Enciclopedie! Şi nu sunt singurele inadvertenţe din această Enciclopedie la capitolul Sport!!!

Viorica Şuică se căsătoreşte cu Enescu Octavian, profesor de educaţie fizică şi sport – promoţia 1955, Bucureşti, în anul 1967.

Profesorul Enescu Octavian a început pregătirea fostei eleve Viorica Şuică din anul şcolar 1958-1960, în ciuda unei baze materiale de-a dreptul potrivnică performanţei sportive în atletism. Mai concret, putem spune că atletismul, ca şi celelalte două secţii de gimnastică şi volei, se obstrucţionau una pe cealaltă, adică aveau un sfert din suprafaţa sălii de educaţie fizică şi sport, care era de circa 220 metri pătraţi. Fiecare profesor lucra pe suprafaţa de 55 metri pătraţi, în orele de la 8 la 14, iar după amiază de la 17 la 21. Fiecare secţie intra de două ori pe săptămână, cu 12-15 elevi, din cei 60-80 câţi aveau în total cele trei secţii. Mai mult decât atât, trebuiau să intre în aceeaşi sală şi clasele cu program normal ale liceului.

În ciuda acestor greutăţi, profesorii împreună cu elevii au fost nişte eroi, fiecare descurcându-se cum au putut, obţinând performanţe remarcabile la cele trei secţii de fete şi băieţi – cu medalii de aur, argint şi bronz.

Din acest punct de vedere, şi astăzi se lucrează cam în aceleaşi condiţii şi acelaşi ritm, din cauza neimplicării Clubului Sportiv Şcolar în construirea unei săli de sport şi a unui sediu corespunzător acestei unităţi şcolare de învăţământ, timp de 25 de ani.

În aceste condiţii limitative pentru performanţe în atletism, Viorica Şuică a reuşit rezultate foarte bune, profesorul Enescu găsind şi inventând o metodologie de lucru adecvată condiţiilor oferite de şcoală. Din acest punct de vedere, pista de atletism în aer liber a liceului ca Dealul Capela, Stadionul in Zăvoi au fost singurele baze folosite în pregătirea viitorilor campioni.

Cuplul format din profesor şi elevi a funcţionat admirabil graţie energiei, inventivităţii dascălului şi „microbului" transmis de acesta elevilor în practicarea sportului, lucruri ce au constituit sarea şi piperul în statutul Şcolii vâlcene de atletism - marca Octavian Enescu. De aici s-a perpetuat zestrea profesorului, preluată de soţia sa şi de colegii mai tineri ai acestuia din liceu.

Performanţele sportive în atletism ale doamnei Viorica Enescu poartă şi amprenta modului de conlucrare în familie, a transmiterii din mână-n mână, unul altuia, a torţei şcolii vâlcene de atletism catedrei din actualul Colegiu Naţional „Mircea cel Bătrân" din Râmnicu Vâlcea.

Viorica Enescu a avut şansa de a participa la nenumărate cantonamente ale FRA (Federaţia Română de Atletism) pe când era elevă, dar şi după absolvirea Institutului de Cultură Fizică şi Sport, începând cu anul 1966.

Cantonamentele dânsei, ca senioară, au reprezentat a doua facultate cu specializare în atletism, pentru probele de viteză, un excelent moment de perfecţionare în arta tactului pedagogic a unui viitor antrenor de cursă lungă şi într-adevăr momentul afirmării ca profesor antrenor de lot naţional, şansă ce s-a materializat odată cu lansarea elevei sale Ionela Târlea – Linte. Astfel a obţinut porto-

foliul de antrenor la senioare, începând cu anul 1998 şi până în anul 2004, ocazie cu care a participat cu Ionela Târlea la Jocurile Olimpice de la Athena unde au cucerit prima medalie de argint din istoria atletismului C.N.M.B. şi a judeţului Vâlcea.

Obţinerea altor medalii la Jocurile Olimpice nu s-a mai reuşit; s-a obţinut locul 14, la 100 metri plat, în anul 2010, la Singapore, la Jocurile Olimpice de Cadeţi, prin prestaţia bună a elevei liceului nostru Maria Ana Roşianu, pregătită de profesor Marinela Mirea.

O speranţă în aşteptare ar fi elevul Toader Rareş din C.N.M.B. Râmnicu Vâlcea, legitimat la Clubul Chimia din localitate, descoperit de profesorul Berbece Aurel din Călimăneşti.

Pe lângă performanţele sale în atletism alături de fostele sale eleve, Viorica Enescu a fost înzestrată şi cu vocaţia de conducător, deţinând funcţia de secretar tehnic la Consiliul Judeţean de Educaţie Fizică şi Sport – Vâlcea. De asemenea, luându-se în considerare notorietatea sa ca şlefuitor de talente, a fost cooptată în funcţii ca:

- Preşedinte al „Asociaţiei Judeţene de Atletism" – Vâlcea;
- Membru în Biroul Consiliului Judeţean de Educaţie Fizică şi Sport – Vâlcea;
- Membru în comitetul F.R.A. Bucureşti;
- Membru în Colegiul Central al Antrenorilor de pe lângă F.R.A. Bucureşti,
- Arbitru de atletism – categoria I;
- Antrenor F.R.A., pe perioade foarte lungi etc.

Activitatea doamnei profesor Viorica Enescu a fost răsplătită, de organele locale şi naţionale, cu distincţii şi diplome:

- În anul 1994 i s-a conferit titlul de „Antrenor Emerit", de către F.R.A. de pe lângă Ministerul Tineretului şi Sportului – Bucureşti;
- În anul 1994, Consiliul Local al Municipiului Râmnicu Vâlcea i-a înmânat Diploma de „Cetăţean de Onoare" al Râmnicului;
- F.R.A. i-a decernat titlul de „Maestru al sportului" etc.

Profesor Ica Enescu şi-a continuat activitatea de antrenor pânăn preajma declanşării cancerului (de care a suferit), cu elevii care o căutau cerându-i sprijinul, fie pentru pregătirea examenului de bacalaureat – probele sportive, fie pentru examenul de admitere în învăţământul superior la ANEFS (Academia Naţională de Educaţie Fizică şi Sport) sau pentru antrenamente de mare performanţă.

Odată cu „trecerea în lumea cea adevărată" a doamnei profesor Viorica Enescu părea că s-a cutremurat pământul, învăţământul vâlcean şi sportul românesc au primit o lovitură foarte greu de suportat şi o pierdere aproape imposibil de remediat în următorii ani.

În timpul liber, ce-i rămânea între orele de antrenamente sau deplasări la diferite concursuri, Viorica prefera compania muzicii liniştite, gen country, sau a cărţilor de beletristică, atunci când nu le studia pe cele de specialitate şi se bucura atunci când mergea la teatru sau la spectacole de operetă... Nu agrea „manelele", lăsându-le în seama fanilor de conjunctură şi modă trecătoare, în schimb îi plăcea să dispună de mai mult timp liber pentru propria-i persoană, pentru familie, pentru cei mai apropiaţi prieteni, colegi de cancelarie etc. Tot timpul vieţii ei a tot sperat că, într-o bună zi, va veni şi clipa asta! Şi într-adevăr, momentul, tot amânat sinedie, a sosit brutal, făcând ca ea să treacă în lumea cea fără întoarcere. Dumnezeu i-a curmat durerile unei boli incurabile, chemând-o acolo sus în ceruri.

Aceasta este povestea unei mari sportive, a unui talent unic de pedagog al sportului şi, nu în ultimul rând, a unei inegalabile campioane a Râmnicului şi a României.

Dumnezeu s-o ierte şi s-o odihnească în pace!

Bibliografie:

1.Almanahul „Cine, Când şi De Ce" în sportul de înaltă performanţă românesc, Ediţie 2005, atletism, p. 69 şi 73.

2.„Enciclopedia Educaţiei Fizice şi Sportului din România", vol. I, Bucureşti, 2002, Editura Aramis, Coordonatorul lucrării: prof. dr. Alexe Nicu şi colaboratorii, p. 204.

3.Informaţii culese de profesor Laurenţiu Stilea în dialog cu Alina Enescu, fiica lui Octavian şi Viorica Enescu.

4.„Mica Enciclopedie", vol. II, Ioan Măldărescu – Emilian Frâncu, Editura Anton Pann, Râmnicu Vâlcea, 2002, p. 69.

PELERIN LA SFÂNTUL MUNTE ATHOS

Nicolae TĂNĂSOIU

Agenţia de Turism Christian Tour organizează pentru prima dată pelerinaje la Sfântul Munte Athos.

Am avut fericita ocazie să fac parte din grupul de pelerini (4 din Râmnicu Vâlcea, 1 din Iaşi şi 2 din Republica Moldova) care s-a deplasat în Grecia, la Sfântul Munte Athos. Pelerinajul este drumul pe care îl face creştinul pentru a-l căuta pe Dumnezeu într-un loc unde se manifestă cu putere prezenţa Lui: biserici, mănăstiri, icoane, moaşte şi oameni cu viaţă sfântă – preoţi, călugări şi credincioşi. Pelerinajul nu este o modă, o plimbare sau un turism religios. Cei care caută să vadă multe şi să plece cu amintirea unui loc neobişnuit vor rămâne doar cu atât.

Accesul la Sfântul Munte se face doar pe mare, pe baza unui permis, numit „diamonitirion", valabil 4 zile şi 3 nopţi. Intră numai bărbaţii majori.

Am plecat din portul Ouranopolis cu feribotul până în portul Dafni, iar de acolo am ajuns, cu un microbuz, la Careia, capitala administrativă a Sfântului Munte.

Athosul are în total o suprafaţă de 336 km2, o lungime de 40 de km şi o lăţime ce variază între 7 şi 10 km. Cel mai înalt vârf muntos este Athosul,cu o înălţime de 2033 metri. Pe cât de înalt este Athosul, pe atât de adâncă este Marea Egee, care la o distanţă destul de mică de coastă, ajunge la 1000 de metri adâncime.

În Sfântul Munte nu există râuri din cauza reliefului muntos, dar există multe pâraie, unele dintre acestea având apă toată perioada anului. Întâlnim păduri de castani, brazi mici, cireşi sălbatici, pini şi diverşi arbuşti care răspândesc miresme îmbietoare şi creează un tablou natural minunat. Fauna este diversă: multe specii de păsări, şacali, porci sălbatici, vulpi, iepuri, dihori, cerbi, pisici sălbatice, bursuci, căprioare, delfini, foci, reptile etc.

În Sfântul Munte există astăzi 20 de mănăstiri independente şi autonome, mai există 12 schituri, multe chilii, colibe, sihăstrii, toate aparţinând administrativ uneia sau alteia dintre cele 20 de mănăstiri. În prezent în Sfântul Munte vieţuiesc aproximativ 250 de monahi români. Schitul Prodromul este cel mai cunoscut loc de nevoinţă al monahilor români din Sfântul Munte Athos. Cel mai de preţ odor este Icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului – Prodromiţa (12 iulie) zugrăvită în urma unei minuni. La Schit se mai află şi Icoana Maicii Domnului Apărătoare de foc şi Icoana Maicii Dom-

nului Înainte Vestitoare, apoi Icoana Maicii Domnului Ctitorița. În vechiul Paraclis al Schitului cu hramul „Sfântul Ioan Botezătorul" se găseşte Icoana Sfântului Ioan Botezătorul, cunoscută ca făcătoare de minuni.

Al doilea, ca mărime, aşezământ monahic românesc din Sfântul Munte, este Schitul Sfântul Dimitrie Lacu, care se află în partea de nord-est a peninsulei Athos, într-o vale adâncă şi înconjurată de castani. Întemeierea Schitului Lacu este legată de Icoana Maicii Domnului – „Antifonitria Lacului" – datată în secolul al VIII-lea. Monahul moldovean Daniil de la Mănăstirea Neamț (1760) a organizat obştea de aici ca schit şi a construit o biserică de lemn cu hramul Sfântului Mare Mucenic Dimitrie. De atunci Schitul Lacu este locuit de monahi români şi cunoaşte în prezent o perioadă de înflorire atât duhovnicească cât şi materială. Schitul a ajuns să adăpostească până la 90 de călugări, în 24 de colibe şi chilii.

Toate mănăstirile din Sfântul Munte folosesc, în general, vechiul calendar iulian care este cu 13 zile în urmă față de cel gregorian, aflat în uz.

Dacă după pelerinaj omul nu simte că a devenit mai bun, mai bogat spiritual, mai credincios decât era înainte, înseamnă că a fost doar un simplu turist.

Cercul de la Râmnic : România „Grădina Maicii Domnului"

APEL CONGRESULUI CIVILIZAȚIEI TRACO-GETO-DACICE

EDIȚIA I , BUZĂU, 7-10 IULIE, 2016

În numele asociaților vâlcene: Asociația „Seniorii", Forumul Cultural al Râmnicului, Societatea Culturală „Anton Pann", Cutura Ars Mundi, Clubul de turism „Lotru" și în al membrilor - persoane fizice, ale cercului nostru informal:

-salutăm cu bucurie organizarea acestui congres, fiind consonanți cu obiectivul redescoperirii originilor noastre carpatice, scoaterea lor din ascundere şi asumarea lor cu mândrie şi demnitate în fața lumii.

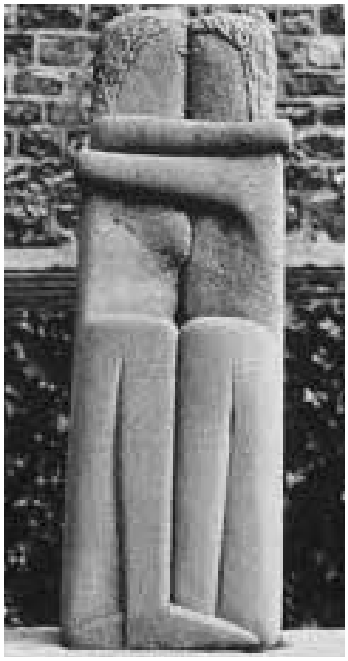

Ne-am constatat convergenți, prin acțiunile noastre, cu tematica congreselor precedente. La Târgu Jiu (2012) am fost solidari întru... Constantin Brâncuşi. La Buzău (2013) am pledat împreună pentru Bogdan Peticeicu Hasdeu. la Oradea (2014), pe lângă George Coşbuc, neam amintit de ultimul basarab, Constantin Brâncoveanu, la 300 de ani de la martirizare (congresul ținând seama de apelul nostru de la Buzău, din timpul Congresului al XV-lea, pentru înscrierea în tematică!).

Stimați participanți, trăitori ai duhului românesc adânc înrădăcinat în spațiul şi-n veacurile traco-geto-dacice, să facem din această fericită întâlnire şi bunul prilej de-a vedea, în recuperarea pentru folosul public al operei brâncuşiene „Cumințenia Pământului", un moment al acțiunii responsabile şi de benefică solidaritate civică!

Să nu uităm niciodată că artefacte inestimabile, precum „gânditorii", „tăblițele de la Tărtăria", „brățările dacice", sculpturile arheologice, sanctuarele Sarmizegetusei, Podul lui Apolodor de la Drobeta, Monumentele de la Roma, vorbind de daci şi Dacia, Monumentul de la Adamclisi şi câte altele, vorbesc - prin tăcere mai ales, de un neam omenesc cuminte şi aşezat într-o coloană a nesfârşirii sale. Să nu uităm că în simbolurile artei plăsmuite de genialitatea pământului, mustind de sacralitate, se amprentează, fără putința înstrăinării, adâncimea noastră manifestă în firea pământului acesta cu unicitate matricială.

Rugăm organizatorul: Fundația Origini Carpatice-Buzău, să cuprindă în programul lucrărilor Congresului, explicit, un moment dedicat sublinierii importanței răscumpărării sculpturii „Cumințenia Pământului", având în vedere importanța acțiunii.

Urăm succes Congresului!

Lider cerc informal: Mihai Sporiş

„Abia când ai gândul gândului se naşte ideea...” - **Constantin Noica** (1)
„... pe terenul forței ideilor, al adevărului putem să ne apărăm identitatea spirituală la infinit, putem învinge timpul...”- **Geo Stroe** (2)

Cumințenia Pământului – marcă a firii unei patrii binecuvântate

Cuvinte cheie: cumințenie, pământ, credință, tradiție, Brâncuși

Mihai SPORIŞ

Motivație: Anno Domini, 2016, este unul dedicat lui Constantin Brâncuși, la 140 de ani de la nașterea sa. Opera sa, Cumințenia Pământului, se află la o răspântie: între a fi a cuiva anume şi a fi în folos public, ca o emblemă, vorbind despre un întreg sălășluit în adâncul firii noastre. Este în plină desfășurare un proces recuperator care face apel și la conștiințele individuale să se regăsească întru voința întregului. Ne propunem să semnificăm, după puterea noastră de înțelegere, simbolistica operei, prin numele ales, mai mult decât o descifrare a esteticii unei opere de artă – ceea ce este de fapt, în ultima instanță a abstractului. Să o facem printr-un eseu care să-și dea cu părerea asupra unor răspunsuri la întrebări posibile: de ce a fost numită așa de Constantin Brâncuşi*?, ce spune numele?, de unde se poate revendica ideea?, care este procesul sfințirii celor profane?, adică cum un lucru dobândește o anumită viață în sine, rezonând iconicul unei firi comune, dincolo de timpul cu istorie.

Introducere . Constantin Brâncuşi (1876-1958) născut român, trecut dincolo cetățean francez, prezent în conștiința lumii ca l,uomo universale, este înainte de toate purtătorul de cuvânt al duhului pământului din care s-a născut. Creștin-ortodox practicant, întreaga viață ca meşter - în sensul asumării creației, un demiurg smerit – ascultând de Dumnezeul, care i-a dat o misiune (3), este încă vorbitor, prin semnele (4) consacrate de tradiția românească şi înnobilate cu sintaxa comunicării artei universale. Povestea ansamblului „Calea Eroilor”de la Târgu Jiu ne pune într-un gând cu gândul său – uneori măr-turisit, sugerat de artist, alteori semnificat din multe perspective de specialiști. Cumințenia Pământului**, întruchipată în anul 1908, se recomandă prin numele primit și prin sugestia vederii răsfrântă în vibrația interioară, care nu se înșală, pulsând viața şi crezul nemuritorilor.

Cine numeşte... stăpâneşte. A dat Dumnezeu, fiului său, OMUL, puterea să dea nume***. Adam (Pământ), plăsmuit de creator Om, bărbat şi femeie dintr-una, apoi despărțiți, primeşte înstăpânirea peste cele create și dreptul de-a da nume (Facerea 2.20). Din el fiind luată mai apoi femeia, o va numi şi pe aceasta (Facerea 2.23 : „ iată os din oasele mele și carne din carnea mea, ea se va numi femeie, pentru că a fost luată din bărbatul ei...”). Așa a făcut şi Brâncuşi: a întruchipat din substanță o femeie și i-a dat numele să o poată deosebi de toate femeile. Din pământ fiind făcută (același pământ din care era chiar el!) o va fi numit... cumințenie, cu un cuvânt al ...Pământului din care a fost luat și s-a desprins jumătatea. Când meșterul Brâncuși a făcut din piatră femeia ghemuită, cu genunchii lipiți, su sânii rotunjiți de sevele vieții, cu chipul senin și blajin, cu fruntea înaltă și cu pletele ca spicele grele culcate de rod , nu va mai fi cerut zeității să-i dea suflarea vieții, precum ceruse Pygmalion pentru Galatheea, ci, creștin fiind, asumând scriptura, îi va fi dat numele. Cuvintele găsite, ca o consacrare prin botez, au fost : Cumințenie și Pământ. Ele, împreună, trebuie să dea înțelegerea lucrului său, să fie cheia unui labirint cu fir călăuzitor spre substraturi. Cuvintele sunt neaoș românești și împreună rotunjesc androginul primordial : Adam-Pământ, iar cea ascultătoare de

bărbatul ei... Cumințenie.

În dicționarul Limbii Române (5) familiei restrânse a cuvântului (Cumințenie, cuminție, cumințit) îi găsim următoarele acreditări: cumințenie – înțelepciune, judecată, purtare bună, seriozitate, prevedere, prudență; cuminție –înțelepciune, deșteptăciune, seriozitate, cumințenie; cumințit – care a devenit mai serios, mai așezat, care s-a făcut mai înțelept, mai cu judecată. Pentru pământ, fără vreo trimitere la dicționar ne vom referi la materialul, la substanța din care își ia un trup..., parte din munte (Dați-mi un trup, voi munților!, cerea filosoful Lucian Blaga!), prin intervenția voinței, unui gând devenit idee. Pământul este lut, piatră, lemn, metal, este și unire a stihiilor la un soroc anume, într-un loc anume. Hic et nunc! Cu origine, ab initio se desfășoară un fir cu povestea-istorie a unui pământ disputat, de mai mulții oameni care-l revendică. Locul își va schimba vremelnic numele, însă nu și firea, adică va rămâne în tiparul său cumințit de decantările și limpezirile perpetue. Pământul larg nediferențiat, apoi plai, țară, regat, imperiu se atinge de fructul tuturor încercărilor și se cumințește. Urmărind firul, urcător la izvoare, adâncindu-ne în poveste vom vedea că ceea ce este azi pământul numit România în timpul cu alți trăitori, a fost numit în fel și chip. „Țara s-a numit Ramania, Pelasgia, Hiperboreea (...) , un plai binecuvântat al dacilor celor neastâmpărați undeva în nordul mijlocului lumii și al Europei, Țara Zeilor, Geticus Pollus (...), Dakșa (...), Țara Soarelui (6), Havillah (...), Tracia (...) Țara (B)a(S)arab(v)ilor..., Dacia, Geția, Iliria,..., Dacorománia,..., Bizanțul și ceea ce s-a numit Bizanț după Bizanț, Valahia, Țara Românească, Moldova, Transilvania, a vlaho-blahilor, a muntenilor, moldovenilor, a transilvănenilor, a basarabenilor și bănățenilor, oltenilor, bucovinenilor, a dobrogenilor, Țara Crișurilor, a maramureșenilor (...)... într-un cuvânt România (de azi)” (7). Această țară, moștenind Dacia cu ... nemuritori, păstrează în ea nimbul nemuririi. Vorbind despre ștafeta povestirii, vom vedea că povestea înnoită adaugă ceva, uneori uită cu, și fără intenție, alteori nu se poate spune decât la ureche, ori doar... prin dodii. Povestea, ca o istorie-incomodă (Vezi „Istoria... adevărului istoric”, Augustin Deac, Editura Tentant, Giurgiu, 2001; „O enigmă și un miracol is-

toric: Poporul Român" , Gh. I. Brătianu, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1988) poate fi încifrată în coduri, să poată fi pusă în păstrare de potrivnicii... , se poate ascunde într-un simbol, într-o operă de artă şi se poate arăta, prin iniţiere, în adevărul ei bine pus la păstrare, uneori hrană euharistică pentru ieşire din ascundere, să devină cunoaştere eliberatoare. Cunoaşterea poveştii tale, a pământului tău, devine o necesitate în vremuri tulburi. Se spune că o cunoaştere cu înţeles cere întâlnirea simultană a mai multor planuri : etică (cu legiuirea vremii şi cu tezaurul experienţei decantate, într-un obicei al pământului, perpetuat prin tradiţie şi prin trăirea vie a ritualului), raţiune (cu adevărul abstract, al iluminării carteziene) şi al voinţei de-a intra cu toată energia în scena vieţii. În cunoaştere, stând un sens al vieţii pe cale, la vremuri tulburi se ivesc conştiinţe individuale care sunt gata să exprime adevărul omenesc posibil şi să-l dăruiască celor de-un cuget.

Istoria adevărată se sprijină pe cinste, obiectivitate, logică şi adevărul limpede, demonstrabil. Ilustrăm cu o stare nefericită, când pentru adevăr câteva conştiinţe ale pământului românesc erau întemniţate (8). Într-o celulă de temniţă se înfiripă dialogul între Sergiu Al-George şi Nicolae Steinhardt: „A! Trebuie să se organizeze şi un curs, cu seminar, despre cultura dacică, lecţia inaugurală o va ţine el (C.Noica s.n): Dacii şi Pelasgii de la Nicolae Densuşianu la Vasile Pârvan. (...) Dacă ieşim de aici, am de gând să întocmesc (Sergiu Al-George s.n) un studiu amplu despre Brâncuşi, artistul care a înţeles cu adevărat India şi care cu geniu şi cu talent reprezintă tradiţia mitologică daco-română în cultura noastră. Ba şi Tradiţia ca atare în cultura şi arta universală.(s.n) Studiul meu va cuprinde şi capitole cu privire la Eminescu, Pârvan, Blaga şi Mircea Eliade. Cred că am să-l intitulez Arhaic şi Universal". În afara temniţei prigoana, împotriva românescului, declanşase mişcarea partizanilor din munţi; academia română respingea pe Brâncuşi, îl scotea din rândurile ei pe Blaga, iar cei scăpaţi de potera politică şi de temniţe, trăiau exilul departe de Pământul-Mamă. Istoria cerea adevărul şi acesta era rostit, adeverind spusa istoricului Gheorghe Brătianu : „adevărul rămâne oricare ar fi soarta celor care l-au servit"! Voinţa celor ce strigau din temniţă, ca şi a partizanilor din munţi este „curajul" definit de N. Steinhardt (9) : „... sarea pământului e curajul, Neostentativ, nedeclamatoriu, nu îmblânzit şi temător, ci dârz şi calm, asimilat fiinţei tale, trecut în inconştient".

A făptuit meşterul din Hobiţa un însemn în piatră ca să ne fie mărturie, precum stâlpul de piatră la hotarul unui legământ şi l-a numit, semnificându-i rostul, precum vor fi făcut demult, Iacov şi cu Laban, într-o scriptură . Altfel spus (10) „În trecerea lui prin piatra locului ţăranul Hobiţei a lăsat şi el urme la momentul Brâncuşi: urme discrete pentru cumineţenia pământului oltean". Pământul, ca un plai, ca o largă întindere de ţară atins de-o anume aripă a cumineţeniei cunoaşte cumineţirea şi aceasta devine o bine-cuvântare într-un nume ales pus unei mărturii, piatră de hotar: Cumineţenia Pământului.

Cumineţenia, personificare a femeiescului. Obiceiul pământului (pământul, ca spaţiu de vieţuire multimilenară, al strămoşilor noştri!) de-a plăsmui din lut bărbaţi şi femei este atestat de „gânditorii de la Hamangia". Legătura omului cu divinitatea se făcea printr-o intermediere materială, investită acestui fapt. Locurile îşi aveau „idolii" lor şi ei erau cinstiţi cum se cuvine, chiar atunci când înnoirile doctrinare impuneau alte ritualuri, cele vechi se continuau într-o tradiţie înrădăcinată ca o ciudată împletire a calendarelor. Tradiţia românilor, manifestă în calendarul popular, mitologia cu explicaţiile ei ştiinţifice, istoria veche relevă în substraturile vechi un pământ al amazoanelor-muieri într-o eră a matriarhatului. Credinţa dominantă era în atotputernicul Soare. Cercetând tezaurul acesta vechi Elena Niculiţă-Voronca (11) ne spune prin 1903 : „Credinţele s-au constituit după elemente, iar punctul principal de plecare este soarele. Aceea ce în timpul colectărei mi s-a spus de către oameni că – toate merg după soare!- e cu deplin adeverit". (Datinile şi credinţele poporului român!). În concluzia ei, la ampla culegere de informaţie din universul concret al satelor, spune: „Tot ce aduce viaţă, fecunditate, e de la Dumnezeu, şi tot ce aduce nimicirea acestei vieţi, stinghirirea ei e de la diavolul. Lumina şi întunericul stau faţă în faţă şi luptă care pe care va birui. După legile acestea ale naturei ş-au format cei vechi credinţele şi zeii lor". Să ne amintim că şi meşterul Brâncuşi va fi invocat naturalitatea**** (12) şi se va fi nutrit din comoara de proverbe***** a lui I. Zanne. Din perspectivă mitologică în Glia-Geea, în Dacia celui mai vechi regat feminin (13), găsim pe marea regină/preoteasă Dokia-Dacia. Mitronimul unui popor vechi, Dacia, este echivalentul Soriţei reprezentanta pe Terra a zeului Soare, ca îngrijitoare a focului sacru coborât din cer. Mamă, Regină, Preoteasă pe pământ, zeului din Cer/Soarele, spiritul tutelar al femeii se impregnează în substanţă şi dincolo de substanţă devine normă, religie şi trăire. Soluţia creştină întru Dumnezeul iubirii (Calea, Adevărul şi Viaţa!) trăieşte în Orientul care ne conţine, în spiritul sofianic în care maica-mumă este o preacurată izvorâre de viaţă şi sanctuar dumnezeirii. Peste cele vechi, prin încreştinarea înnoitoare şi venirea patriarhatului, se vor fi suprapus subtil alte legiuiri. Peste Glia Daciei, Sol invinctus , pogorât duh creştin şi întrupare a cuvântului va fi făcut din Mama-Regină o Maică a Domnului şi din pământul rodirilor sale binevestite o grădină a Maicii Domnului. Domnul din cer, Dumnezeu cu toată puterea cuvântului, Un Pater legiuitor, va fi tatăl nostru din cer, iar noi fiii Lui , locuitorii Patriei. Patria, fiecare după numele ei, devine un pământ cumineţit de noua legiuire şi într-o valorizare tainică a celor moştenite ale sfintei tradiţii. Starea de fapt, prezent perpetuu, trăire cu numele viaţă (Eva... generică!) este concretul grădinii înflorite. Permanenţa, privită de filozofi dincolo de timp, este ideea iscată de substanţă şi pusă în simbolul altfel vorbitor. Emblematică soluţia lui Brâncuşi, când pleacă cu gândul său de la universul abstract (colindase lumea şi gândul său ştia, apriori, ce să caute în piatră prin „tăietura directă"!) şi se apleacă asupra materiei concrete, asupra pământului din care el îsuşi fusese cândva născut, vorbeşte cu el şi îl sloboade contur pipăibil, întrupare rezonant eugenică, semănând cu femeia prototip, mamă a tuturor. Mângâierea mâinilor sale adaugă mayaua tainei ascunse, duhul dospit din sine – har dat celui „trimis" în misiune, după cum ni se mărturiseşte în vorba sa! Suflet din sufletul neamului cum ne va fi sugerat Coşbuc apartenenţa sufletului persoanei în sufletul neamului. El ştie să şlefuiască (infinitivul lung ar fi spus Noica!) pe chipul femeii cumineţenia, parcă în limbajul dinainte de Turnul Babel, unul pe înţelesul lumii nedespărţite. Iată cum prin artă, el „trimisul" coboară din esenţial în concret, plăsmuieşte ca la începutul timpului, din substanţă cu viaţă-n sine să ne provoace ideea cumineţeniei a pământului mărginit: România, dar şi nemărginirii de dincolo de limesul grădinii. Dacă ar fi să întocmim un pomelnic al femeilor emblematice ale pământului românesc, vom constata o coloană, tot fără sfârşit, sfredelind substraturi adânci. Din aceasta nu vor lipsi, numele lor, fiind încă neacoperite de cumineţenia anonimatului: Ecaterina Varga, Pelaghia Roşu, Ana Ipătescu, Elena Cuza, Elisabeta-Regina, Regina Maria, Ecaterina Teodoroiu, Martha Bibescu, Ioana Cantacuzino, Elena Văcărescu, Ana Aslan, Zoe Dumitrescu, Nadia Comăneci...

Pietrele... „vorbesc" Pietrele vorbesc celor ce le privesc, le ascultă, le întreabă. Uneori vorbesc ceea ce le-a spus natura, alteori prin cele scrise pe ele. Cele însemnate pentru vreme durează prin tăria substanţei. Aşa ne-au ajuns peste milenii cele de la Tărtăria, Piatra Rosseta cu hieroglifele, Codul lui Hamurappi şi multe obeliscuri mutate podoabe prin capitalele lumii. Ele se adresează celor

ce cunosc apriori scrisul, adică sunt inițiați și au fost scrise de uitații scribi, inițiați și ei. Chiar cioplirea unei pietre, să închipuie ceva anume, presupune cunoașterea specială : meșteșug și limbaj, performant în cazul celor recunoscuți geniali. Unele pietre doar mărturisesc, pentru că ăsta le-a fost rostul așezării lor speciale într-un loc anume, cum sunt pietrele de hotar. Hotare între spații, între lumi, între modalități diferite, separate de ceva. Pietrele vorbesc, gândului nostru observându-le „munca" în rostul naturii. Pietrele din apele curgătoare vorbesc prin rotunjire și lustruire: de rostogolire și statismul lor și au iscat proverbul ca o sentință a observației. Piatra lui Crăciun (Piatra Neamț) vorbește despre schimbarea dinastiei... observatorilor, ca o schimbare a actului identitar. Detunata, din Apuseni, ne spune despre o geologie frământată în care tunetul se împietrea în magma ivită din adâncuri să dea o piatră cerului, precum în deșert... o Kaba, căzută meteorit de închinare Islamului. Despre astfel de pietre și rostul lor ne-a vorbit, savant, ca nimeni altul, Mircea Eliade (14). Piatra Craiului seamănă cu o diademă uriașă de coroană regală și numele i s-a potrivit acestui munte românesc. Sfinxul din Bucegi, pare geamăn celui de lângă piramide și la fel de tăcut, vorbind prin tăcere, maiestuos enigmele.

Atunci când privim ceva trebuie să ne situăm în exterior, la conturul formei. Un întreg se mărginește ca o grădină cu un gard, ca un om împelițat, ca un fruct cu coajă, ca o țară cu frontieră... Îl putem vedea exterior și ne putem face un gând prin ceea ce lasă privirii forma, despre ceea ce este dincolo de ea, adânc în interior. Altfel spus, observăm concretul cu toate simțurile treze. Peste gardul, pe care îl atingem, putem vedea culorile grădinii; mirosul florilor îl adulmecăm; zumzetul albinelor, în dansul lor, îl auzim; sângele îl simțim, pulsând sub piele. Avem acces la un univers al concretului și acesta ne ispitește cu întrebarea: ce este dincolo de forma aceasta, de chipul acesta? Un exercițiu al contemplației exterioare iscă părerea despre ce e dincolo. Nicolae Steinhardt (un aristotelician... convertit întru cele ale lui Platon, prin îmbrățișarea creștin-ortodoxiei!) intuiește acest proces al cunoașterii de sine și ni-l istorisește (15), privind peste limesul pământului românesc, în căutarea sufletului acestuia vădit prin ... cumințenie: „Am avut acolo (la malul mării... s.n) senzația acută a limesului, a poporului nostru așezat de strajă, menit să întâmpine obida, supărările, amărăciunile, năpastele, lipsurile. O istorie stăpânită de sărăcie, de pustiiri, fără mângâieri și refugii. Doar codrul, bejania și resemnarea. Și darul înșurubării, înrădăcinării în straturi fertile fie ele mobile, trecătoare. Iată de ce a ieșit un neam flexibil și dur; sensibil ca marii foști bolnavi, ca și ei mai rezistent decât răsfățații sorții. Pe meleaguri ca acelea se va fi plimbat și Ovidiu, cu sufletul gol, cu mintea încremenită. O vegetație silită să se adapteze ecologic, o psihologie ținută să asculte lecțiile istoriei. Suntem legați de anumite arhetipuri majore, de sensuri primare, de totemuri care spun cumințenia pământului,(s.n) dar și de echivoca lui putere de îndurare, însoțită la acei care-l cultivă și-l locuiesc de sila pentru gracilități, farafastâcuri, suliman de tot soiul... Pentru prostie mai ales! Așa-i pe limes, pe linia întâi totu-i pe viață și pe moarte..." Vorbind despre cititorii sufletului românesc, și dincolo chiar de el („Eliade e formidabil... A înțeles ca nimeni altul că România e, în Europa, singura țară aptă a simți și iubi Orientul..." (16) Adăugăm câțiva cititori iluștrii (din lista indicată de filosoful N.St.) alături de cei citați mai înainte: Teohari Antonescu, Hasdeu, Pârvan, Nae Ionescu, Mircea Vulcănescu, Busuioceanu, Șăineanu.

De ce tace substratul? Răspunsul la întrebare îl dă un proverb românesc : „lauda de sine nu miroase-a bine!" În această sentință a înțelepciunii pământului românesc stă ideea tăinuirii. Lucrurile de preț, ca niște comori, se tăinuiesc. La tezaurul pus în păstrare, ca la orice lucru intim, nu se intră oricum. Smerit se intră în templu, în altare, în camera bună, la cele iubite. Teama de profanare (arătarea celor sfinte, ca un chip al dumnezeirii, pe care prin poruncă nu trebuie să-l vedem!) ne impune acțiunea, comportamentul. Aici hotarul se pune între cei de-un fel și ceilalți. Intrarea în spațiul consacrat cere parola, cuvântul potrivit, ritualul-procedură, adică inițierea prealabilă. Spațiului nostru i-a fost constant-comun: relieful- frumos marcat ca plai, plasat într-o „gură de rai", adică într-o armonie a unui cosmos etic; graiul – o latinitate bătrână și rezistentă într-o lume post Babel; o credință într-o Zeitate supremă, căreia I-am închipuit, flexibil, persoanele și i le-am adorat, adaptându-Le canoanele, după nevoia legiuirii pragmatice a vieții, pe cale. Aceste reguli ale viețuirii cereau tăcerea, mutenia, păstrarea castității, neluarea în râs a celor sfinte, respectarea poruncii iubirii aproapelui. Legitatea se naște dintr-un cod etic și o rațiune practică. Principiile, general valabile, au nevoie de învățătura de minte dată de experiența celor deja trăite și intrate în memorie. Între cele două planuri, cele experimentate, simțite nemijlocit și cele abstracte, primordial este cel al naturii concrete. Procesul ascunderii celor din orizontul tangibil într-un univers abstract, adică acolo unde nu poți intra decât cunoscând apriori codurile, ne este descifrat de C. Noica (17). „De fiecare dată spiritul trece de la substanță... la subiect, de la ceva dens dar opac, la ceva punctual și luminos. La început este o lume, la capăt o persoană". Simțire, procesare interioară, gând personal, apoi nevoia de-a împărtăși... ceea ce s-a încuibat în minte: învățătură. Trecerea de la o formă de univers la o altă formă. Omul vrea să înfrunte universalul și să comunice cu toată lumea. El începe cu universalul concret – adică își scoate din minte gândul personal și făptuiește lucrul concret, o statuie bunăoară!- și sfârșește în universul abstract, adică prin limbajul artei, al operei, induce privitorului inițiat (lumii!) gândul său cuprins în forma substanței. Ne lămurește filosoful (18): „Universalul concret este ca substanța lui Hegel lumea în densitatea ei cu bogăția ei știută și neștiută. Universalul abstract este ca subiectul, conștiința care deține lucrul până la aparenta lui desfințare. Căci aceasta este funcția cunoașterii, să-și desfințeze, să-și mănânce obiectul. (...) obții universalul abstract secătuind pe cel concret (...) Te hrănești din substanța ta spirituală, atunci când cunoști și te cultivi" Apoi, „În toată cultura se trece de la universalul concret la universalul abstract". Iată un motiv să nu devoalăm tainele, să nu strivim corola de minuni a lumii, după cum ne atenționează alt filosof, dacă vrem să ne păstrăm tezaurul, noi înșine, fără a-l înstrăina dincolo de limes, în păstrare la cel înfometat și potrivnic. În trimiterea sa la ceea ce se întâmplă în arta românească, cu referire la procesualitatea unei contopiri de sensuri, C. Noica spune (19) : „O asemenea contopire, sau mai degrabă o trecere și o alunecare de la un plan la altul este caracteristică pentru noi și în conținutul ei : ni s-a părut că uneori se preia anorganicul în organic (s.n)în cadrul artei noastre, așa cum a făcut Țuculescu în pictura sa din ultima fază, sau cum făcuse Brâncuși". Referirea la ... ochii vii ai materiei inerte, fiind aici evidentă!

Sfânta tradiție românească, ritualul în altarul creștin sunt o singură voce, consonantă, privind scoaterea din ascundere : la cele sfinte nu intră decât cei convertiți, lor fiindu-le aduse darurile să se împărtășească din tainele substanței spiritualizate: „luați... mâncați!... Beți dintru acesta...!" Sfânta tradiție românească, în sine un atribut al cumințeniei, este puntea de cuminecare între planurile în discuție, este cheie de înțeles pentru cele ascunse în substraturi. Rânduieli vechi își țin rostul într-o logică a pământului/lege a pământului, concomitent cu canoanele, formule rafinate ale dogmei creștine venite mai târziu, să dea limpezire gândului mai elaborat, trecut recurent prin stările experimentate. Legile și obiceiurile dau mereu conturul lumii. Păstrarea celor sfinte, în tezaurul garant, fără strivirile rătăcirilor, ne impune starea de cumințenie.

Concluzie: Anul 2016, dedicat împlinirii a 140 de ani la

nașterea lui Constantin Brâncuși ne impune o aducere aminte, o pomenire specială. Acțiunea de interes național, privind recuperarea în proprietatea Statului Român a operei Cumințenia Pământului este un prilej-test, de evaluare a spiritului civic și de acțiune a simțirii românești într-un alt Babel, post Babelul cotidian. Încercarea noastră de aici s-ar dori un antidot împotriva cârtirilor gratuite și dezorientate, privind scopul subscripției publice. Am argumentat aici asupra semnificației operei, ca simbol, emblemă, a felului nostru de-a fi. Pornind de la numele, semnificat de limba română și de la considerațiile unor „arbitrii" licențiați-filozofii nostri, am dorit să atenționăm că această lucrare este chipul pământului nostru impregnat cu înțelepciunea trăirii multimilenare, este maternitatea fertilă care ne-a ținut substanța sub același cod genetic. De aici și un îndemn posibil Vieții noastre, pe Calea Adevărului : Respirați aerul din văzduhul mamelor îngenuncheate de vreme! Pipăiți-le cu ochii deschiși lumina, din care ați izvorât lumină proprie, pe tatăl solar! Adulmecați-le iubirea în locurile aşezării de acasă! Sorbiți-le sânii ca într-o împărtășire esențială! Ascultați-le bătăile inimii, ca niște clopote, bătând în adâncurile și ele fără sfârșit! Apoi... Apoi, cu siguranță vă veți fi cuminecat de firea-vă dăruită a unui pământ demult cumințit, să fiți și voi nemuritori!

Mihai SPORIŞ

Bibliografie:

1. C. Noica, *Cuvânt împreună despre rostirea românească*, Ed. HUMANITAS, București, 1996;
2. Geo Stroe, *Dacoromânia nemuritoare-Legende şi realităţi*, Ed. TEMPUS, Bucureşti, 1999, p.22;
3. C. Zărnescu, *Aforismele lui Brâncuşi*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 2009, p.99 (aforismele 148; 151 şi 153!) ;
4. M.Sporiş, *Semne şi sensuri ale sacrului în arta lui Constantin Brâncuşi*, Ed. Intol Press, Râmnicu Vâlcea, 2012;
5. *Noul Dicționar Universal al Limbii Române*, Ed. LITERA INTERNAȚIONAL, 2006, p.322;
6. Pr.D.Bălaşa, *Istoria Dacoromâniei sau Țara Soarelui*, Ed. TEMPUS DACOROMÂNIA, Bucureşti 2003;
7. Vezi *op cit.(2)* p.5-6;
8. N. Steinhardt, *Primejdia mărturisirii-Convorbiri cu Ioan Pintea*, Ed.DACIA, Cluj-Napoca, 1993, p.142-143;
9. *Op.cit. (8)* p.147;
10. M.Sporiş, *Amprente în marmura istoriei*, Ed. ALMAROM, Râmnicu Vâlcea, 1997, p.29;
11. Elena Niculiță-Voronca*, Datinile şi credinţele poporului român*, Ed. SAECULUM I.C, Bucureşti,1998 (după ediția de la Cernăuți, 1903), p.17;
12. *Op.cit.(3)* p.153-154;
13. *Op.cit.(6)* p.44;
14. M. Eliade, *Tratat de istorie a religiilor*, Ed. HUMANITAS, Bucureşti, 1992, Cap VI, *Pietre scare...*, p.205-223, cap. VII, *Pământul, Femeia şi Fecunditatea*, p.229-230 ;
15. *Op.cit. (8)*vezi „limes" p.149;
16. *Op.cit. (8),* p.143-144;
17. *Op.cit.(1),* vezi *Viaţă şi societate-În cătune şi colibe,* p.225;
18. *Op.cit.(1*),vezi *Viaţă şi societate- În cătune şi colibe.* p.225-227*;*
19. *Op.cit.(1),*vezi *Creaţie şi frumos-Frageda fire,* p.381-385;

****Constantin Brâncuşi**, Op. cit (3*), p.77-78, textul 45 : „Cumințenia pământului... a fost încercarea mea de a da de *fundul oceanului* cu degetul arătător (încercarea de a atinge vechimea, *arhaicul*). Căci mi-a fost prea mare spaima când i-am ridicat vălul... Femeia nu trebuie niciodată dezvăluită... Isis trebuie să rămână acoperită sub cel puțin unul din cele şapte văluri ale frumuseții sale, sub cel al misterului – care îi oferea şi prețuirea şi nemurirea. Cumințenia pământului a fost, pentru mine, ceea ce este cu mult mai adânc femeia – *dincolo* de psihologia Dumneavoastră!

***Despre **Cumințenia Pământului**, **Constantin Zărnescu,** în op, cit. (3), p.12, spune: „Cumințenia* (Înțelep-ciunea) *pământului este o ființă liniştită, sigură, umilă şi paşnică, pentru că nu se apără cu nimic (ținându-şi mâinile încrucişate pe piept) decât cu puterea şi spiritul privirii ei ațintite în față, cu înțelepciunea-i senină de pe frunte, cu demnitata-i severă. Ea se află deja pe un bun început de drum al înțelepciunii, nicidecum pe cel al desăvârşirii.Cominţenia pământului, ca înţelepciune a firii celei mai simple şi a ţărănei, este probabil cea mai autentică imagine a omului arhaic care a locuit cu mai multe mii de ani în urmă în Sud-Estul Europei"*

*** *... Şi dvs.greşiţi atunci când spuneţi că nu este nevoie să li se mai dea nume operelor mele!... pentru că fiecare lucru al lui Dumnezeu, trebuie să fie numit! (Dixit... **Brâncuşi!**,op.cit-(3) p.98, text 148!)*

**** *...Naturalitatea, în sculptură, constă în gândirea alegorică, simbol şi sacralitate, sau în căutarea esenţelor ascunse în material, iar nu în reproducerea fotografică a aparenţelor exterioare. Sculptorul este un gânditor, iar nu un fotograf al unor aparenţe derizorii, multiforme şi contradictorii. (* Dixit... **Brâncuşi***!, op.cit (3),p 84-85, Text 83).*

******...Anticii iubeau maximele, iar ţăranii noştri îşi păstrează proverbele (...)Rapacitatea şi concurenţa au omorât regulile seculare ale Naturalităţii. Înapoi la natură!- şi la naturalitatea filosofică, adică la „Cumințenia pământului". (Dixit... **Brâncuşi***!, op.cit. (3) p.84, Text 82).*

Foto: Ion Cozma

Întâlnirea Seniorilor de la Consiliul Județean, 2016

REUNIUNEA SENIORILOR DIN EDUCAȚIE ȘI CULTURĂ
-O MANIFESTARE, DE SUFLET, SELECTĂ-

Gheorghe PANTELIMON

„Fără mare trudă viața n-a dat oamenilor nimic” (HORAȚIU)

Pe 24 noiembrie 2016, în Sala „Mircea cel Bătrân” a Consiliului Județean Vâlcea a avut loc Reuniunea seniorilor vâlceni din educație și cultură, ediția a IV-a, dedicată mărețului act istoric de la 1 Decembrie 1918 – Marea Unire și sărbătoririi Zilei Naționale a României.

Acțiunea inițiată de Asociația Seniorilor s-a desfășurat sub egida Consiliului Județean Vâlcea, a preşedintelui instituției, Constantin Rădulescu şi a constituit un etalon din punct de vedere al organizării, conținutului de idei și eficienței.

Echipa, care a dat viață unui proiect generos, a fost alcătuită din cadre didactice cu o îndelungată experiență profesională: Ghe. Dumitraşcu, secretar general al Asociației Seniorilor din Educație, Știință şi Cultură Vâlcea – moderatorul acțiunii, Dumitru Vlăduț, Nicolae Dinescu, Paula Comisarschi, Ioan Luca, Nicolae Tănăsoiu şi Mircea Daneş. Au răspuns invitației peste 50 de persoane, inspectori şcolari haretieni, specialişti din domeniul culturii, creației artistice, al activităților educative extraşcolare, mai ales din perioada 1968-1989, care au slujit cultura şi învățământul vâlcean cu pasiune, conştiință şi responsabilitate profesională, cu iubire de neam şi de țară, cu dragoste față de semeni.

Programul, realizat cu sprijinul Consiliului Județeaan Vâlcea, al Inspectoratului Şcolar Județean şi Direcției Județene pentru Cultură Vâlcea s-a remarcat prin originalitate şi ținută. După deschiderea lucrărilor, istoricul Gheorghe Dumitraşcu a ținut o conferință cu tema: „Participarea României la Primul Război Mondial şi împlinirea idealului național”, în cadrul căreia, printre altele, a combătut tendințele de denaturare a adevărului istoric care consideră această participare cu scop de agresiune, de cucerire.

La această sărbătoare, cu semnificații aparte, reprezentanți de frunte ai autorităților județene au exprimat prețuirea față de profesori, recunoştința față de contribuția şi meritele lor remarcabile în pregătirea şi formarea generațiilor tinere, a viitorilor cetățeni, la păstrarea, promovarea şi dezvoltarea culturii vâlcene şi naționale. În cuvinte emoționante, prefectul județului Vâlcea, d-l Radu Renga a adus un omagiu generațiilor de profesori, care prin vocație şi printr-o activitate merituoasă au făcut istorie în învățământul vâlcean, au dat sens şi valoare muncii la catedră, au contribuit în mod substanțial la creşterea calității actului educațional, la ridicarea nivelului de cultură al cetățenilor. În semn de respect a acordat Asociației Seniorilor din Educație, Știință şi Cultură din județul Vâlcea, în numele Guvernului României, o Diplomă de Excelență. Totodată i-a îndemnat pe cei care se află în prezent la catedră să desfăşoare o muncă de educație de calitate, cu accent pe educația patriotică şi să-i ajute pe copii şi tineri să învețe, să se pregătească în mod stăruitor.

Un mesaj patetic a adresat seniorilor vâlceni dl. Constantin Rădulescu, preşedintele Consiliului Județean Vâlcea, preşedinte de onoare al Asociației Seniorilor, prin care îi felicită pentru rezultatele muncii lor de o viață şi îi sigură că merită toată dragostea şi prețuirea generațiilor mai tinere, a întregii societăți. „Vă mulțumesc pentru eforturile făcute, pentru mulți dintre dumneavoastră nerăsplătite aşa cum s-ar cuveni, pentru zeci de ani de muncă şi sacrificii şi vă asigur că meritați cu prisosință o viață senină şi liniştită, fără grija zilei de mâine sau a lipsurilor materiale. Dumneavoastră sunteți clasa de elită de la care întreaga comunitate are de învățat şi în fața căreia mă înclin cu deosebit respect şi admirație”.

Fiecare participant a primit din partea Consiliului Județean un Mesaj de recunoştință şi o Diplomă de Excelență, iar doamnelor li s-a oferit câte un frumos buchet de flori.

În cadrul întrunirii şi-au expus opiniile şi au făcut propuneri interesante mai mulți veterani ai învățământului şi culturii profesorii: Alexandru Popescu Mihăeşti, preşedintele Asociației Seniorilor, Adrian Luca, directorul Casei Corpului Didactic Vâlcea, care a transmis un mesaj din partea conducerii Inspectoratului Şcolar Județean şi a C.C.D., Valeria Rusu, Nicolae Dinescu, Florin Epure, director executiv al Direcției Județene pentru Cultură Vâlcea, Ghe. Vieru, Mihai Moldoveanu şi Ion Gherghinaru, foşti inspectori şcolari generali, Gheorghe Stanciu şi Gheorghe Ploaie, foşti inspectori şcolari generali adjuncți, Sanda Augustina Constantinescu, care a condus o perioadă destinele culturii vâlcene, Gheorghe Creangă şi Ioan Luca.

Pe baza unei bogate experiențe profesionale şi de viață, vorbitorii au făcut, în mod obiectiv, referiri la situația învățământului vâlcean şi românesc, din trecut şi de astăzi, la misiunea socială a şcolii, a profesorilor, în educarea tinerei generații, în promovarea valorilor autentice ale culturii naționale. S-a apreciat că neajunsurile care se manifestă aparțin sistemului şi reclamă transformări profunde, de conținut, modernizarea întregii activități în pas cu cerințele şi exigențele actuale. Pentru progresul şi properitatea țării, a românilor, trebuie să se facă politică în slujba interesului național, cu simț patriotic, altfel nu vom putea evolua ca națiune.

Foto: Ion Cozma

Întâlnirea Seniorilor de la Consiliul Județean, 2016

DUMITRU GHERGHINA, PROFESOR DOCTOR ŞI LITERAT

Constantin E. UNGUREANU

Profesorul doctor, Dumitru Gherghina, este absolvent al Şcolii Pedagogice de Băieţi din Râmnicu-Vâlcea, ca şef de promoţie, şi al Facultăţii de Filologie a Universităţii „C.I.Parhon", Bucureşti, cu un doctorat în filologie, Universitatea din Craiova, teza „Mihail Kogălniceanu-prozatorul", dată publicităţii în Editura Sitech, Craiova, 2000.

A funcţionat ca profesor de limba şi literatura română la Şcoala Generală Dozeşti-Vâlcea 10 ani), apoi la Şcoala Normală „Ştefan Velovan" din Craiova (30 de ani). A ocupat funcţiile de director, director adjunct, inspector si lector universitar la Colegiul Pedagogic de Institutori, Universiatea din Craiova. Este director fondator al Editurii Didactiva Nova din Craiova, din anul 1993 şi în prezent. A susţinut numeroase comunicări la sesiunile şi simpozioanele organizate de universităţile Craiova, Piteşti, Alba-Iulia şi în judeţele Olteniei. A publicat studii în revistele de specialitate, la nivel naţional: „Limba română", „Limbă şi literatură", „Limba şi literatura română pentru elevi", „Revista de pedagogie", „Tribuna învăţământului", „Învăţământul liceal şi tehnic-profesional" ; reviste literare naţionale: „Ramuri", „România literară", „Steaua". A fondat şi condus „Didactiva Nova", o revistă de informare şi cultură didactică, poate unica în ţară, în care publică permanent. A elaborat şi publicat peste 50 de cărţi ştiinţifice, ghiduri metodologice, individual şi în colaborare. Şi-a exercitat nobila profesie de profesor de limba şi literatura română ex professo. Urmare a acestei activităţi didactice prodigioase, numele profesorului doctor Dumitru Gherghina, un adevarat mentor, a devenit arhicunoscut în lumea pedagogică.

Dar profesorul doctor Dumitru Gherghina este şi un scriitor de talent, poet şi prozator,autorul a trei volume de poezii: „Nostalgii tardive" (2012), „Confesiuni de-o clipă" (2012), „Diamantele inimii" (2013), toate publicate la Editura Sitech, Craiova. Urmează un „Florilegiu" (antologie lirică), Editura MJM, 2015. A publicat si proză „Hai-hui printre amintiri", Editura Didactica Nova, Craiova, 2013, şi „Între pământ şi cer", Editura MJM, 2014.

După propria-i mărturisire, încercări de a urca Parnasul s-au manifestat încă din adolescenţă, era primul său experiment liric, dar a publicat în momentul în care s-a descoperit pe sine, când flacăra creaţiei a sporit în intensitate, depăşind faza manierismului adolescentin.

Ajuns pe „plaja bătrâneţii", în prag de a deveni octogenar, urcă vertiginos pe muntele mitic din Hellada şi, dominat de fiorii „marii treceri", de sentimentul melancoliei fragilităţii umane, încredinţează invenţiei lui Gutenberg volumul de poezii „Cântec în amurg", apărut in Scrisul Românesc, Fundaţia-Editura, Craiova, 2016. Amurgul, metaforă simbol, strâns legat de ideea de Apus, di-

recţia în care coboară, se stinge şi dispare soarele. Simbolizează bătrâneţea, sfârşitul vieţii, exprimă finitul unui ciclu, prin pregătirea unei reînnoiri, urmare a unui „alt început": „De când mă ştiu-spre mâine, ca-n trecut,/ Tot rătăcesc pe orizonturi vaste,/ Şi clătinându-mă mereu între contraste,/ Dau viaţa vamă altui început."

De asemenea, amurgul sugerează frumuseţea nostalgică a declinului şi a trecutului. Este imaginea melancoliei şi a nostalgiei.

Volumul de poezii conţine o fuziune de elemente contrare (viaţa şi moartea; ziua şi noaptea; lumina şi întunericul), pe care poetul le uneşte cu talent. Poezia lui Dumitru Gherghina se naşte din inspiraţie: „Ca focul sacru mă retrag în mine/ Şi inspiraţia, ad-hoc, îmi vine...", dar şi din meditaţie, filosofează despre viaţă şi moarte, despre trecerea ireversibilă, inexorabilă a timpului.

Acum, când, în general, poeţii ignoră prozodia calsică, renunţând chiar şi la punctuaţie, poetul Dumitru Gherghina recurge la o versificaţie tradiţională, supusă regulilor ritmice, metrice şi muzicale, dar, pe alocuri, se observă şi unele tendinţe ce ţin de modernism.

În ceea ce priveşte curentele literare, Dumitru Gherghina se autodefineşte: „Poemele şi prozele mele/ plăsmuite, de obicei,/ în nopţile cu insomnii rebele.../sunt clasice, romantice, realiste,/ dar cuprind şi scene idilice/ cu ţărani arătoşi şi recolte prolifice.../ Deşi cu sătenii am fost şi sunt altruist,/ nu-mi surâde deloc ideea/ Să fiu etichetat retrogradsemănătorist./ Cu toate că am fost şi sunt un temperament vulcanic,/ Nu vă ascund: „am fost şi rămân un... clasic!"".

Cu unele excepţii, poeziile au o organizare strofică, în catrene, mai rar în distihuri, dar sunt şi poeme în care versurile nu apar grupate în strofe, ci se înlănţuie de la început până în final, după concepţia şi mesajul artistic transmis de poet, fără a le mai supune regulilor prozodice: „Bunilor şi străbunilor mei", „Dans perpetuu", „Luciditate", „Indiferenţă", „Poveste de iarnă". Sunt şi poezii în care combinarea versurilor este variată ca modalitate de grupare: „Metamorfoză", „Citesc... şi ascult", „Retrospectivă", „Te crezi etern", altele atrag atenţia prin simpla lor înfăţişare, în funcţie de

intenția artistică a autorului şi de fantezia lui. „Cea mai adevărată poezie, afirmă Shakespeare, e aceea în care se află cea mai mare închipuire.” „În imaginație, nu poate pune ordine decât arta, poezia”- arată Goethe. Imaginația, după Immanuel Kant, „este aplicarea generalului la particular”. Scriitorii trebuie să aibă în vedere permanent păstrarea unui echilibru dintre cele două categorii filosofice: generalul şi particularul. Aria tematică şi ideatică, mai precis temele şi motivele reprezintă generalul, iar imaginile poetice create țin de sfera particularului. Fortuna labilis(lat. soarta alunecoasă), viața şi moartea, trecerea ireversibilă a timpului, sentimentul nostalgiei, cu dorința de a revedea paradisul copilăriei atât de mult iubit, de a revedea persoane apropiate, de a retrăi momente din trecut, şi iubirea sunt temele fundamentale ale volumului „Cântec în amurg”.

Îmbinând lirismul cu meditația, Dumitru Gherghina filosofează pe tema „fortuna labilis”, frecvent întâlnită în opera scriitorilor străini şi români, începând cu Miron Costin, în poemul „Viiața lumii”: „...scrisu-ț-am şi eu această mică carte, a căriia numile îi ieste „Viiața lumii”, arătându-ți pre scurtu cum ieste de lunecoasă şi puțină viiața noastră şi supusă pururea primejdiilor şi primenelilor”. Iată şi un fragment din acest poem: „A lumii cîntu cu jale cumplită viiața,/ Cu griji şi primejdii, cum ieste şi ața/ Prea supțire şi-n scurtă vreme trăitoare/O, lume hicleană, lume înşelătoare,/ Trec zilele ca umbra, ca umbra de vară;/ Cele ce trec nu mai vin, nici să-ntorcu iară./ Trece veacul desfrînatu, trec ani cu roată,/ Fug vremile ca umbra şi nici o poartă/ A le opri nu poate. Trec toate prăvălite/ Lucrurile lumii şi mai mult cumplite./ Şi ca apa în cursul său cum nu să opreşte,/ Aşa cursul al lumii nu să conteneşte./ Fum şi umbră sîntu toate, visuri şi părere.” După cum se observă, în ultimul vers al poemului, apare şi motivul „Vanitas vanitatum et omnia vanitas” (lat. „Deşertăciunea deşertăciunilor, totul e deşertăciune”).

Viața omului e limitată şi orice ar face, el nu poate împiedica clipa fatală: „A curs viața mea.Mai curge şi-acum,/ S-a topit ca un bulgăre de zăpadă,/ A ars ca un codru verde, dar n-a scos fum.../ Azi e o stea ce urmează să cadă.” („Aproape de capătul drumului”). Căderea stelei, în popor, înseamnă moartea unui om. Prin caracterul ei celest, steaua este şi un simbol al spiritului, al conflitului dintre forțele spirituale şi cele tenebroase: „Ca un falnic fluviu a curs viața mea,/ Ca Amazonul, Nilul, şi ca râul Cerna/ Sau ca alte-nvolburate ape, spre o stea/ Care m-a ajutat, enorm, să străpung bezna” („Curriculum vitae”). „Deşi se închide cercul, a mai rămas puțin:/ O țandără de viață, plină de-amar şi chin”(„Mereu am crezut...”).

Teama de moarte aminteşte de capodopera blagiană „Din adânc”: „Mamă,-nimicul-marele! Spaima de marele/ îmi cutremură noapte de noapte grădina./ Mamă, tu ai fost odat’ mormîntul meu./ De ce îmi e aşa de teamă-mamă-/ să părăsesc iar lumina?”. Iată şi câteva versuri din poezia lui Dumitru Gherghina: „La senectute, mi-e frică de înalt,/ Mă tem de veşnicul Apus/ Şi ocolesc tărâmul celălalt,/ Cărările ce duc prea sus”(„Nu sunt un temerar”). Eul liric apare în ipostazele de „turist” şi „alergător neobosit” prin „labirintul vieții”, aceasta fiind asemuită cu o călătorie: „C-am fost şi eu un biet turist, în astă lume,/;”, „Eu mă comport ca un vajnic turist/ Mereu sunt la proră, ca-naintaş”(„Presimțire); „De-o viață alerg pe drumul ăsta lung.” („Alergător neobosit”) Acest ultim stih ne duce cu gândul la celebrul vers din capodobera lui Dante, „Divina comedie” (Purgatoriul): „Il vivere è un correre alla morte”(it.: „Viața e o alergare spre moarte”). O asemănare cu proverbul arab: „Cu primul pas făcut după naştere, omul îşi începe călătoria spre mormânt”.

Ajuns la vârsta înțelepciunii, poetul constată: „E mult mai dumnezeiesc filonul vieții/ Decât eternitatea strivitoare-a morții.../ Chiar dacă viața-i ticăloasă şi absurdă, uneori,/ Rămnim cu toți să o trăim de două ori.. La fel, Brâncuşi exclama: „O, viața noastră rămâne un lucru atât de frumos, de miraculos, de dumnezeiesc, încât nu am putea-o substitui cu absolut nimic, niciodată. „Omnes una manent nox”(lat. Pe toți ne-aşteaptă aceeaşi moarte). „Ea ne pândeşte zi şi noapte./ Rămâne pentru noi un veşnic paradox...”. Versurile: „Mă strigă uneori „un nu ştiu cine”,/ „un nu ştiu ce” m-atrage penserat...” ne amintesc de celebra poezie a lui Blaga, „Glas de seară”: „Cuvânt încearc-a se rosti:/ Veni-va zi! Veni-va zi!,/ Înmormântat în astă stea,/ În nopți voi lumina cu ea”. Incertitudinea stingerii sale îl frământă şi pe Dumitru Gherghina: „Nu ştiu cum va fi stingerea mea.../ Aş vrea să fie cât mai blajină.../ Mult am urât-o, puțin am dorit-o!/ Cândva sunt sigur că o să vină.../ Încerc să o alung.../ Eu n-am chemat-o!” („Nu ştiu cum...”). Aceste versuri ne conduc cu gândul spre romanul lui Marcel Proust, privind enunțul interogativ: „Cum ți-ar plăcea să mori?”. Spaima „marii treceri” îl obsedează pe poet: „În mine nu mai este viața mea!/ Ea pâlpâie în floarea din fereastră,/ E în trecut şi în amintirea noastră.../ Nu mai e în mine, s-a mutat... în stea”. Creația îl salvează, prin aceasta, înfruntă veşnicia. „Stau solitar pe plaja bătrânții.../ Vai turnutile vieții către apus se-nclină,/ Pe ale lor creneluri s-aşază- semnul vieții-/ Păsări de noapte, blânde, scăldate în lumină” („Motiv de întristare”). Moartea, fiică a nopții şi soră a somnului, coexistă cu viața ca două forțe contrare, întunericul şi lumina.

Tema ființei umane amenințate de moarte se asociază, în lirica lui Dumitru Gherghina, cu ireversibilitatea timpului, cu motivul lui „Fugit irreperabile tempus”, tristul emistih din „Georgicele” lui Vergiliu. Versurile sale pe cele două teme reprezintă un adevărat lamento: „Azi sunt un om trist, în amurg.../ Ora amiezii nu mai e dulce,/ Zilele mele spre Apus curg, şi... tot curg,/ În cerul ei, luna a plecat să se culce” („Au trecut anii...”). „Tiptil vor trece anii ca nişte şoapte,/ Mă-ndrept vertiginos spre Miazănoapte.../ Călătoresc, inevitabil, spre Apus.../ Anii frumoşi sunt sterşi de pe retină”. („Trece vremea”). Timpul, „imaginea mobilă a veşniciei” (Sf. Augustin), pentru Baudelaire, este „duşmanul vigilent şi funest al omului, obscurul duşman care ne roade inima”. Timpul uman şi al tuturor ființelor este finit, numai timpul divin este infinit: „Alunecând, din treaptă în treaptă,/ Pe scara timpului făr’ de sfârşit,/ Un suflet rătăcit, în ceață-aşteaptă.../ Firescul semn... că l-am găsit...” („Răspuns pentru eternitate”). Motiv de reflecție, timpul, mare meşter, orânduieşte toate lucrurile, pune ordine şi în gândurile şi sentimentele poetului.

„Nostalgiile tardive” reprezintă o constantă în cele patru volume de poezii ale lui Dumitru Gherghina: „Nu lăsați amintirile să piară!/ Să nu uitați, repet a mia oară!.../ Plonjez adesea, nostalgic, în trecut,/ Să-l reînviez, aş vrea atât de mult!...”. „Să înviez trecutul e un vis/ Ce îl înfăptuiesc , plenar, numai prin scris...” („Vis”). Îl „arde” un profund sentiment de tristețe provocat de o dorință repetată de

a revedea Rusăneştiul, paradisul copilăriei sale, scăldat de râul Cerna: „Zdrobit, alerg spre satul de-altădată,/ Urc, pe brânci, treptenguste de argilă,/ Ascult, apoi, cum plânge Cerna revărsată,/ Când piere-n unde-i, înecată, o copilă...” („Alergător neobosit”). „Şi râul mă poartă în Paradis, sub cerul autumnal, cu nor.../ Rusăneştiul e Pasărea Phoenix/ Trezită în romantic decor...” („Cântec in amurg”). „Rusăneştiul- sat natal,/ Şi cu Cerna în aval,/ Pentru mine-un Paradis-/ Le-am nemurit şi în vis”. Acolo se află ființele cele mai dragi: părinții, bunii şi străbunii poetului: „Sunt mândru că voi sunteți străbunii mei,/ De aceea, când mă întorc la rădăcini-/ Şi umblu peste câmpuri, prin mărăcini,/ Mă tem să nu vă calc în picioare” („Bunilor şi străbunilor mei”).

Şi iubirea, aflată în amurg, pentru poetul octogenar, a devenit amintire şi reverie: „Steaua ta, iubito, se duce spre apus/ A mea, peste lespedea mamei, încă mai arde,/ Nu este misterul morții atât de ascuns/ Cât de greu e-amurgul,când peste noi cade!”. „Eram îndrăgostiți pe atunci.../ Eu, Făt-Frumos, iar, tu, o zână-/ Ne confesam sub clar de lună.../ Visam la nuntă şi... la prunci” („Până când”). Alte poezii cu tematică erotică: „Ce amurg, draga mea!”, „Un vis pe-o plajă”, „Tu eşti...”, „Te caut...”. O poezie scrisă cu talent, pe aceeaşi temă, este „Dans perpetuu”, nemaifiind supusă unor reguli prozodice. Poetul renunță la criteriul distinct al poeticului, esențialmente de ordin fonic. Se pare că iubita este chiar soția, iar dansul simbolizează viața petrecută în doi, în familie: „Cu mine ai valsat minunat.../ Şi vom valsa până la adânci bătrânețe!/ Ca un soare ai iradiat,/ Pretutindeni, căldură şi doar frumusețe./ În final, ne-am fixat un țel sublim:/ Să dansăm printre galaxiile cerului./ Mereu împreună, să valsăm mai departe,/ Să stingem gerul năprasnic al golului cosmic/ Cu iubirea noastră să-nvingem frica de moarte”.

Câteva poezii sunt cu dedicații speciale, pentru părinți, bunici sau pentru colegii normalişti.

Pe lângă faptul că este un poet celest, este şi un poet de tip confesiv propriu-zis: „Mă confesez întruna-umila jucărie-/ Ca martor al supremului secret/ Ce mă împinge spre zădărnicie/ Pierdut între plăcere şi regret” („Curriculum vitae”). Alte poezii: „Sinceritate”, „Autoportret”, „Remember”, „Spovedanie”, „Poveste de iarnă”.

Interesantă este poezia „Indiferență”, în care poetul îşi închipuie propria-i înmormântare, precum Macedonski, în capodopera sa, „Noaptea de noiembrie”: „În timpul ce mi se ridicau imnuri de slavă,/ Litanii funeste ori sacre prohoduri,/ Groparii zeloşi îmi pregăteau casa subpământeană”. Dar pe marginea gropii, mai jubilau unii impostori pe care potul îi tratează cu indiferență: „Sper, până la urmă, când voi putea,/ Să-i omor şi eu cu... indiferența mea!”.

Motive literare: amurgul, tristețea, amintirea, izvorul (fântâna), visul, cercul, ziua şi noaptea, lumina şi întunericul. Melancolia determină caracterul predominant elegiac, iar prin amintire, autorul evadează în trecutul propriei vieți, reținând imagini păstrate în memorie: „Nu lăsați amintirile să piară!”. Dacă în poezia lui Blaga, „fântâna” capătă atribute ale oglinzii în care apare „cerul jefuit de stele”, la Dumitru Gherghina, este un simbol al regenerării: „Voi mai găsi resurse creatoare în ființa mea bătrână?/ Va fi-nsetatul suflet vecin cu o fântână?”. Izvorul, ca motiv literar, acoperă întreaga semantică şi simbolizează, în general, orice origine, viața interioară şi energia spirituală, harul, sursele de inspirație: „Îmi susură izvorul artei şi al luminii.” „Izvorul artei, azi, e îmbâcsit de zgură”; „Izvorul vieții-nave de vorbe moarte,/ Salvându-i pe cei fără cuvinte.” („Autoportret”). Izvoare-documente: „Mă obsedează azi primordialele izvoare,/ Hrisoavele ce nu s-au mistuit în scrum”; „O, dac-aş izbuti să le descurc,/ La vechile izvoare, teafăr, să mă urc,/ Poate-aş găsi-n adâncul lor, pitite,/ Atâtea lucruri ce n-au fost rostite.”

Lumina înseamnă cunoaştere, spiritualitate, învățătură, simbolizează viața, mântuirea. „Stindardul nostru-a fost lumina”; „Lumina-i tot ce-avem mai sfânt, pe-acest pământ!”; „Pioşi, luminii sacre ne-nchinăm...”; „Cuvine-se luminii să-i aduc/ Prinos adânc, de mulțumire/ În versul meu, poate, caduc/ Țâşnit, însă, curat, doar din iubire”.

Cercul, simbol fundamental, sugerează perfecțiunea. Paradisul terestru este circular. În poeziile lui Dumitru Gherghina, simbolizează timpul definit ca o succesiune continuă şi invariabilă de momente identice între ele (anii): „Cenuşa lui noiembrie creşte/ În cercul vieții imaculat”; „Deşi se închide cercul, a mai rămas puțin: O țandără de viață, plină de-amar şi chin”. „Se revărsau zorile, iar eu meditam înfiorat la curgerea/ neînduplecată a timpului,/ La împărțirea lui în noapte şi zi, în lumină şi întuneric/ Înercam din răsputeri să opresc curgerea ireversibilă a timpului,/ Dar el-corbul hulpav îşi rotea, necontenit, zborul/ Ca pe o uriaşă limbă de ceasornic/ Ce nu-şi mai putea potoli setea de trecere.” E „marea trecere” (moartea) din poezia lui Blaga.

Mesajul artistic al poeziilor sale e unul umanistic şi se traduce printr-o iubire perpetuă față de semeni, chiar şi față de potrivnicii săi, iubire pentru tot ce-l înconjoară şi lupta pentru libertate, dreptate, adevăr şi frumos. Dincolo de moarte...iubirea!

Limbajul poetic e presărat de epitete, comparații, personificări, antiteze şi metafore rare. Reținem câteva metafore: „labirintul vieții”, „rapsodia toamnei”, „jarul gândirii”, „țandără de viață”, „stropi de tăcere”, „pocarul amintirilor”, „focul sacru”, „pleoapa serii”, „scara timpului”, „plaja bătrânții”, „hlamida serii”, „creangă de fulger” etc. Multe din versurile sale au farmecul, frumusețea şi coloritul variat al decorativelor gherghine (daliilor).

Ajuns la crepuscul, Dumitru Gherghina realizează un tablou sintetic al vieții sale tumultoase tot printr-o frumoasă stihuire: „Retrospectiv-aceasta a fost viața mea:/ Un vulcan din a cărui fierbinte cenuşe/ A iscat stihuri vioaie, sub cer de peruzea,/ Menite să încânte doar semenii fără cătuşe”; „Ceea ce ştiu bine, la senectute,/ E că am ars mai multe etape din viață.../ Mai ştiu ca pământul întruna se-nvârte,/ Iar eu m-apropii, pâş-pâş, de neant.../ Întâi o să mă schimb în cenuşă,/ Mai pe urmă-n negru pământ,/ Fără să mai pot rosti un cuvânt...” („Metamorfoză”); „Şi aşa, treptat, la sene-ctute/ Îmi dau seama, spăşit,/ că a crea şi a re-crea artă/ Înseamnă nu numai bucurie, ci şi durere...”

În consecință, prin activitatea sa didactică performantă, Dumitru Gherghina aparține elitei profesorale naționale, este un adevărat mentor, care a dat țării promoții de dascăli bine pregătiți, este un intelectual de ținută, o personalitate distinsă, rafinată şi charismatică, cu un suflet nobil şi un scriitor de talent.

În stare de a se lua „la trântă cu timpul”, Dumitru Gherghina are resursele creatoare necesare, deşi e în amurgul vieții, e încă mult soare în lumea sa interioară, prin urmare, e posibil să-şi înnobileze poezia cu un alt cântec al lebedei.

MARINELA CAPŞA

Baladă

Pe o dimineață
cu ceață
lăptoasă la față,
o viețuitoare mică
dar voinică,
c-un rucsac în spate
pleacă să caute
prin valea întunecoasă
Timpul nemăsurat
din care venise
ca din vise
într-o zi cu soare,
cireşii în floare…
Cu paşi uşori,
cu paşi grei
trecu mândra fată,
sprâncenată,
cercănată,
cu ochi – două steluțe
jucăuşe,
cercetând şi întrebând
prin sate colorate,
cu palate înălțate
pe dealuri,
printre stânci,
unde cu mintea nu
ajungi,
lângă râuri
cu caii în frâuri,
pe coamă de munte
unde-s oile cornute,
vacile cu tălăngile,
muntenii cu tulnicele.
Pe poteci cu flori de
gheață,
cu roua de dimineață,
mica viețuitoare
cu privirile spre soare
urcă mult
şi iar coboară,
din dalbi zori
şi până-n seară,
rătăcind prin Alpii suri,
prin desişuri de păduri,
pe sub colțuroase stânci,
lângă sfinte ape dulci,
văzând iarba cum
creştea,
vântul o ademenea,
aerul o săruta.
Când, deodată-n zare,
la hotare
apăru ca din poveste
vârf înalt,
pomădat
ca spuma laptelui,
în lumina soarelui,
flăcăul pământului.
Pe un fluture metalic
ce zboară în jos şăgalnic
pe cablul drumului
peste coama muntelui
ființă mică,
harnică furnică,
în aer se ridică
şi ajunge pe-un corn
sus la Shiltertorhn,
deasupra lumii
unde-i spuma spumii
şi raza minunii.
Cum sta ea
şi se-odihnea
pe Piz Gloria,
încet, ca în vis,
stânca de sub ea
uşor se-nvârtea,
iar uriaşii munți,
puternici, cărunți,
în față-i apăreau
şi-o înconjurau.
“- Hei, voi munților,
Sfincşi împietriți,
de nimeni clintiți,
stați mă auziți!
Azi, o floare mică,
puteri de furnică,
vă roagă acum
la capăt de drum
să o ajutați,
forță să îi dați,
să fie ca voi,
cu fruntea senină,
dreaptă în lumină,
cu cristale-n față,
inimă de gheață,
pe brațele stânci
să alunece alene
Timpul cel nemăsurat
demult căutat”.
Din adâncul hăului,
sub povara grindului,
ecou greu porni la vale,
cu zăpezile pe poale,
ducând cu ele
stâncile măsele.
“- Floare mică,
puteri de furnică,
primeşte salutul Sfinx-ului
de pe vârful muntelui,
vecin cu mândrul
Jungfrau,
pe care doar zeii stau
şi ascultă sfatul meu.
Nu mai aştepta în van,
Timpul este un Titan
ce coboară în trecut,
cântăreşte ce-a făcut,
apoi – fulger călător,
prin prezent trece în
zbor,
indiferent oamenilor,
preocupat de viitor.
Tu, fiica Soarelui,
rodul hazardului,
ai pornit în căutare
pe-o cărare cu eroare;
dacă vrei să ai succes
caută în Univers
paradoxul Sinelui
pe poteca Binelui.
Lasă Timpul împietrit
să se scurgă liniştit
în imensitatea lui
sub cupola Domnului!”.

ELENA VEȚELEANU

Spre casa părintească

Plec la Rădeşti, ce bucurie!
Mi-e sufletul de soare plin.
Azi lumea-mi pare mai frumoasă
Şi ceru-mi pare mai senin.

În urmă las noian de gânduri,
Şi grijile ce sunt mereu mai multe.
Şi-alerg spre oaza mea de fericire,
Spre satul meu iubit cu doruri multe.

Mereu mi-e dor s-ajung acasă,
Şi străbat calea cu alean.
De-aceea-n drumul către Muscel,
O oră mi se pare an.

Trec de Stâlpeni, inima-mi bate,
Şi, Domne, cât e de frumos.
Aş vrea s-opresc autobuzul,
Drumul rămas să-l fac pe jos.

Casele mici îmi par palate,
Grădinile, raiuri de flori.
Iar plutele ostaşi de pază,
Ce străjuiesc din noapte-n zori.

Acum cobor grăbită din maşină,
În atmosfera calmă de poveşti.
Mă-ntreabă o bătrână curioasă.
“De unde vii şi de-a cui eşti?”

Cu zâmbet cald răspund bătrânei
Ce mă priveşte cu-ncântare:
“Eu sunt de-aici, măicuță, sunt din sat,
Sunt fata lui Mitică de la Vale”.

Privesc bătrâna ce se depărtează,
Cu paşi sfiiți uşori ca de felină,
Spre casa ei micuță dintre dealuri,
Lângă pârâul cel cu apă lină.

Curând ajung acasă la cei dragi,
Poarta-i deschisă şi cu toți m-aşteaptă
Bătrânii mei, vecinii buni,
Mă-ntâmpină zâmbind de la fereastră.

I-mbrățişez şi le sărut obrajii
Şi mâinile de muncă obosite,
Le mângâi păru-ncărunțit de vreme,
Şi frunțile de riduri încrețite.

Lacrimi curate ce apar,
În ochii lor, de bucurie,
Nu pot plăti bătrânilor cu aur,
Şi nici măcar cu altă bogăție.

Astăzi mă simt atât de fericită,
Uşoară ca o pasăre în zbor.
În acest cuib de linişte şi pace,
De care totdeauna-mi va fi dor.

FLORICA BERA

Ce e femeia?

Femeia este o vioară
Pe care o animă cântărețul;
Dar spre deosebire de vioară,
Vechimea ei nu creşte prețul.

Femeia este un poem,
Motiv de luptă şi de pace;
Un vis zburdalnic jucăuş,
Un ideal suprem când tace.

Femeia este steaua între stele,
Comoară pentru un avar,
Un şarpe din a cărui piele
Nu poți să faci pantofi măcar.

Născută fiind din coasta lui Adam
Bărbații o-ndrăgesc oricum,
Şi pentru ea mereu se războiesc
Rupându-şi coastele si-acum.
Femeia este un parfum
Din cea mai splendidă esență,
Dar în acelaşi timp e şi o limbă
În veşnică efervescență.

Ea este sfânta care ne dă zile,
Grăieşte-o cugetare adâncă;
Dar, se aud şi comentarii mai subtile:
„Ne dă, dar uite cât mănâncă!”

Parfumul amintirilor

Aşa a fost, dar nu a fost să fie
Şi-n toamna ce-a adus bruma târzie,
Despărțirea ce pândea sfioasă,
S-a strecurat şi a intrat în casă.

Atâtea nopți şi zile petrecute împreună
În ani ce fără veste se adună,
Vor rămâne undeva prin amintiri
Rătăcite-n fermecatele trăiri.

Am ajuns la o răspântie de drumuri
Care desparte viața în mai multe doruri,
Iar tu-ai fost primul care a ales altă
cărare;
Te-ai întrebat atunci ce mult mă doare?

Ştiu că am grăbit acestă despărțire,
Iubindu-te mi-am cam ieşit din fire
Şi zilele ți-le-am făcut amare,
Secătuindu-te de orişice răbdare.

Acum, noi doi stăm încă împreună
Iar zilele pustii şi triste se adună;
Nu e departe clipa în care vei pleca,
Plecare ce-mi va frânge inima.

Prin liniştea din jur, pereții ne apasă
Iar gândul răscoleşte şi-n pace nu ne
lasă;
Cu viclenie-ncearcă să ne amintim,
Că fără voia noastră, noi încă ne iubim!

MARIA TÂRZIANA

RECVIEM IUDA

Într-o sală de instanță ce-au dosarele pe rol
Vezi dirigători în plictis, apatie şi decor
Ei citează reclamanții pe pârâți să-i dovedească
Să asculte printre rânduri ca apoi să cântărească

Pe-un pupitru inventat ca recurs pentru morală
Stă o biblie ce plânge, semn de oboseală
C-au jurat atâția inşi care spun că sunt corecți
Când ea ştie, sfânta carte, că-n minciună sunt experți

Ghiuluri groase prinse-n deget parcă fac despărțitură
Între jurământul farsă şi povața din scriptură
Ce contează adevărul, ce conteză dacă minți?
Când şi El a fost vândut pentr-o mână de arginți!

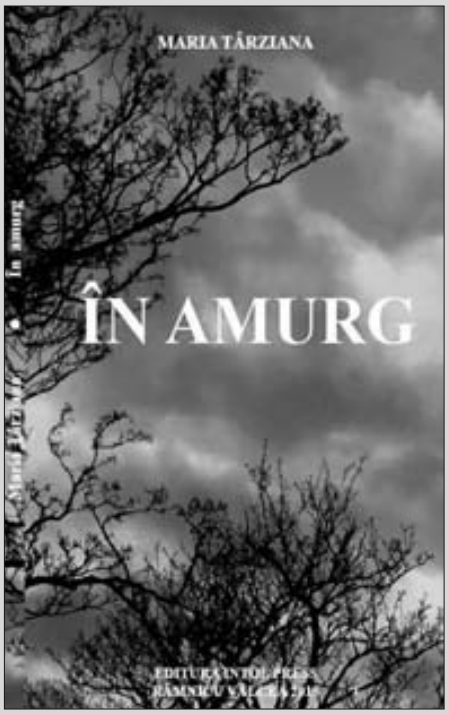

ANGELA CALANGIU ENE

Bucuria e iubire

Da, am iubit:
Și soț și iubit,
Părinți și bunici,
Copii mai mari
Și copii mai mici,
Prieteni și rude,
Nepoți, colegi și frați.
Am iubit lumea;
Nu vă mirați!
Îmi simt inima
Mare și plină
De DRAGOSTE
Și de LUMINĂ,
De MILĂ
Și PRIETENIE,
De o imensă OMENIE
Încercați și voi
Așa să iubiți,
Ca să trăiți
Senzația divină
De BUCURIE
deplină.
Să n-ai păreri de rău
Când te duci la
Dumnezeu!

Magia clipei

Este cumva un vis?
Oare suntem noi doi?
Să nu ne trezim,
Vraja clipei să n-o
risipim.
Strânge-mă în brațe,
Trupul tău mă vrăjește
Vreau să-ți mângâi părul,
Să-ți simt mirosul pielii
Care mă amețește.
Nu pot să cred că am
ajuns aici,
Și totuși freamăt, tremur.
E bine, e frumos, e min-
unat,
Și nu vreau să rup magia
Unei clipe de neuitat.

Ultimul fior

Ne depărtăm încet-încet,
Iar sufletul mă doare,
Ai apărut în viața mea
Într-o înfiorare.

Numai atins, dar te-am
iubit,
Cum doar o dată în viață
Și cei puternici au simțit
Că inima-ți dezgheață.

Atât îți spun. Nimic mai
mult
Nu are-nsemnătate.
E tot ce am vrut, un mic
tumult
Foc și intensitate.

Privindu-mă, mi-ai dăruit
Un strop de bucurie,
Mi-aș fi dorit să fi trăit
O dulce feerie...

E prea târziu, mult prea
târziu
Pentru așa iubire,
Dar, cel puțin, aș vrea să
fiu
O dulce amintire

Întotdeauna are sens
Să ai inima plină
Până în clipa de apoi
Cu flacăra divină.

ORA DE RÂS

VORBE DE DUH

"Un popor fără cultură este un popor ușor de manipulat"
(Immanuel Kant)
"În viață joacă teatru numai cei care n-au niciun rol"
(Tudor Mușatescu)
"De multe ori, limba taie mai mult decât sabia" (Anton Pann)
"Legile îi strivesc pe cei slabi și îi cruță pe cei puternici"
(Juvenal)
"Cine nu respectă viața nu o merită" (Leonardo da Vinci)
"Adesea, omul își este singur cel mai mare dușman" (Cicero)
"Prostia are talentul de a fi insistentă" (Albert Camus)
"Omul fățarnic are două fețe și niciun obraz" (Nicolae Iorga)
"Te poți împodobi cu penele altuia dar nu poți zbura cu ele"
(Lucian Blaga)
"Libertatea omului este partea divină din el" (Petre Țuțea)

CURIOZITĂȚI

Salinitatea Mării Moarte este de 31,5‰. Pentru a se menține la suprafața apei, un om nu trebuie să înnoate.

Orașul Veneția a fost construit pe 118 insule, unite de 400 de poduri. Orașul se scufundă treptat în mare.

Chiar și în deșertul Sahara, cel mai întins de pe Terra, a nins o dată. Fenomenul s-a produs pe 18 februarie 1979 și a durat 30 de minute.

Pe vârful Everest din Munții Himalaia apa fierbe la numai 69 de grade Celsius, deoarece presiunea atmosferică este mult mai mică.

Marea piramidă a lui Keops conține suficientă piatră încât să poată fi construit un zid înalt de 50 de centimetri, care să înconjoare Terra la Ecuator.

După Varșovia, capitala Poloniei, orașul Chicago din SUA are cea mai numeroasă populație poloneză din lume.

În Bangladesh există o lege care permite autorităților să aresteze elevii cu vârste mai mari de 15 ani care copiază la examene.

PAUZA DE RÂS

- Eu și soția mea suntem împotriva folosirii bătăii pentru educarea copilului.
Și noi la fel. Pe-al nostru nu-l batem decât atunci când suntem în legitimă apărare.

Profesorul: Care dintre voi o ascultă cel mai mult pe mama?
Bulișor:Tata.

De ce a rămas Napoleon celebru, întreabă profesoara.
Fiindcă avea o memorie formidabilă, a răspuns elevul.
Poți fi mai clar?
Da. Pe statuia lui scrie: "Pentru memoria lui Napoleon".

Fă-i lui Bulă formele de externare.
Dar cum se poate domnule doctor? Până ieri susținea că este ministru de externe.
Da, dar azi mi-a spus că și-a dat demisia.

- Chiar credeți că meritam să-mi puneți nota 1, domnule profesor?
Ce să fac dacă alta mai mică nu există?

- Ce ți-a zis nevasta când te-ai întors târziu de la chef?
Nimic, oricum trebuia să-mi scot dinții din față.

-La mulți ani, mamă soacră! Ți-am adus o pereche de cercei de aur.
Mulțumesc, dar cu pușca ce vrei să faci?
Găuri în urechi…

Notă: Vorbele de duh, curiozitățile și bancurile au fost culese de G. P.

PROGRAMUL

activităților care vor fi organizate de Asociația Seniorilor în anul 2017

Ianuarie 2017

Dezbatere: Ziua Culturii Naționale – 10 ianuarie 2017, la Clubul Seniorilor (R. Carmen Farcaş);
Revelionul Seniorilor – 12 ianuarie 2017, la Restaurantul „Supca" (R. Angela Calangiu, Nicoleta Manole, Larisa Calmutschi, Ioan Luca);
Dezbatere: Unirea Principatelor Române – 24 ianuarie 2017, la Clubul Seniorilor (R. Paraschiva Cernătescu).

Februarie 2017

Dezbatere: „Grigore Ureche – mare spătar, mare vornic"- 370 de ani de la moarte – 14 februarie 2017, la Clubul Seniorilor (R. Carmen Matei);
Medalion literar: „A. E. Baconsky" – 28 februarie 2017, la Clubul Seniorilor (R. Emil Diaconescu).

Martie 2017

Sărbătorirea Zilei Internaționale a Femeii – 7 martie 2017, la restaurant (R. Ion Rancea, Elena Dumitraşcu);
Evocare Constantin Brâncuşi – 60 de ani de la moarte, 14 martie 2017, la Clubul Seniorilor (R. Mihai Sporiş, Petre Cichirdan);
Participare la excursia care se organizează la Paris (R. Ștefan Stăiculescu);
Adunarea generală anuală a Asociației Seniorilor – 16 martie 2017, la Biblioteca Județeană „Antim Ivireanul" (R. Popescu Alexandru, Gheorghe Pantelimon, Gheorghe Dumitraşcu).

Aprilie 2017

Dezbatere: Mitropolitul Varlaam – 360 de ani de la moarte – 4 aprilie 2017, la Clubul Seniorilor (R. Mihai Sporiş);
Excursie la mănăstirile Govora, Bistrița, Arnota şi Culele de la Măldăreşti. (R. Marinela Capşa, Iulian Comănescu).

Mai 2017

Dezbatere: Tripla semnificație a zilei de 9 Mai – 9 mai 2017 – la Clubul Seniorilor (R. Mihai Sporiş);
Excursie în Maramureş – 6 zile (perioada 22 – 28 mai 2017) (R. Constanța Badea, Nicoleta Manole);
Medalion literar: Camil Petrescu, 16 mai 2017, la Clubul Seniorilor(R. Mihai Mustățea);
Participare la manifestările complexe organizate de Ziua Râmnicului – 20 mai 2017;
Acțiune umanitară de Ziua Internațională a Copilului, la Centrul de Plasament nr. 3 Râmnicu Vâlcea – 30 mai 2017 (Coordonează Angela Calangiu).

Iunie 2017

Dezbatere pe tema: „Să dăm o şansă Pământului" – de Ziua Mediului, 5 iunie 2017, la Biblioteca Județeană „Antim Ivireanul" Vâlcea (R. Gheorghe Dumitraşcu, Gheorghe Pantelimon);
Excursie la Cheile Oltețului, Grădiştea, Livezi (R. Constanța Badea, Nicoleta Manole);

Participare la manifestările dedicate sărbătoririi Zilei Drapelului Național, iunie 2017;
Marcarea zilei Învățătorului – 29 iunie 2017, la restaurant. (R. Laurențiu Stilea, Gheorghe Cărbunescu);
Excursie pe Transfăgărăşan (R. Constantin Grigore, Gheorghe Pantelimon).

Iulie 2017

Medalion literar: Titu Maiorescu, 4 iulie 2017, la Clubul Seniorilor (R. Carmen Farcaş);
Medalion literar: Tudor Arghezi, 11 iulie 2017, la Clubul Seniorilor (R. Marinela Capşa, Maria Matei);
Excursie Bran, Râşnov, Făgăraş (Constantin Grigore, Ghe. Pantelimon);
Participare la manifestările organizate de Ziua Imnului Național, 29 iulie 2017.

August 2017

VACANȚĂ

Septembrie 2017

Dezbatere: Mihail Kogălniceanu – 200 de ani de la naştere – 5 septembrie 2017, la Clubul Seniorilor (R. Carmen Matei, Paraschiva Cernătescu);
Excursie la Craiova (R. Constanța Badea, Nicoleta Manole);
Excursie în Munții Banatului (R. Ion Rancea, Paula Comisarschi, Valeriu Popescu).

Octombrie 2017

Dezbatere: „Ziua Internațională a Educației", 3 octombrie 2017, la Biblioteca Județeană (R. Elena Dumitraşcu, Irina Urea, Mariana Rublinceanu);
Adunare festivă dedicată marcării a 10 ani de la constituirea Asociației Seniorilor, 23 octombrie 2017, la Biblioteca Județeană (R. Biroul executiv; Alexandru Popescu, Gheorghe Dumitraşcu, Gheorghe Pantelimon).

Noiembrie 2017

Dezbatere: „Învață să trăieşti sănătos!", ediția a VII-a, la Biblioteca Județeană „Antim Ivireanul" (R. Gheorghe Pantelimon, Iulian Comănescu);
Reuniunea seniorilor din educație şi cultură – ediția a V-a (R. Gheorghe Dumitraşcu, Dumitru Vlăduț, Paula Comisarschi, Ioan Luca, Nicolae Tănăsoiu).

Decembrie 2017

Participare la manifestările dedicate Zilei Naționale a României şi Marii Uniri.
Medalion literar: Tudor Vianu, 19 decembrie 2017, la Clubul Seniorilor (R.Emil Diaconescu);

Alte activități: evocări istorice, lansări de carte, vizionarea unor spectacole de teatru la Arhiepiscopia Râmnicului, concerte, expoziții, aniversarea zilei onomastice şi de naştere a membrilor asociației, editarea revistei „Seniorii" nr. 13, în luna septembrie 2017 etc.

Consiliul de Conducere al
Asociației Seniorilor